

П Р И Б У Т К О В Е СВИНАРСТВО

всеукраїнський журнал про все, що стосується свинарства

№3 (21), червень 2014 р.

36

НОНСЕНСИ
«ПЛЕМІННОГО»
ЗАКОНОДАВСТВА

64

ГІПЕРПРОДУКТИВНІСТЬ
СВИНОМАТОК: ЩО
РОБИТИ З «ЗАЙВИМИ»
ПОРОСЯТАМИ?

68

СОНЯШНИКОВИЙ
ЧИ СОЄВИЙ ШРІТ ДЛЯ
СВИНЕЙ НА ВІДГОДІВЛІ?

88

ЕПІДЕМІЧНА
ДІАРЕЯ СВИНЕЙ —
НОВА ЗАГРОЗА ДЛЯ
НАШОГО СВИНАРСТВА

44

«ВСЯ УВАГА ПЕРСОНАЛУ
ТА РОБОТІ З ТВАРИНАМИ»

Тетяна Ларіна

директор із виробництва ТОВ «Зоотехнологія»

Як знизити собівартість виробництва?

Використовуйте гібридне жито в раціоні свиней!

БРАЗЕТТО NEW

ГУТТИНО NEW

ПАЛАЦЦО NEW

ПІКАССО

KWS МАГНІФІКО NEW

KWS

Сіємо майбутнє
з 1856 року

Всеукраїнський журнал

П Р И Б У Т К О В Е
СВИНАРСТВО
Всеукраїнський журнал про все, що стосується свинарства

№3 (21) червень 2014 р.
Усе про свинарство в Україні та світі

Головний редактор
Оксана Юрченко

Редакція
Ірина Музиченко
Ксенія Сіроштан
Руслана Бутило
Віктор Ільницький
Роберт Чернієнко
Сергій Олійник
Наталія Подуст
Лілія Кушніренко

Рекламний відділ
Максим Кривоніс
+38 098 593 17 35
Ростислав Петров
+38 067 236 01 67

Відділ передплати
+38 067 470 55 94
+38 067 470 23 01

Дизайн і верстка
Інна Деміденко

Свідоцтво про реєстрацію
Серія KB 16912 — 5682P
від 30.07.2010

Передплатний індекс
89054

Тираж
2000 примірників

Адреса редакції
вул. Пролетарська, 6, офіс 2,
м. Умань, Черкаська область,
20300

Е-пошта: profpigprod@gmail.com
Телефон: +38 067 236 01 67

Шановні читачі,

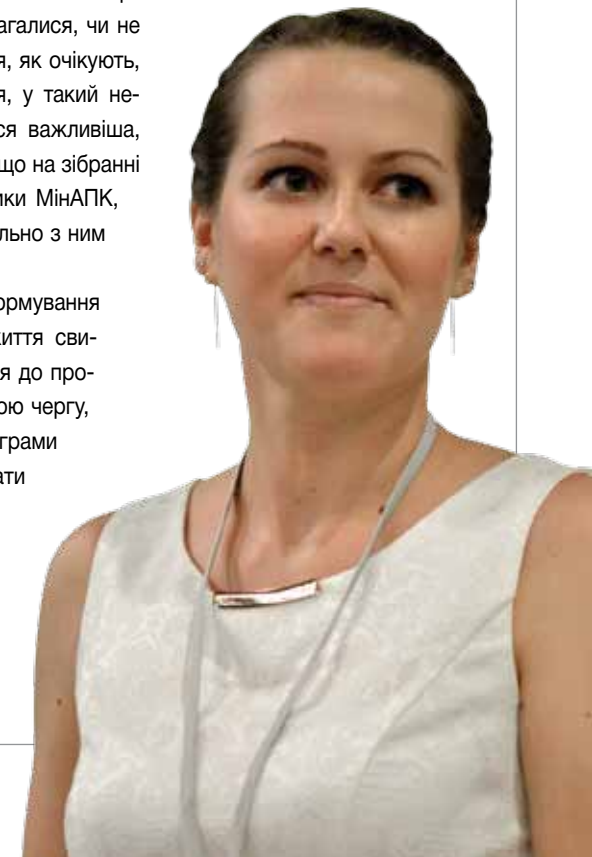
В умовах, які склалися в країні, — війна, економічна криза — розвивати галузь непросто. Однак вона не здається.

Лідери не стоять на місці і продовжують нарощувати потужності. Так, наприкінці весни свинарі мали нагоду відсвяткувати Національний день свиноферми на базі ТОВ «Камчатка», власники якого запросили колег з усієї України відвідати новозбудований репродуктор, де утримуватимуть 600 свиноматок.

На початку червня свинарі зустрілися ще раз — на VI Міжнародному конгресі «Прибуткове свинарство». Організатори до останнього вагалися, чи не перенести подію на осінь, коли життя, як очікують, стане спокійнішим. Однак виявилось, у такий непростий час можливість згуртуватися важливіша, ніж коли все «спокійно», тим паче, якщо на зібранні присутній Міністр та інші представники МінАПК, налаштовані почути виробника та спільно з ним шукати вихід.

До речі, нині МінАПК ініціює реформування галузі, необхідне для полегшення життя свинарів. Усі бажаючі можуть долучитися до процесу дерегуляції, а наш журнал, у свою чергу, інформуватиме про реалізацію програми «Пакет реформ». Як полюбують казати на телебаченні: «Не переключайтесь. Найцікавіше — далі!»

З повагою,
головний редактор
Оксана Юрченко

ЕКСПЕРТНА РАДА ЖУРНАЛУ

Лоза Артур Анатолійович,
кандидат сільськогосподарських наук, президент Асоціації свинарів України

Березовський Роман Зиновійович,
заступник директора по тваринництву ПАП «Агропродсервіс», здобувач Інституту біології тварин

Сівов Юрій Олександрович,
консультант у галузі молочного скотарства та свинарства

Кудлай Надія Дмитрівна,
директор ТОВ «Еліта»

Талама Андрій Васильович,
перший заступник генерального директора ТОВ «Галичина-Захід»

Евєрт Віктор Вікторович,
кандидат ветеринарних наук, бізнес-менеджер ТОВ «Зоетіс Україна», координатор Консультаційного центру Асоціації свинарів України

Лавренюк Ганна Павлівна,
віце-президент Асоціації свинарів України зі зв'язків із громадськістю

Квурт Костянтин Семенович,
медіаексперт, Президент міжнародної журналістської громадської організації «Інтерньюз-Україна»

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів матеріалів. Відповідальність за зміст та достовірність інформації, якість рекламної продукції чи послуг, дотримання авторських прав, а також відповідних сертифікатів, дозволів на публікацію та ліцензій несе рекламодавець. Рекламодавець передає до редакції рекламні матеріали та право на виготовлення, тиражування й поширення реклами. Редакція не несе відповідальності за зміст матеріалів, отриманих від інформаційних агентств, інших ЗМІ чи інших джерел інформації. Позаштатні автори гарантують достовірність наданої інформації, наявність у них немайнових і виключно майнових авторських прав, а також самостійно несуть відповідальність за порушення прав третіх осіб. Редакція самостійно приймає рішення про публікацію тих чи інших матеріалів, а також їх редагування до норм сучасних журналістських стандартів та якості мови і стилістики. Ціни, наведені в надрукованих матеріалах, дійсні на час подання текстів до редакції. Передрук наших матеріалів можливий лише з офіційного письмового дозволу редакції та з посиланням на цей журнал. Рукописи, фотографії та інші матеріали, надані для публікації, редакція не повертає.

12

VI Міжнародний конгрес «Прибуткове свинарство»:

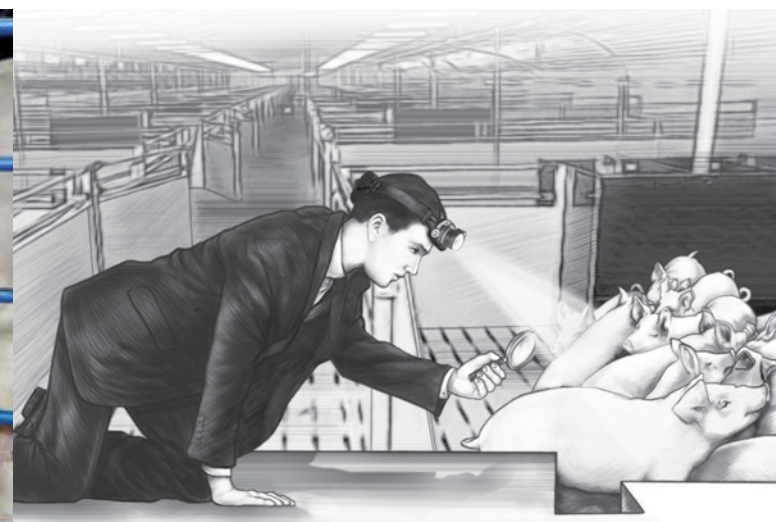
знати, чим живе галузь, та крокувати в ногу з інноваціями

44

ТОВ «Зоотехнологія»:

«Вся увага персоналу та роботи з тваринами»

56

Методика комплексного аудиту:

дізнайтеся все про ваше господарство!

64

Гіперпродуктивність свиноматок:

що робити з «зайвими» поросятами?

6

ПОДІЇ ГАЛУЗІ

Світ 6
Україна 8

Національний день свиноферми на базі ТОВ «Камчатка» 10

VI Міжнародний конгрес «Прибуткове свинарство»: знати, чим живе галузь, та крокувати в ногу з інноваціями 12

Нагородження «Лідер галузі – 2014» 16

«Агро-2014»: XXVI Міжнародна агропромислова виставка 18

20

НОВИНИ АСОЦІАЦІЇ СВИНАРІВ УКРАЇНИ

Загальні збори АСУ в рамках виставки «Агро-2014» 20

Відкрите засідання робочої групи 20

22

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Ринок свинини 22
Ринок кормів: літнє танення цін 28

Лоза А.

Стан і перспективи ринку свинини в Україні та світі . . . 32

36

ГАРЯЧА ТЕМА

Криворот Є.

Нонсенс «племінного» законодавства 36

Пилипець-Романюк В.

Замітки про племінну справу. 40

44

ФОКУС

Тетяна Ларіна:

«Вся увага персоналу та роботи з тваринами» 44

52

УПРАВЛІННЯ . ЕКОНОМІКА

Гадд Дж.

Ще про правильну оцінку виробництва та раціональний підхід до збільшення прибутків. 52

Еверт В.

Методика комплексного аудиту 56

Смід П.

Як збільшити кількість відлученців на свиноматку . . . 60

Греве Т., Василевич О.

Гіперпродуктивність свиноматок 64

68

КОРМИ . ГОДІВЛЯ

Ярошко М.

Соняшниковий чи соєвий шрїт для свиней на відгодівлі? 68

Рот Н.

Гігієна кормів. 71

Уївер О.

Результати аналізів сировини на мікотоксини: світ і Україна. 77

Бордуне А.

Органічні форми мікроелементів — запорука здоров'я свиноматок і поросят 81

Машківський М., Галинська Н.

Як зберегти вітаміни в преміксах і комбікормах. 85

88

СТАТУС ЗДОРОВ'Я

Еверт В.

Епідемічна діарея свиней — нова загроза для нашого свинарства 88

Карр Дж.

ЕДС на фермі: не робіть помилок! 92

Бех О.

Практичні приклади діагностики репродуктивних проблем у свинарстві 94

Артрит у поросят 98

100

ВІДТВОРЕННЯ

Бабань О.

Підготовка сперми кнурів 100

102

СТРАТЕГІЇ ЛІДЕРСТВА

ТОВ «Агро Плюс 2006»:

вирушувати свиней без антибіотиків — реально. . . 102

ІП «Ліга»:

Інтернаціональний нуклеус на Кіровоградщині. 108

112

СВІТ НЕСПОДІВАНОГО

114

ЖИТЕЙСЬКА МУДРІСТЬ

Нідерланди активно скорочують використання антибіотиків

Із 2007-го року завдяки цілій низці економічних стимулів голландське свиначство зменшило використання антибіотиків на 60%. Однак уряд вимагає, щоб до 2015-го року скорочення було не менше 70 відсотків. Задля досягнення мети для кожного тваринницького сектора будуть встановлені стандарти.

Антибіотики, які використовують у профілактичних цілях, замінять на кормові добавки, що мають імуностимулюючу дію і запобігають розвитку інфекційних захворювань. Також поросята матимуть доступ до води та прикорму з перших днів життя, оскільки довели, що це зменшує потребу у ветпрепаратах.

Європейський союз змінює правила імпорту на жорсткіші

ЄС посилив правила імпорту живих свиней із Канади та США. Це пов'язано з епідемічною діареєю свиней, яка лютує в цих країнах. За новими правилами, всі тварини на імпорт повинні проходити лабораторні дослідження, щоб виключити проникнення вірусу в Європу. Таке рішення ухвалив Постійний комітет із питань харчування та здоров'я тварин.

Брюссель не спростив тваринницьке законодавство

Європейська Рада міністрів знову відмовилась спростити законодавство для тваринників.

Директива ЄС 89/662/ЕЕС від 1989 року, що стосується ветеринарних перевірок тварин в рамках внутрішньої європейської торгівлі, реформувалася 16 разів. Це змусувало ветеринарів, виробників і поставальників проходити низку складних процедур, що ускладнювало їхню діяльність.

Ще 2008-го року Брюссель запропонував переглянути директиву для «спрощення та роз'яснення». На це Єврокомісія заявила, що для початку треба провести комплексне дослідження, яке б дало чітке розуміння всіх поправок і змін, внесених раніше. Тоді реформування і спрощення законодавства було б ефективнішим. Європарламент підтримав ініціативу, однак Рада міністрів назвала її неприйнятною.

У Митному союзі нові технічні правила

У Митному союзі набув чинності технічний регламент «Про безпеку м'яса і м'ясної продукції».

Об'єкти технічного регулювання документу — продукти забою та м'ясна продукція. Нові правила стосуються процесів виробництва, ідентифікації, зберігання, перевезення, реалізації, утилізації продуктів забою і м'ясної продукції.

Маркуючи м'ясну продукцію, заборонено використовувати назви, які асоціюються з продукцією для дитячого харчування (наприклад, сосиски «Дитячі», ковбаса «Карапузик») чи подібні до назв міждержавної (регіональної) продукції (наприклад, ковбаса «Докторська», «Московська», «Молочна»). Дозволено використовувати загальноприйняті назви, як то:

«грудинка», «бекон», «саламі», «сервелат».

Крім того, обов'язково зазначати харчові добавки, маринади, розсоли тощо, а також групу і вид продукту, дату виготовлення й термін придатності.

Росія мудреє над документами на українську м'ясопродукцію

Від 30 червня цього року Россільгоспнагляд пропонує українській стороні оформляти додаток до ветеринарного свідоцтва. Такий документ повинен засвідчувати, що сировина, з якої виготовлена м'ясна продукція, цілковито відповідає вимогам Митного союзу та Росії.

Епідемічна діарея свиней — вакцину знайдено

Американська компанія Harrisvaccines розробила вакцину проти епідемічної діареї свиней. Служба інспекції здоров'я тварин і рослин (APHIS) при Міністерстві сільськогосподарства США видала умовну ліцензію на виробництво препарату. Вакцинуватимуть свиноматок, щоб вони передали антитіла поросяттам з молоком.

Діагностика ЕДС — запорука вдалого лікування

Учені Університету Вагенінген (Нідерланди) розробили систему діагностики епідемічної діареї свиней. Щоб виявити хворобу, вони поєднали методи класичної мікробіології та новітні технології: мікрочіпи, полімеразна ланцюгова реакція, секвенування та біоінформатика. Така система дозволить виявити ЕДС на ранніх етапах та відрізнити її від інших видів діареї.

Свинарство Домініканської Республіки страждає через ЕДС

З листопада 2013-го по травень 2014-го року свинарська галузь Домініканської Республіки втратила більше 26 тис. поросят, які загинули через вірус епідемічної діареї свиней. Симптоми хвороби (діарея, блювання та зневоднення) виявили

ще у майже 40 тис. тварин. У заражених та сусідніх з ними регіонах уряд запровадив карантин і дезінфекцію постраждалих господарств, посилив контроль за рухом тварин усередині країни.

ЕДС не полишає Сполучені Штати

Заражено тридцять штатів. Від моменту виявлення епідемічної діареї свиней у США і до червня цього року інфіковано 7522 господарства.

Латвія бореться з АЧС

Перші спалахи африканської чуми свиней (АЧС) у Латвії зареєстрували в червні цього року. Постраждали присадибні господарства та дика фауна у Дагдській і Робекнієкській волостях. Діагноз підтвердили методом полімеразної ланцюгової реакції.

Щоб не допустити розповсюдження хвороби, у період з 2-го липня по 14-е жовтня оголошена надзвичайна ситуація у кількох волостях. Зона надзвичайної ситуації ширше, ніж карантинна, оскільки охоплює території, де виявили АЧС, а також території потенційного ризику.

Російська Федерація все не попрощається з АЧС

У червні Россільгоспнагляд повідомив про два нові спалахи африканської чуми свиней. Хворобу виявили у диких кабанів у Калужській та Новгородській областях. Туші інфікованих тварин спалили.

Китайсько-таджицька співпраця

Китай та Таджикистан домовились поглибити співпрацю у сфері тваринництва та новітніх технологій. Сторони обговорили можливість створення умов для переробки сільськогосподарської продукції, раціонального використання земель, створення магазинів для с/г продукції. Таджикистан висловив готовність реалізувати великі проекти за підтримки китайських інвестицій.

Учені Орхуського університету (Данія) окреслили чотири альтернативні способи кастрації поросят:

Учені шукають альтернативу кастрації поросят

Учені Орхуського університету (Данія) окреслили чотири альтернативні способи кастрації поросят:

- 1) некастровані кнури: зменшення запаху м'яса за допомогою раціону, генетичних ліній та умов тримання;
- 2) імунокастрація;
- 3) визначення статі сперми;
- 4) генетичний прогрес, націлений на вирішення цієї проблеми.

У Данії до 2018-го року планують заборонити хірургічну кастрацію.

Спеціалізований сайт
www.PigUA.info

Новини України та світу
Ціни та аналітика

Технології
Інтерв'ю

Новини компаній
Дошка оголошень

ПРО ВСЕ, ЩО СТОСУЄТЬСЯ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Відтепер домашніх сільськогосподарських тварин в Україні будуть реєструвати

Верховна Рада ухвалила проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації та реєстрації тварин» (№ 4987-1). Законопроект передбачає уточнення термінології, прав, обов'язків суб'єктів правовідносин у сфері ідентифікації та реєстрації тварин, шляхи фінансування робіт з ідентифікації та реєстрації тварин, а також відповідальність за порушення законодавства в цій сфері.

Документ має на меті:

- встановлення ідентифікації всіх сільськогосподарських тварин, які утримуються на території України в господарствах усіх форм власності;
- запровадження групового ідентифікаційного номера;
- запровадження ідентифікації, централізованого обліку, реєстрації переміщень та забою сільськогосподарських тварин;
- компенсацію вартості робіт та послуг з ідентифікації та реєстрації тварин, що утримуються і розводяться населенням, за рахунок державного бюджету, а також

можливість компенсації такої вартості третіми особами тощо;

- закріплення права юридичних і фізичних осіб вести облік тварин і подавати дані до Єдиного реєстру тварин в електронному або паперовому вигляді;
- встановлення терміну, протягом якого адміністратор реєстру тварин зобов'язаний вносити дані, встановлені законом, а також оформляти та видавати ідентифікаційні документи;
- встановлення вимоги щодо забезпечення доступу до інформації з Єдиного державного реєстру тварин;
- встановлення детального порядку та умов переміщення тварин тощо.

Україна підписала економічну частину угоди з ЄС

27 червня під час саміту в Брюсселі Україна підписала економічну частину угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Як відомо, метою Угоди є поглиблення політичної та економічної інтеграції з ЄС, створення глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі. Таким чином, дія зони вільної торгівлі може початися вже з першого листопада, але лише у випадку, якщо Верховна Рада ратифікує його до завершення літньої сесії. Інакше, попередили в ЄС, частину економічних преференцій можуть скасувати.

«Зелене світло» польській свинині

Україна дозволила завозити свиней і свинину з Польщі, за умови поставок з територій, вільних від захворювання на африканську чуму свиней.

Ввезення з цієї країни інших вантажів, підконтрольних державній

службі ветеринарної медицини, здійснюється відповідно до ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну об'єктів державного ветеринарно-санітарного контролю і нагляду.

Асоціація свинарів України не прогнозує істотного зростання імпорту польської свинини після зняття заборони на її поставки.

Держзембанк скасовано

Президент України Петро Порошенко підписав закон про ліквідацію Державного земельного банку. Наразі відповідні зміни вносяться до Земельного кодексу України.

Міжнародні фінанси потраплять в Україну

2014-го року Міжнародна фінансова корпорація (IFC) планує інвестувати в проекти в Україні близько 400 млн доларів. Агробізнес отримає половину коштів.

Таку інформацію надав голова регіонального представництва IFC в

Україні та Республіці Білорусь Руфат Алімандаров.

«Ми вже оголошували з групою Світового банку, що плануємо інвестувати до 3,5 млрд доларів США в економіку України упродовж 2014-го календарного року. У цю суму також входить частка IFC. Агросектор для нас у пріоритеті», — поділився Алімандаров.

Крім того, у зв'язку зі складною політичною та економічною ситуацією в Україні IFC має намір переорієнтуватися на короткострокове фінансування проектів.

В Україні запрацювала Єдина агрологістична система

Асоціація аграрних перевізників України в тестовому режимі запустила Єдину агрологістичну систему (ЄАЛС). Вона покликана забезпечити ефективну організацію перевезень сільгосппродукції, оптимізацію її збору й розподілу, а також комунікацію між учасниками ринку.

ЄАЛС складається з чотирьох модулів: бази-реєстру перевізників і транспортних засобів, бази замовників, бази пунктів завантаження/вивантаження продукції й аналітичного центру.

Уряд схвалив три євроінтеграційні законопроекти Мінагрополітики

27 травня на засіданні Уряду було схвалено три законопроекти євроінтеграційного пакету, ініційовані Мінагрополітики. Зокрема «Про державний контроль у сфері забезпечення безпеки та якості харчових продуктів і кормів, благополуччя тварин», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації та реєстрації тварин», «Про побічні продукти тваринного походження, що

не призначені для споживання людиною».

За предметом правового регулювання проекти законів належать до пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Мінагрополітики планує підтримати малі сімейні ферми

У рамках міжнародної конференції «Підвищення доходів сільського населення шляхом розвитку малих сімейних ферм, об'єднаних в кооперативи. Економічна ефективність сімейних ферм — запорука розвитку аграрного сектора України» обговорили актуальні питання щодо розвитку малих сімейних ферм, сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, створення умов розви-

тку підприємництва в селі. У ньому взяли участь представники органів державної влади, місцевого самоврядування, агробізнесу, сільськогосподарських кооперативів, доведених служб, проектів міжнародної технічної допомоги, фермери, науковці, міжнародні експерти та журналісти

Україна розширює «аграрні горизонти»

У травні-червні цього року представники Міністерства аграрної політики та продовольства, зокрема Міністр АПК Ігор Швайка та його заступник Андрій Дикун підписали домовленості про співпрацю у сфері сільського господарства з низкою країн. Відтак партнерські стосунки налагоджуватимуть із Туреччиною, Грузією, Іраном та країнами Балтії (Литвою й Естонією).

Frait

Современное оборудование
оснащения свиномкомплексов
от производителя

- Станки для опороса и осеменения
- Системы ограждения и пола
- Кормушки и кормовые автоматы
- Системы автоматической раздачи корма

- Системы поения
- Системы вентиляции и микроклимата
- Системы навозоудаления
- Ветеринарный инструмент по уходу за животными в ассортименте

г. Днепропетровск
тел.: +38 067 568 10 85, +38 050 363 25 35
e-mail: office@frait.com.ua www.frait.com.ua

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕНЬ СВИНОФЕРМИ НА БАЗІ ТОВ «КАМЧАТКА»

14 травня 2014-го року на базі господарства «Камчатка» (Хмельницька обл., Ізяславський р-н, с. Радосівка) відбувся перший Національний день свиноферми. Організатори події — агроконсалтингова компанія «Дикун» та Асоціація свинарів України. Їхню ініціативу підтримала низка компаній, за сприяння яких подія стала можливою: технологічний партнер ТОВ «Агроклімат Україна», а також «Берінгер Інгельхайм РЦВ ГмбХ», SPF-Denmark, «ДК ВЕТ», ТОВ «Агравіа АГ» (Agravis), Bioveta, ТОВ «КВС-Україна», ТОВ «БІОМІН-Україна», Hermitage Genetics, Fenix Agro, Hog Slat, I-TEK, ТОВ «Провім» і Breeders of Denmark A/S. Захід відвідало понад двісті учасників: власники, керівники і спеціалісти свиногосподарств, представники м'ясопереробних підприємств і комерційних компаній, інформаційні агенції тощо.

Відкрив Національний день свиноферми заступник Міністра аграрної політики та продовольства України Андрій Дикун. Він розповів про сучасний стан і перспективи розвитку українського свинарства, наголо-

сивши, що головне нині — не стояти осторонь. Не варто сподіватися, що міністерство в один момент вирішить усі проблеми. Так, воно готове докласти максимум зусиль, створюючи комфортні умови для свинарського бізнесу, але без ініціативи від виробників «механізм» не запуститься. Лише спільними стараннями влади та промислового сектору цілком реально забезпечити потреби внутрішнього споживання і зростання експортного потенціалу.

Господар заходу, заступник директора ТОВ «Камчатка» Руслан Писаренко розповів про історію будівництва нового репродуктора на 600 свиноматок — данський проект, пристосований до українських умов. Реалізували його власним коштом, дотримуючись принципу — не брати позики. Одним із «інгредієнтів» успіху підприємства назвав консультаційну складову.

Відповідь на три економічно значимі питання: як отримати якісний приплід, як його зберегти і як забезпечити прирости поросят, — дав Юрій Тітечко, консультант зі свинарства ТОВ «ЮТ-Агро».

Віталій Конопльов, директор ТОВ «Укрпродальянс», також говорив про практичні аспекти вирощування свиней. Він зупинився на питанні симбіозу технології та обладнання для того, щоб максимально реалізувати генетичний потенціал свиней.

«Генетичну» тему продовжив Геннадій Чернецький, регіональний представник компанії Hermitage Genetics, розкривши переваги розведення свиней у стаді закритого типу.

Закрив офіційну частину президент Асоціації свинарів України Артур Лоза. Він розповів про основні напрямки роботи об'єднання, до складу якого входять інноваційні підприємства (ТОВ «Камчатка» одне з них!), ефективність яких нічим не поступаються світовим.

Під час екскурсії фермою відвідувачі отримали детальну інформацію про технологічні рішення нового комплексу. Господарі хвалилися самотужки виробленою бетонно-щільною підлогою, що дозволило заощадити близько 30% витрат на реалізацію проекту. Особливу увагу також присвітили обладнанню та системі гноєвидалення.

Поки одна половина гостей насолоджувалася екскурсією свинофермою, друга слухала доповіді на різні актуальні теми. Так, про новітні методи боротьби з мікотоксинами розповів Сергій Шпортко, технологічний спеціаліст зі свинарства ТОВ «Біомін-Україна».

Тема вакцинавання — актуальна для кожного господарства, тому їй присвітили найбільше уваги. Павел Рашка, чеський спеціаліст компанії Bioveta, висвітлив

Геннадій Чернецький про роботу в закритому стаді

Президент Асоціації свинарів України Артур Лоза про основні напрямки роботи об'єднання

Уважні слухачі ловили кожне слово доповідачів

Руслан Писаренко «по-батьківськи» відповідав на всі запитання відвідувачів ферми

питання менеджменту вакцин, а також поділився, як за допомогою вакцинопрофілактики можна запобігти найпоширенішим вірусним і бактеріальним захворюванням свиней.

Ігор Антонів, представник компанії «Берінгер Інгельхайм», детальніше зупинився на стратегії вакцинавання порослих свиноматок і поросят, щоб дія препаратів була максимально ефективною.

Приємним завершенням дня стали подарунки від партнерів заходу, смачний шашлик та дружнє спілкування під українські народні пісні у виконанні місцевого народного ансамблю. ПС

ПОЗНЕТ
 ООО "Полнет-Украина"
 21009, г.Винница, ул. Киевская, 16, оф. 617
 тел./факс (0432)55-05-39, моб. (067)4303612
 ukraine@polnet.poznan.pl, www.polnet-ru.com

Все для свиноферм

VI МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС «ПРИБУТКОВЕ СВИНАРСТВО»: ЗНАТИ, ЧИМ ЖИВЕ ГАЛУЗЬ, ТА КРОКУВАТИ В НОГУ З ІННОВАЦІЯМИ

Уже доброю традицією стала участь представників українського свинарства в наймасштабнішій галузевій події — Міжнародному конгресі «Прибуткове свинарство» (цьогоріч уже шостому!), який відбувся 3-го червня у столичному виставковому центрі «КиївЕкспоПлаза».

З легкої руки організаторів — агроконсалтингової компанії «Дикун» та Асоціації свинарів України, за підтримки Проекту USAID AgroInvest, конгрес відвідало понад 350 учасників, серед яких виробники свинини та представники м'ясопереробних підприємств з усієї України, члени фінансових та юридичних установ, інформаційних агентств тощо. Підтримали ініціативу організаторів міжнародні лідери галузі тваринництва, виступивши спонсорами події: ексклюзивний спонсор кон-

гресу — компанія Big Dutchman, генеральний спонсор — компанія I-TEK, ветеринарний спонсор конгресу — MSD Animal Health, спеціальні спонсори — Fenix Agro та «ДК ВЕТ», партнер конгресу — Biomin, юридичний партнер — OMP, також компанії Biochem, Alltech, VetFactor, Breeders of Denmark A/S, «Тандем 2002», DanBred International, AgroSoft, Boehringer Ingelheim, KWS, BASF, Hog Slat, Bioveta, Novus, AgroSupply, Evonik, EW Nutrition, Ra-Se Genetics. Генеральними інфопартнерами заходу

виступили журнал «Прибуткове свинарство» та інформаційний портал PigUa.info.

Офіційне відкриття конгресу розпочалося під звуки державного гімну і з вітального слова Міністра аграрної політики та продовольства України Ігоря Швайки. У своєму зверненні до учасників події він акцентував увагу на тому, що українське свинарство невід'ємне від світового, тому галузь нині особливо потребує рішучих кроків із дерегуляції, яку оновлене міністерство почало впроваджувати.

На глобальності галузі акцентував у своїй презентації президент Асоціації свинарів України Артур Лоза в рамках загальної секції «Аналітика галузі». Експерт розповів про стан і перспективи ринку свинарства України та світу. Ця доповідь стала підґрунтям панельної дискусії «Ринок свинини: тенденції, ризики, перспективи» за участю провідних спеціалістів: Андрія Дикун, заступника Міністра аграрної політики та продовольства України, Андрія Геті, директора Департаменту тваринництва МінАПК України, Андрія Талами, першого заступника генерального директора ТзОВ «Галичина-Захід», Віталія Шакеля, виконавчого директора з тваринництва СП ТОВ «Нива Переяславщини», та Миколи Чемезова, старшого юриста ТОВ «ЮФ „ОМП“». У форматі діалогу з аудиторією фахівці обговорили, що потрібно для того, аби українські свинарі стати активними експортерами в Європу.

Завершальним акордом роботи першої секції стало нагородження «Лідер галузі-2014».

Після невеликої перерви на каву та відвідування спеціалізованої виставки, робота конгресу продовжилася у трьох паралельних секціях, де знаннями ділилися вітчизняні за іноземні експерти у царині свинарства.

Так, роботу секції «Управління та фінанси» розпочав Артур Лоза, представивши учасникам основні досягнення та результати діяльності Асоціації свинарів України. Його презентацію доповнив Віктор Еверт, координатор Консультаційного центру АСУ, акцентувавши увагу слухачів на потребі українського свинарства в консалтингу,

Ігор Швайка: «Свинарство повинно бути прибутковим, по-іншому бути не може, тому Міністерство АПК запрошує виробників до співпраці»

задовольнити яку і взявся новостворений КЦ АСУ.

Оскільки нині інтеграція з європейським ринком є пріоритетом для галузі, у своїх виступах провідні експерти міжнародного рівня поділилися з українськими свинарними практичним досвідом та порадами. Зокрема, Роман Міллер, заступник голови правління АТ «Польський м'ясний концерн „ДУДА“», розповів, як правильно використовувати потенціал та бути конкурентоспроможним по відношенню до інших країн, проілюструвавши це прикладом розвитку польського свинарства.

Юридичну консультацію у питаннях експорту сільськогосподарської продукції до ЄС слухачі отримали від Миколи Чемезова, старшого юриста ТОВ «ЮФ „ОМП“». Він наголосив на змінах, які потребує наше законодавство, щоб гармонізуватися з європейським. Тільки тоді бар'єри на шляху поставок нашої продукції в ЄС щезнуть.

Про бізнес-орієнтований підхід до вибору генетики розповів Гірт Ромбутс, експерт, що останні десять років працює в цій царині. Адже критерії оцінки генотипу, які забезпечать успіх господарства, повинен знати кожен виробник. Оскільки «генетична» тема досить неоднозначна, отримати відповідь на свої запитання та почути поради фахівців учасники секції мали можливість під час панельної дискусії «Як обрати генотип».

Провідний експерт зі свинарства із Великобританії Саймон Грей поділився секретами ефективного управління персоналом. На його думку, глобальні досягнення починаються із малого — правильної взаємодії між працівниками ферми та тваринами, а також справедливої системи мотивації. Ці положення на прикладі роботи свого підприємства проілюструвала головний технолог ТОВ «Серволукс-Генетик» Вікторія Пилипець-Романюк.

Відкритий діалог між владою та виробниками

Питання розвитку галузі не залишають байдужими

Андрій Дикун: «Головне завдання МінАПК нині — відкрити двері бізнесу»

Вручення призів від спонсорів конгресу

Дегустація м'ясних продуктів: смачне, якісне, з любов'ю

Відпочивали учасники заходу під звуки запальних українських пісень

Завершила роботу секції презентація власника свиногомплексу SCEA Simon у Франції Глена Сімона, який акцентував увагу на кооперативній моделі побудови бізнесу та рішеннях, які забезпечують прибутковість його підприємства.

Роботу секції «Технології виробництва» повністю координували міжнародні експерти. Так, спеціаліст із Німеччини Альфонс Хесекер презентував принципи ефективної відгодівлі свиней. На його думку, запорука успіху — комплексний підхід до питань годівлі та умов утримання тварин.

Тангі Пестель, технічний спеціаліст зі свинарства із Франції, зосередився на тому, як якість повітря впливає на здоров'я та виробничі показники свиней, а також принципах усунення основних проблем.

Оскільки годівля — найзатратніша стаття виробництва, способами скорочення витрат і при цьому покращення ефективності ділилася решта спеціалістів. Так, Крістіна Хангер (Австрія) розповіла про позитивний ефект фітогенних препаратів. Із презентації французького фахівця Алана Бордуне учасники конгресу дізналися про покращення продуктивності свиноматок і виробничих показників поросят за рахунок органічних мікроелементів. Маріо Мюллер, спеціаліст із годівлі свиней (Німеччина), ознайомив аудиторію з перевагами низькопротеїнових раціонів. Ще

↑
Артур Лоза про стан та перспективи розвитку свинарства у світі й Україні

один фахівець із Німеччини Бастіан Хільдебранд обґрунтував потребу додавати хелати в корми свиней різних технологічно-вікових груп. Про способи здешевлення раціонів, зокрема за рахунок жита як альтернативи традиційним ячменю і пшениці, розповів Яков Вінтер Ньоманд (Данія).

Родзинкою секції стала презентація Томаса Греве, спеціаліста-консультанта із генетики, про недоліки гіперпродуктивності свиноматок і методи їх подолання. Адже проблему «зайвих» поросят нині мають багато підприємств, а от що із нею робити, — не знають.

Секція «Ветеринарія» об'єднала цього року провідних вітчизняних експертів. Про сучасні підходи до раціональної терапії респіраторних захворювань свиней розповів лікар ветеринарної медицини Віталій Піотрович. Фахівець наголосив, що антибіотикотерапія починається зі встановлення діагнозу, підтвердженого результатами лабораторних аналізів, про що виробники часто забувають.

Чи потрібно вакцинувати від цирковірусу; якщо так, то скільки щеплень потрібно; як вакцини «поводитимуться» в стадах, позитивних на РРСС та інші інфекційні

захворювання. Всю правду про вакцинування від цирковірусу розкрив провідний консультант зі свинарства Олексій Шептуха.

В Україні вже підтвердили випадки епідемічної діареї свиней, захворювання, що має масштаби національної катастрофи для країн, де з'являється. Як розпізнати ЕДС за клінічними ознаками, які аналізи потрібно зробити, а найголовніше, як уберегти ферму від проникнення вірусу, вчив Віктор Еверт, лікар ветеринарної медицини та координатор Консультаційного центру АСУ.

Про комплекс заходів із біобезпеки на прикладі свого підприємства розповів Роман Березовський, к.в.н., директор із виробництва ПАП «Агропродсервіс».

Оскільки без вакцинування не функціонує жодне підприємство, цій темі присвятили особливу увагу. Лікар ветеринарної медицини Людмила Дудар розповіла про роль складу ад'юванта на ефективність програми вакцинопрофілактики. А Максим Павленко, консультант зі свинарства, поділився корисною інформацією про принципи менеджменту вакцин.

Дарія Бережна, завідувача лабораторії молекулярної діагностики ТОВ «Центр ветеринарної діагностики», вчила учасників секції правильно відбирати зразки для діагностики ентеритів різної етіології під час майстер-класу «Сучасний погляд на діагностику ентеритів у свиней».

Один зі способів уникнути цих проблем — покращити здоров'я шлунково-кишкового тракту свиней. На цьому аспекті благополуччя тварин зосередилася кандидат ветеринарних наук Юлія Дворська.

Про захворювання, яке з кожним роком уражає все більше господарств, — гемогілозний полісерозит — розповіла Ольга Бех, лікар ветеринарної медицини. Вона детально зупинилася на методах профілактики та особливостях встановлення діагнозу за допомогою лабораторних досліджень.

Новинкою VI Міжнародного конгресу «Прибуткове свинарство», яка об'єднала виробників і м'ясопереробників, став круглий стіл на тему «Рухаємося в Європу: яких змін потребує українська

м'ясопереробна галузь?» Оскільки Україна визначилася з європейським напрямком розвитку, потрібно розуміти, яких «метаморфоз» повинна зазнати галузь. Одна з них — розрахунок із виробником не за живую вагою, а за якістю туші. Особливості системи класифікації туш свиней та її імплементацію в Україні, над якою працюють у рамках пілотного проекту АСУ за підтримки Проекту USAID AgroInvest і сприяння французької асоціації UniPorc Ouest, що на безкоштовній основі надала спеціальне обладнання на період його реалізації, учасники круглого столу обговорювали з фахівцями. Так, Оксана Кравченко, к. с.-г. н., доцент Полтавської державної аграрної академії, представила огляд різних систем класифікації туш свиней, які є у світі, а також поділилася досвідом співпраці з асоціацією UniPorc в Україні. Даніель Півто, головний технолог UniPorc Ouest, детально зупинився на стандартах забою свиней. Про досвід польських м'ясопереробників розповів Роман Міллер, заступник голови правління АТ «Польський м'ясний концерн „ДУДА“». А Ігор Кравцов, директор м'ясного бізнес-напрямку МК «Ювілейний», де встановили французьке обладнання для сканування туш, розповів про перший досвід роботи із ним та налагодження нової співпраці із виробниками свинини, яку така система дозволяє.

Учасники конгресу традиційно поласували м'ясними продуктами, які цього року на дегустацію представили СП ТОВ «Нива Переяславщини» (ТМ «П'ятачок»), ВАР «Племзавод „Степной“» і ТЗОВ «ВМП».

Під час святкової вечери, спонсорами якої стали ТОВ «Селекційний центр свинарства», ТОВ «Прилуки-ГарантБуд» і СП ТОВ «Нива Переяславщини» (ТМ «П'ятачок»), надавши свинину та м'ясопродукти відмінної якості, між гостями конгресу розіграли призи від партнерів заходу.

Організатори події запевнили, що наступний, сьомий, Міжнародний конгрес «Прибуткове свинарство» так само не розчарує гостей ні своєю масштабністю, ні інформативністю. Що ж, час покаже! **ПС**

↑
Віктор Еверт: «Без консультанта важко, а часто — не можливо, оцінити реальну ситуацію в господарстві»

↑
Віталій Піотрович про правильний підхід до антибіотикотерапії респіраторних захворювань свиней

↑
Гірт Ромбут ділився секретами вибору генотипу

↑
Альфонс Хесекер учив, як ефективно відгодовувати свиней

Анатолій Шумко,
керівник
ПП «Михайлівський лан»:

«Конгрес дуже вдало організований: почував себе комфортно і невимушено. Головним аргументом стати учасником заходу стала програма. Отримав багато цікавої та корисної інформації на секції «Технології виробництва». Особливо важливо було почути, що робити із «зайвими» поросятами, які є в гніздах гіперпродуктивних свиноматок. Також побачив Асоціацію свинарів України «у дії» і замислився над вступом.

Дмитро Рожко,
директор
ТОВ «Прилуки-ГарантБуд»:

Цього року під час конгресу знову жалкував, що фізично не можна опинитися на всіх секціях. Найбільше привернула увагу «Аналітика галузі» і доповіді представників Міністерства та президента АСУ Артура Лози. Захід також дав можливість домовитися про важливі зустрічі та аудит господарства, який проведуть спеціалісти Консультаційного центру АСУ. В цілому отримав тільки позитивні емоції.

Петро Приступа,
в.о. директора ТЗОВ «Віра-1»:

«Свято цього року видалось чудове і продуктивне. Ми зібрали багато корисної інформації, яку почнемо реалізовувати найближчим часом.

Цьогорічний конгрес «Прибуткове свинарство» реально об'єднав виробників із представниками нашої влади. Ми навіть змогли домовитись про участь в урядових комісіях для обговорення і вирішення актуальних питань з дерегуляції законодавства. Вперше за дев'ять років роботи на ринку домоглися, так би мовити, права впливати на законодавчі рішення для покращення стану галузі «зсередини». Сподіваюсь, що в перспективі зможемо залучити до діалогу і наукову сторону, адже за роки незалежності освітянська галузь у сільському господарстві рухалася паралельно з бізнесом і вони ніколи не перетинались, як наслідок, нині ми повинні самі створювати собі спеціалістів».

НАГОРОДЖЕННЯ «ЛІДЕР ГАЛУЗІ – 2014»

Щороку під час конгресу «Прибуткове свинарство» найпрогресивніші українські свиногосподарства, які роблять внесок у розвиток галузі, отримують пам'ятні нагороди. 2014-ий не став винятком!

↑
Роман Березовський, директор із тваринництва ПАП «Агропродсервіс»

↑
Костянтин Чумаченко, директор ІП «Ліга»

↑
Віктор Нечмілов, керівник бізнесу тваринництва ТОВ «Деміс-Агро»

Десятку лідерів відкрило найбільше господарство, яке вже кілька років утримує позицію лідера, — ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» (Донецька обл.). Станом на перше січня 2014-го його загальне поголів'я налічувало майже 280 тис. свиней.

ПАП «Агропродсервіс» (Тернопільська обл.) цього-річ відсвітувало п'ятнадцятиріччя. За цей час господарство з руїн перетворилося на одного з найпотужніших гравців українського ринку свинини. Утримуючи нині десять тисяч свиноматок, до кінця року маточне поголів'я збільшать ще на дві тисячі. Щоб досягти мети, підприємство активно реконструює нові виробничі майданчики, причому відмовляється від використання газу, застосовуючи альтернативні джерела енергії. Нагорода господарству — за стрімкий розвиток та оптимізацію виробництва.

Ще одного непересічного лідера галузі — ТОВ СП «Нива-Переяславщини» (Київська обл.) — відзначили за стабільний розвиток. Адже щороку підприємство відкриває по новому свинокомплексу на 1250 свиноматок маточного поголів'я. Влітку 2014-го запустять в експлуатацію сьомий, уже почали будівництво восьмого, у планах — дев'ятий комплекс. Крім того, «Ниву Переяславщини» відзначили нагородою ще й за ефективне залучення коштів: 30 млн доларів США від ЄБРР для нарощування виробничих потужностей.

Збільшити за рік поголів'я свиней на 60%, — це прорив. Таким досягненням може нині похвалитися ПАТ «Агрокомбінат „Слобожанський“» (Харківська обл.), яке 2013-го наростило маточне стадо до 8 тисяч голів. За потужний ривок господарство й отримало нагороду.

ТОВ «Даноша» (Івано-Франківська обл.) — потужне господарство, що посідає в рейтингах свинарських підприємств третє місце, отримало нагороду за ефективні рішення в аспекті утилізації гною та турботу про навколишнє середовище. У вересні 2013-го «Даноша» запустила в експлуатацію біогазову станцію, потужністю 1,1 МВт.

Нагорода за стрімкий старт 2014-го перейшла до підприємства «Рантьє» у складі агрохолдингу KSG Agro (Дніпропетровська обл.), яке за 2013-ий рік із нуля сформувало маточне стадо чисельністю 4,5 тис. голів.

За розвиток племінної справи нагороду отримало ІП «Ліга» (Кіровоградська обл.), що до кінця червня за-

↑
Валерій Бігменко, ТОВ «Рантьє»

пустить новозбудований нуклеус на 600 свиноматок, побудований за канадською технологією.

Нагорода за розвиток м'ясопереробного напрямку (зокрема, виготовлення субпродуктів) перейшла до господарства «Деміс-Агро», що входить до рейтингу двадцяти найбільших свиноферм України і налічує майже 22 тисячі загального поголів'я.

За відкритість і бажання поділитися своїми знаннями й досвідом у вирощуванні свиней нагороду отримало ТОВ «Камчатка». Це господарство стало базою для проведення першого Національного дня свиноферми, що зібрав виробників з усієї України. Усі бажачі мали можливість оглянути новий репродуктор на 600 свиноматок: данський проект, адаптований під українські умови, який реалізовували виключно за власний капітал.

Уже вкотре поспіль нагороду отримало господарство «Галичина-Захід» (Львівська обл.): за стабільність і процвітання. Адже підприємство не тільки нарощує потужності (2013-го відкрили ще один репродуктор на 400 свиноматок), але й працює над покращенням ефективності виробництва. Це одне з небагатьох господарств, які, незважаючи на умови ринку, залишаються конкурентоздатними. ПС

↑
Руслан Писаренко, заступник директора ТОВ «Камчатка»

↑
Віталій Шапель, директор напрямку свинарства ТОВ СП «Нива Переяславщини»

У списку номінантів «Лідер галузі - 2014» господарства, завдяки яким наше свинарство стає модернізованим, ефективним і прибутковим.

↑
Андрій Талама, перший заступник генерального директора ТзОв «Галичина-Захід»

«АГРО–2014»: XXVI МІЖНАРОДНА АГРОПРОМИСЛОВА ВИСТАВКА

Перший місяць літа традиційно став часом проведення найбільшої на теренах СНГ та Східної Європи сільськогосподарської виставки «Агро–2014». Вона відбулася 4–7 червня у Києві, на території Національного комплексу «Експоцентр України».

Подія зібрала більше 900 вітчизняних та іноземних компаній із 14 країн світу: Великобританії, Данії, Естонії, Ізраїлю, Іспанії, Індії, Італії, Китаю, Німеччини, Польщі, США, Туреччини, Франції, Чехії. Захід відвідало понад 38 тисяч учасників, значна частина яких — провідні спеціалісти агропромислового сектору.

Виставку урочисто відкрив Міністр аграрної політики та продовольства України Ігор Швайка, назвавши «Агро-2014» унікальною подією й підкресливши, що агро-сфера не може лишатися осторонь у складний для держави час. «Аграрний фронт — це та ділянка, яка працює на протидію руйнуванню й занепаду, це той фронт, який створює мир, затишок і працює на порозуміння», — зазначив він.

Експоцентр України на чотирі дні став осередком здобутків, новинок, інновацій та досягнень в основних сферах агропромислової галузі. На виставці були представлені: сільськогосподарська техніка, запасні частини та комплектуючі, інноваційні технології, рослинництво та агрохімія, тваринництво, птахівництво, біоенергетика, рибництво, мала механізація, інструмент та спеціалізований транспорт, послуги для підприємств АПК, стандартизація та метрологія, автоматизація, управління, альтернативна енергетика, GPS- і GIS-технології, екологічно чисті продукти й технології їх отримання. Продукція учасників експонувалася на відкритих майданчиках та в закритих павільйонах. Зони тваринництва і птахівництва де-

монстрували різні породи свиней, великої рогатої худоби, коней, птиці та інших сільськогосподарських тварин.

Найбільша частина виставки заслужено була відведена під сільськогосподарську техніку. Провідні світові та вітчизняні виробники представили новинки: зернозбиральні комбайни, трактори, універсальні машини, сівалки, обприскувачі тощо.

На виставці традиційно були представлені стенди журналу «Прибуткове свинарство» та Асоціації свинарів України, що стали платформою для спілкування із учасниками ринку свинини.

Ділова програма «Агро–2014» включала в себе 39 науково-практичних заходів, організаторами яких виступили Міністерство аграрної політики та продовольства України, державні установи і приватні підприємства. На конференціях, «круглих столах», семінарах, майстер-класах та презентаціях відкрилася широка можливість

обміну досвідом, налагодження зв'язків і створення успішних проєктів. Конкретним прикладом цього стало підписання плану дій і співробітництва з Литовською Республікою.

Виставка «Агро–2014» укотре довела, що Україна — держава з потужним агропромисловим комплексом, родючими землями, традиційно високою землеробською культурою. Завдяки активній співпраці різних галузей АПК Україна з кожним роком дедалі впевненіше наближається до світового рівня. ПС

5-я МЕЖДУНАРОДНАЯ ВЫСТАВКА ПО ЖИВОТНОВОДСТВУ И ПТИЦЕВОДСТВУ

www.animalfarming.com.ua

28-30 ОКТЯБРЯ 2014

Украина, Киев, МВЦ

Разделы выставки:

- Генетика и селекция животных и птицы
- Оборудование и технологии для животноводства и птицеводства
- Кормопроизводство
- Ветеринария
- Технологии переработки

«Animal Farming Ukraine – развитие Вашего бизнеса»

При поддержке: Министерства аграрной политики и продовольствия Украины

Организаторы выставки:

Тел.: +380 44 4968645
e-mail: af@pe.com.ua

Загальні збори АСУ в рамках виставки «Агро-2014»

Із 4-го по 7-е червня Асоціація свинарів України (АСУ) брала участь у найбільшій агропромисловій виставці СНД і Східної Європи — «Агро-2014» (м. Київ).

Висловлюємо подяку всім, хто завітав на стенд АСУ: ми, як завжди, раді спілкуватися із нашими друзями, колегами та партнерами, небайдужими до розвитку вітчизняного свинарства.

У рамках виставки, 4-го червня, відбулися Загальні збори АСУ. Під час зустрічі делегати господарств-засновників та членів об'єднання підводили підсумки співпраці, обговорювали завдання на наступний квартал, стратегію розвитку новоствореного Консультаційного центру Асоціації, що забезпечуватиме комплексний аудит господарств, ветеринарний та техноло-

гічний супровід, оцінку й навчання персоналу.

Крім того, одностайно вирішили прийняти до АСУ нове господарство — ПРАТ «Бахмутський аграрний союз» (Донецька обл.).

ВІДКРИТЕ ЗАСІДАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ

Асоціація свинарів України (АСУ), за підтримки Проекту Агроінвест USAID, стала співорганізатором VI Міжнародного конгресу «Прибуткове свинарство», що відбувся 3-го червня 2014-го року у ВЦ «КиївЕкспоПлаза» (Київ, вул. Салютна, 2-Б).

У рамках заходу пройшло відкрите засідання Робочої групи із розвитку та регуляції галузі свинарства Департаменту тваринництва МінАПК. Участь у ньому взяли представники АСУ, юристи, заступник Міністра аграрної політики та продовольства Андрій Дикун, а також усі учасники конгресу.

На початку засідання пан Дикун поділився прогнозами міністерства щодо подальшого розвитку свинарства України. Так, за його словами, до кінця цього року приріст виробництва сягне 5,5%. Також наголосив на важливості діяльності Робочої групи, адже тільки разом з профільними асоціаціями, експертами, юристами можна впливати на дерегуляцію ринку і спрощувати роботу бізнесу через внесення змін до законів, постанов, указів, які регулюють сільгоспвиробництво. Від імені Мінагрополітики, у свою чергу, пообіцяв цілковите сприяння.

Андрій Талама розповів про головні напрями, якими займається підгрупа з Деретуляції та синхронізації із сучасними умовами виробництва і європейськими стандартами норм ДБН, ВНТП та СНІП екологічного та ветеринарного законодавства. Закликав зацікавлених учасників конгресу долучатися до реалізації поставлених завдань.

Про селекційний напрямок програми Робочої групи розповів Микола Чемезов. Так, за його словами, моделюючи концептуальні зміни до законодавства, варто використати досвід Чеської Республіки щодо помірної децентралізації плеїмінної справи у тваринництві (детальніше про це читайте в рубриці «Гаряча тема»). Нині вже ведеться робота над змінами до Закону України «Про плеїмінну справу у тваринництві», які полягатимуть у створенні дещо схожої асоціації, яка виконуватиме основні організаційно-господарські функції, а Міністерство аграрної політики та продовольства України контролюватиме процес і надаватиме методологічну й фінансову допомогу на окремі напрями.

Робоча група також розробляє зміни до Наказу Мінагрополітики України «Про внесення змін до Положення про порядок проведення атестації та допуску до відтворення плідників для плеїмінного використання» з метою скасування обов'язкової атестації кнурів.

Прес-служба АСУ

Нагадаємо, що у квітні 2013-го АСУ виграла грант від проекту міжнародної технічної допомоги «Агроінвест в Україні», який фінансує Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), одним із завдань якого є «Створення постійно діючих робочих груп при МінАПК із перегляду існуючих нормативно-правових актів, що контролюють галузь свинарства в Україні». Термін дії гранту: 20 місяців (від 23.07.2013 до 23.03.2015).

АСОЦІАЦІЯ «СВИНАРІ УКРАЇНИ» — неприбуткова, добровільна організація, створена провідними виробниками української свинини. Головні цілі — захист інтересів господарств об'єднання, сприяння розробці і впровадженню нових технологій ефективного виробництва свинини, розширення ринків збуту та захист внутрішнього ринку.

ГОСПОДАРСТВА-ЧЛЕНИ АСУ ОТРИМУЮТЬ НАСТУПНІ ПОСЛУГИ ВІД ПРОВІДНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ В ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА:

Комплексний аудит і супровід свиного господарств

СПІВПРАЦЯ З КОМЕРЦІЙНИМИ КОМПАНІЯМИ

- Гарантія якості та максимальні знижки на ветеринарні препарати і кормові інгредієнти
- Пошук обладнання, кормів та інших засобів виробництва
- Надання інформації про комерційні компанії

Асоціація «Свинарі України» впроваджує «Проект узгодження зі світовими стандартами законодавчо-нормативної бази, що регулює українське свинарство» за підтримки Проекту USAID Агроінвест.

СЕРЕД ІННОВАЦІЙНИХ КРОКІВ ПРОЕКТУ:

- Робоча група при МінАПК, що працює над дерегуляцією та синхронізацією із сучасними умовами і стандартами виробництва норм ДБН, ВНТП, СНІП, ветеринарного та екологічного законодавства;
- Створення національної системи обліку і контролю плеїмінних ресурсів України в галузі свинарства;
- Розробка і впровадження нового державного стандарту оцінки та класифікації туш свиней.

Відкриті до співпраці із господарствами, що готові бути в авангарді якісних змін українського свинарства!

Робоча група АСУ:
тел.: +380 67 236 0167

тел./факс: +380 4744 36985

РИНОК СВИНИНИ

Вадим Цимбал,
аналітичний відділ
агроконсалтингової
компанії «Дикун»

Стан сільського господарства

Згідно з інформацією Державної служби статистики України щодо стану сільського господарства у січні-травні 2014-го року (без урахування даних тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополь), у січні-травні поточного року (п.р.), порівняно з аналогічним періодом 2013-го, індекс обсягу сільськогосподарського виробництва становить 104,7%: у сільськогосподарських підприємствах — 109%,

у господарствах населення — 101,1%. Так, аграрні підприємства (крім малих) збільшили обсяги вирощування свиней та птиці на 10,2% (свиней — на 9,9%, птиці — на 12,6%), а великої рогатої худоби, навпаки, скоротили на 4,6%. При цьому покращилися виробничі показники: середньодобові прирости ВРХ збільшилися на 2,8%, а свиней — на 2,6%. Відношення загального обсягу вирощування худоби та птиці до

їхньої реалізації на забій становило за означений період 103,3% (торік — 106,3%).

Загальний обсяг продукції, виробленої та реалізованої аграрними підприємствами, за січень-травень п. р., порівняно з аналогічним періодом 2013-го, збільшився на 29,4%, зокрема продукції рослинництва — на 47,4%, а продукції тваринництва — на 10,5%. При цьому середні ціни за всіма напрямками реалізації зросли на 3%. Цікаво, що продукція тваринництва подорожчала на 9,6%, а рослинницька продукція, навпаки, подешевшала на 4,3%. Ситуація виглядає по-іншому в місячному розрізі: у травні 2014-го, порівняно з квітнем, середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції зросли на 5% (рослинництва — на 6,7%, а тваринництва, навпаки, — зменшилися на 0,7%).

Поголів'я свиней

Станом на перше червня 2014-го, чисельність поголів'я свиней, що утримувалися у сільськогосподарських підприємствах, склала 3686,6 тис. голів (рисунк 2). Це на 2,27% менше, ніж на аналогічну дату минулого року. Отже, тенденція до зменшення поголів'я свиней промислового сектора, яка розпочалася у березні цього року, триває. Разом із тим, загальна чисельність поголів'я свиней в Україні становить 7924 тис. голів (рисунк 1). Це на 2,08% менше, ніж минулоріч, проте на 2,44% більше за показник квітня цього року.

Таким чином, загальна чисельність поголів'я свиней в Україні збільшилася за рахунок зростання сектору присадибних господарств населення, у яких станом на перше червня цього року утримувалося 4185,70 тис. голів свиней (рисунк 2). Це на 4,57 % більше, ніж попереднього місяця, але на 3,11% менше, порівняно з минулорічним показником.

Таблиця 1.

Співвідношення обсягів вирощування та забою свиней у живій вазі, тис т. (згідно з інформацією ДСС)

	Вирощування		Забій	
	2013	2014	2013	2014
Січень	42,3	48,3	32,8	38,0
Лютий	41,1	43,2	39,0	44,2
Березень	42,7	47,3	38,3	46,2
Квітень	44	43,8	44,7	45,0
Травень	45,2	46,9	36,9	44,1
Червень	44,7		39,4	
Липень	47,4		41,6	
Серпень	47,8		41,7	
Вересень	47,2		40,6	
Жовтень	51,4		40,1	
Листопад	50		42,0	
Грудень	57,2		57,1	

Вирощування та забій

Реалізація свиней сільськогосподарськими підприємствами (за винятком малих підприємств) на забій у травні 2014-го року склала 44,1 тис. т. (рисунк 5), що на 19,5% більше, ніж минулоріч. Відносно ж квітня 2014-го, обсяг забою зменшився на 2%.

Переробка

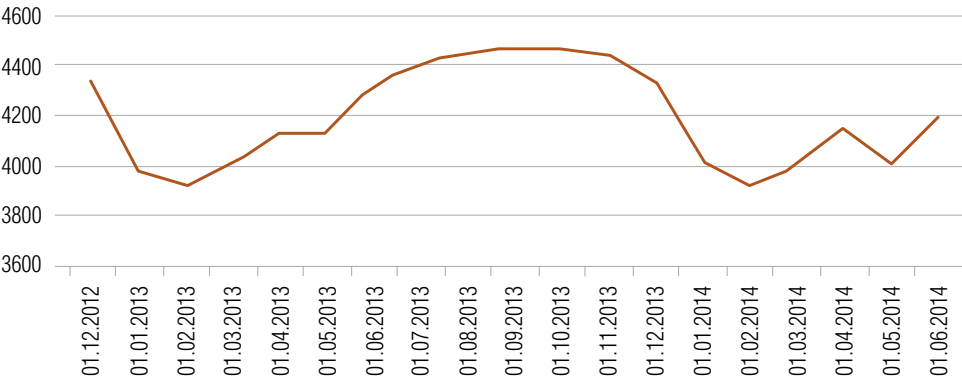
Загальний обсяг виробництва охолодженої свинини у травні 2014-го року склав 18,5 тис. т (рисунк 6), що на 20,4% перевищує минулорічний показник. Для порівняння, співвідношення обсягів виробництва охолодженої свинини у квітні 2014-го та 2013-го рр. становило 19,3%. Отже, незважаючи на складну ситуацію в державі, динаміка виробництва зазначеного виду продукції позитивна.

Також спостерігається збільшення обсягів виробництва мороженої свинини на 1 тис. т, що на 20% більше, ніж у квітні 2014-го року та на 77,2% перевищує минулорічний травневий показник (рисунк 7).

Дещо поквавилася ситуація ринку ковбасних виробів. Якщо обсяги виробництва ковбасної продукції у квітні 2014-го року склали 22,7 тис. т (на 2,25% більше, ніж показник березня), то вже у травні було вироблено 23,4 тис. т ковбасних виробів, що на 2,9% пе-

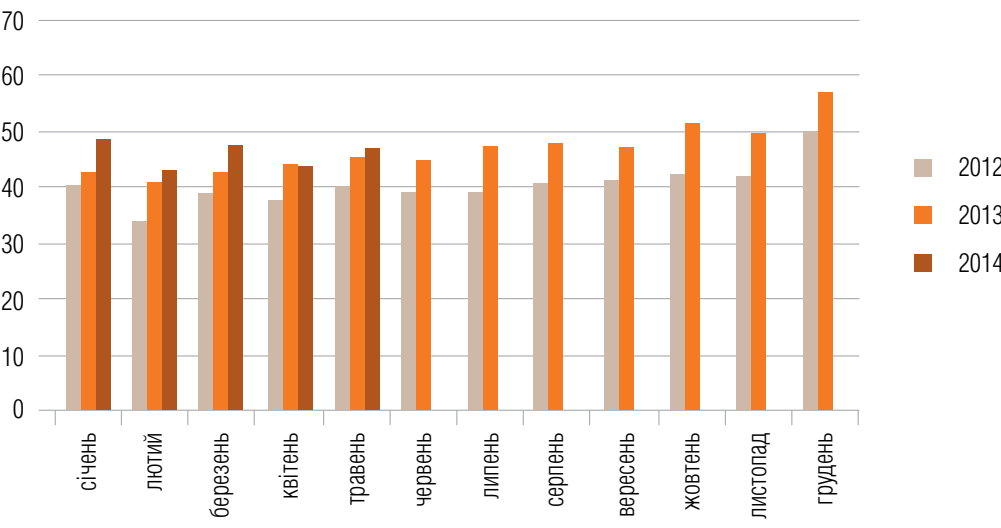
Рисунк 3.

Поголів'я свиней що утримується в господарствах населення, станом на 1-ше червня, тис. голів (згідно з інформацією ДСС)

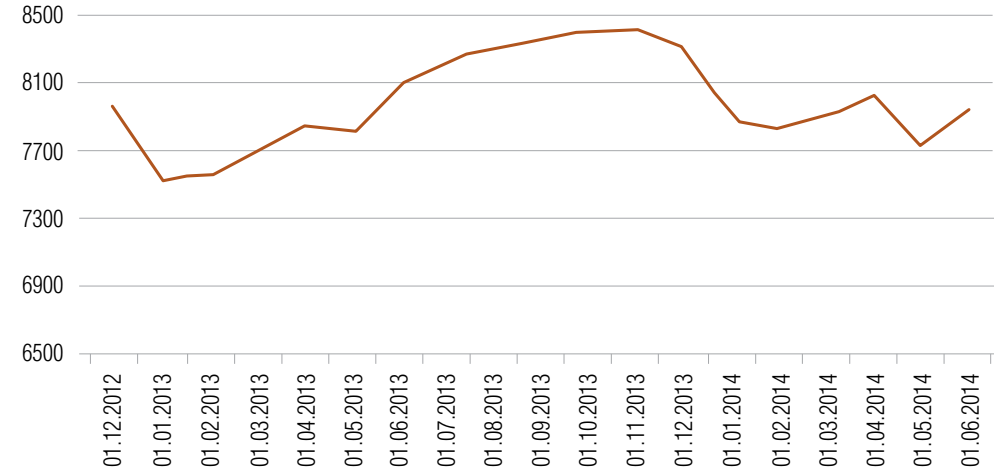
Рисунк 4.

Обсяги вирощування свиней с.-г. підприємствами (у живій вазі), тис. т (згідно з інформацією ДСС)

Рисунк 1.

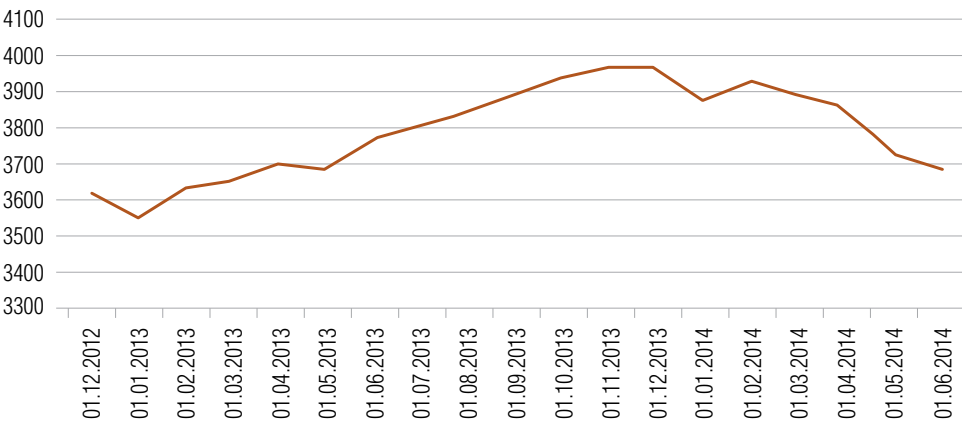
Загальне поголів'я свиней, станом на перше червня, тис. голів (згідно з інформацією ДСС*) свиней, що утримуються в сільськогосподарських підприємствах

* Державна служба статистики України

Рисунк 2.

Поголів'я свиней, що утримується в с-г підприємствах, станом на 1-ше число, тис. голів (згідно з інформацією ДСС)

Таблиця 2.
Співвідношення обсягів виробництва окремих видів м'ясної продукції, тис. т. (за даними ДСС)

	Квітень 2014 року	Травень 2014 року	Травень 2014 у відсотках до травня 2013
Свинина свіжа/охолоджена, тис. т	19,7	18,5	120,4
Свинина морожена, тис. т	1	1,2	177,2
Ковбасні вироби, тис. т	22,7	23,4	105,6

Рисунок 5.
Обсяги забою свиней у живій вазі, тис. т. (згідно з інформацією ДСС)

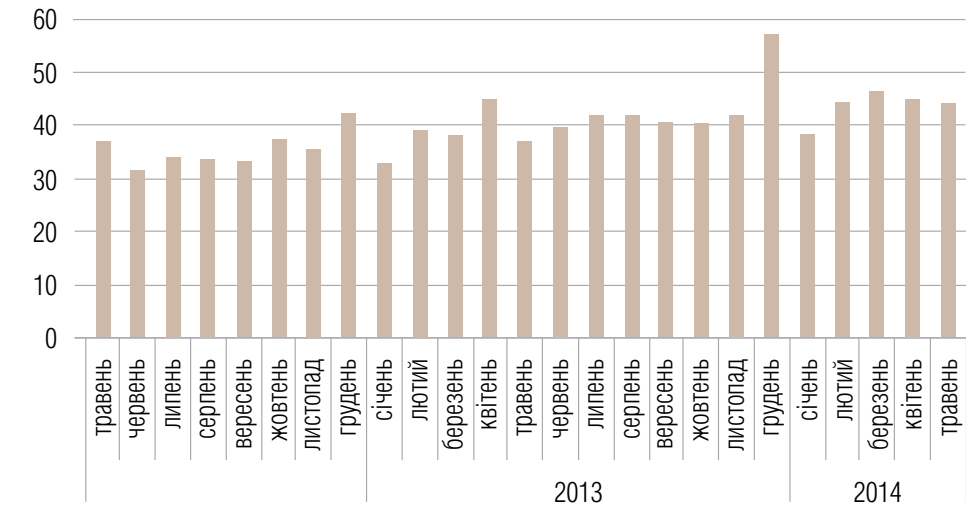

Рисунок 6.
Виробництво свіжої та охолодженої свинини, тис. т (згідно з інформацією ДСС)

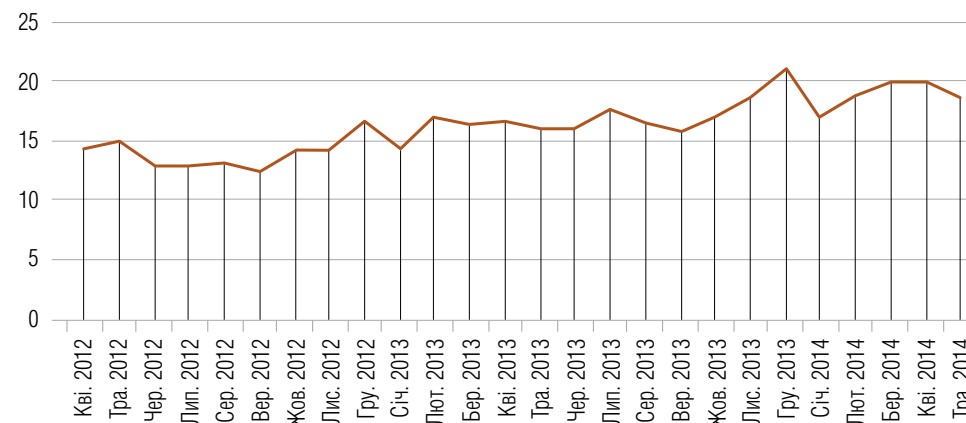
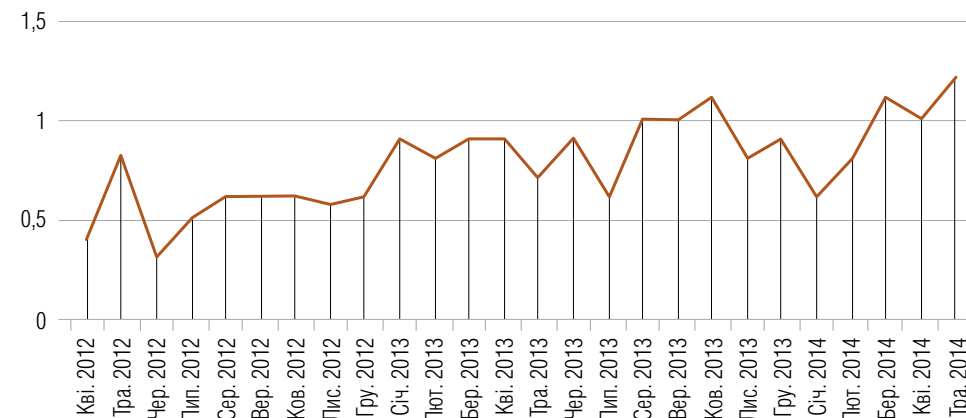

Рисунок 7.
Виробництво свинини мороженої, тис. т (згідно з інформацією ДСС)

ревищує квітневий показник (рисунок 8). Співвідношення показників обсягів виробництва ковбасних виробів у травні 2014-го та 2013-го рр. становить + 5,6%, проти -7,2% квітневих показників цих років (таблиця 2).

Ціни в Україні (живою вагою)

Станом на кінець травня 2014-го року за кілограм живця свиней I категорії пропонують від 23 до 24,5 гривень, тоді як ціни на свиней II категорії перебувають у діапазоні 22-23,5 грн/кг (рисунок 9, 10). Відтак, ціна з початку місяця у середньому зросла на 1,5 грн/кг (для свиней I і II категорії).

Чинники, що впливатимуть на ціноутворення найближчими тижнями, — сезонність та ймовірне відновлення поставок свинини з Польщі. Сезонність — явище типово: високі літні температури пригнічують ріст свиней. Добре, що для багатьох модернізованих господарств спекотне українське літо — вже не проблема. Відновлення ж поставок свинини з Польщі — набагато складніше питання. Незважаючи на те, що на нашому ринку свинини є дефіцит (як з точки зору споживання свинини на душу населення, так і з позиції насиченості ринку), попит на м'ясну продукцію залежить, насамперед, від купівельної спроможності українців (яка нині суттєво погіршилася). А це вже пряма загроза збуту вітчизняної свинини на внутрішньому ринку. Однак, навіть у такій ситуації є можливість підтримати вітчизняного виробника: маркування продукції (зазначення країни-виробника), диверсифікація ринків (пошук ринків для експорту) тощо.

Іноземні ринки

 Китай
Китай, який традиційно лідирує за кількісними показниками

виробництва, взявся за якісні зміни харчової індустрії. Так, згідно з інформацією порталу thepigsite.com, у червні цього року в Китаї розпочали обговорення проекту закону щодо безпеки харчових продуктів, який передбачає впровадження суворішої системи нагляду за безпекою харчових продуктів та жорсткіші санкції для правопорушників.

За словами Чжан Юна, який очолює службу харчового і лікарського нагляду Китаю, сучасне законодавство «піднебесної» загалом сприяє забезпеченню продовольчої безпеки країни. Однак ситуація щодо безпеки та якості харчових продуктів і досі складна, оскільки існуюча система контролю та нагляду недостатньо ефективна, штрафи відносно невеликі, що аж ніяк не зупиняє злочинців.

Інформаційний простір Китаю просто здригався від повідомлень про шокуючу кількість зловживань, серед яких виявлення залишків кленбутеролу (речовини для спалювання жиру та інтенсивного нарощування м'язової маси) в свинині, продаж м'яса хворих свиней, а також м'яса щурів і лисиць під виглядом баранини та яловичини.

«Завдяки змінам у законодавстві, країна прагне встановити суворіші цивільні, адміністративні та кримінальні покарання щодо

Рисунок 8.
Виробництво ковбасних виробів, тис. т

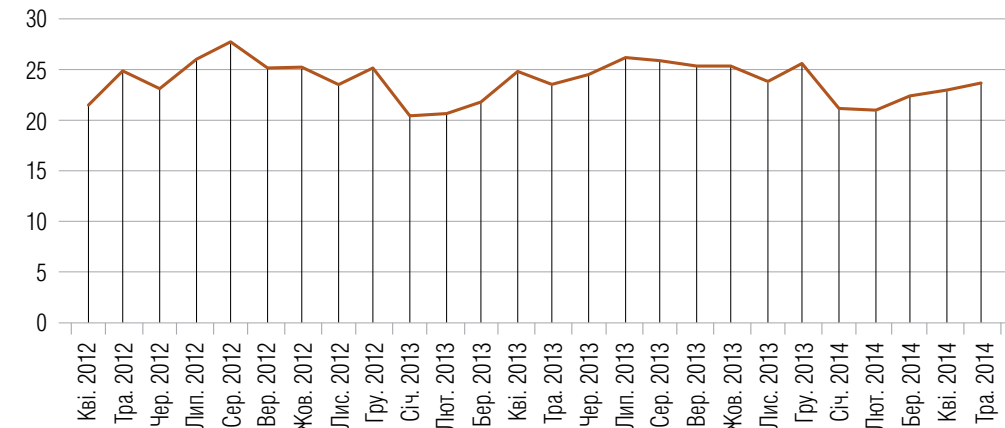
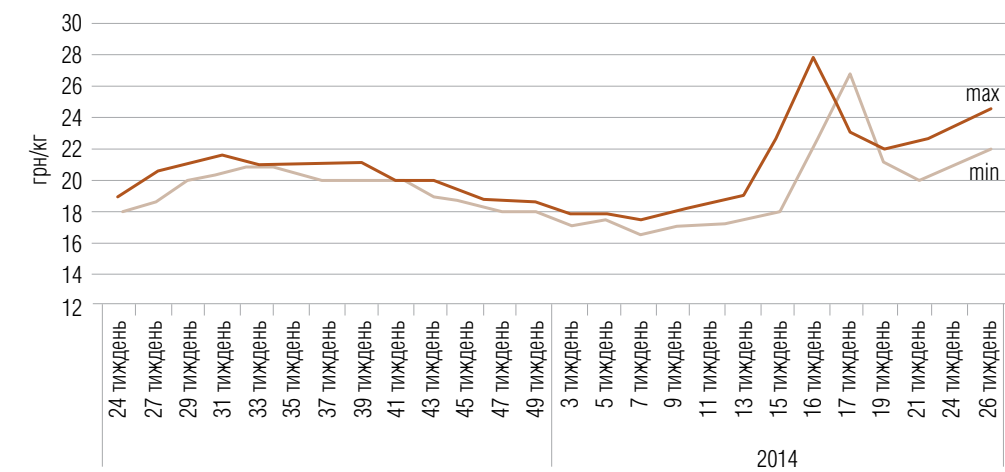

Рисунок 9.
Середньомісячні закупівельні ціни на свиней м'ясного типу, грн/кг (згідно з інформацією аналітичного відділу компанії «Дикун» на основі даних від м'ясопереробних підприємств)

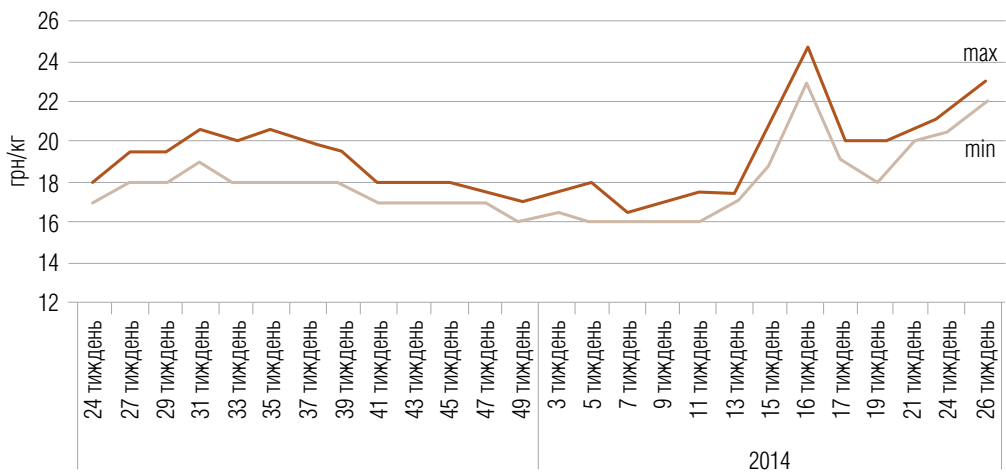
Porc-Ex
BREEDING

ДАН АВЛ

ПОСТАВЛЯЕМ
ДАТСКУЮ
ГЕНЕТИКУ

Porc-Ex Breeding A/S
Merkurvej 5, DK-6000 Kolding
Phone +45 70 20 82 85
Fax +45 70 20 82 95
porc-ex@porc-ex.dk www.porc-ex.dk

Рисунок 7.
Виробництво свинини мороженої, тис. т (згідно з інформацією ДСС)

Таблиця 3.
Ціни на свиней у Китаї станом на 23 травня 2014-го року (за даними GENESUS)
(ціни вказано у перерахунку за офіційним курсом НБУ USD/UAH, станом на 23 травня)

	Травень 2014	Травень 2013
Ціни на свиней живою вагою	25,52 грн/кг	24,47 грн/кг
Ціни на свинину	39,95 грн/кг	37,7 грн/кг
Ціни на поросят	48,88 грн/кг	47,65 грн/кг
Ціни на свиноматок	2681,82 грн/гол.	3136,28 грн/гол.

правопорушників і жорсткіші покарання для керівників, які нехтують своїми обов’язками», — сказав пан Чжан Юн.

Зокрема, відповідно до законопроекту, споживачі зможуть вимагати трикратного відшкодування збитків, понесених унаслідок споживання неякісної продукції (нині можуть претендувати лише на десятикратне відшкодування від вартості придбаних продуктів). Суттєво збільшаться штрафи і для правопорушників: у тридцятикратному розмірі від вартості виготовленої ними продукції (чинним законодавством передбачено штраф у десятикратному розмірі від вартості продукції).

Законопроектом також передбачено розширення кола суб’єктів правопорушень, до якого тепер входитимуть власники виробничих приміщень та майданчиків, за умови, що їм було відомо про вчинення правопорушень, а також постачальники заборонених речовин, які продають їх вироб-

никам, знаючи, що ці речовини додадуть у їжу. Доходи таких осіб підлягатимуть конфіскації з подальшим накладенням штрафу на суму до 200 тис. юанів (близько 32 тис. дол. США).

Адміністративні покарання у вигляді пониження або звільнення з посади застосовуватимуть до посадових осіб, які не реагуватимуть на правопорушення правил безпеки харчових продуктів. Такі покарання передбачені також для посадових осіб органів з нагляду за продуктами харчування та лікарськими і ветеринарним засобами, відомств охорони здоров’я та сільського господарства. Особи, які порушуватимуть правила безпеки харчових продуктів, щоб отримати вигоду, можуть бути притягнутими до кримінальної відповідальності.

ЄС

Згідно з інформацією, оприлюдненою Європейською Ко-

місією у червні 2014-го року, упродовж 2013-го обсяги експорту сільськогосподарської та харчової продукції Євросоюзу продовжували зростати, як і в попередні роки. Вартість експорту сягнула 136 млрд євро (на свинину припало 3% від загального обсягу), завдяки чому ЄС очолив рейтинг світових експортерів. Чистий профіцит торгового балансу сільськогосподарської та харчової продукції склав 18,5 млрд євро.

На початку червня на європейському ринку забою свиней атмосфера була доволі оптимістичною. Практично на всій території ЄС, за винятком Данії, котирування демонстрували поступове зростання.

Основним трендмейкером, як завжди, була Німеччина, де у травні-першій червні спостерігався доволі жвавий попит на м’ясо. При цьому обсяги реалізації не збільшилися, а попит з боку забійних підприємств залишався стабільним, що й зумовило зростання цін на 3 євроценти/кг.

У середині червня ціни у таких країнах, як Німеччина, Нідерланди, Данія, Бельгія та Австрія рухалися у боковому коридорі. Загалом, навіть більший попит з боку споживачів не вплинув на ціну.

Водночас, початок курортного сезону спричинив зростання ціни на Півдні: в Іспанії ціна на свиней забійних кондицій зросла на 3, а у Франції — на 5,8 євроценти/кг.

Митний союз

Згідно з інформацією агенції «Інтерфакс», наприкінці червня Россільгоспнагляд підготував новий ветеринарний сертифікат для поставок племінних свиней з Євросоюзу. Ветсертифікат мають узгодити з ветслужбами Казахстану і Білорусії. За словами керівника відомства Сергія Данкверта, вже є усна домовленість з країнами Митного союзу, йдеться лише про закріплення її відповідним документом. Після його підписання в Митному союзі, документ відправлять до ЄС для відновлення торгівлі племінним молодняком. У ветсертифікаті передбачено низку вимог, включаючи заборону ввезення свиней з країн, які межують із Польщею та Литвою, де мали

місце спалахи африканської чуми свиней (АЧС).

Водночас Росія заборонила ввезення живих свиней з Канади, Мексики і ПАР, Південної Кореї і Японії через епідемічну діарею свиней (ЕДС). Відповідне рішення набрало чинності з початку червня цього року.

Згідно з інформацією ресурсу anyfoodanyfeed.com, тимчасові обмеження на ввезення стосуються племінних і товарних свиней, а також неперероблених кров’яних продуктів, які використовують у кормовиробництві.

На думку керівника Національної м’ясної асоціації Росії Сергія Юшина, озвучену для агентства ІТАР-ТАРС, названі заборони створюють труднощі для свинокомплексів, які найближчим часом мали завозити молодняк зарубіжної селекції, і в перспективі загальмують зростання чисельності поголів’я.

Водночас, за словами генерального директора групи «Черкізово» Сергія Михайлова, великі агрохолдинги вважають заборону Россільгоспнагляду виправданою. У інтерв’ю для того ж таки ІТАР-ТАСС він підтримав заборону, оскільки потрапляння до Росії хоча б однієї машини свиней із ЕДС матиме жахливі наслідки для всієї галузі.

Згідно з інформацією, наданою генеральним директором Національної спілки свинарів Юрієм Ковальовим, упродовж останніх років в Росію ввозили 15–20 тис. племінних свиней на рік (80% поставок припадало на Данію). Після заборони на поставки поголів’я з ЄС, російські виробники свинини переключилися на генетичний матеріал з Канади і меншою мірою США. Тепер і їх «закрили». Пан Ковальов вважає, що Росія зможе сама забезпечити себе племінними

тваринами за рахунок створених в останні роки селекційно-гібридних центрів, адже при річній потребі в 600 тис. свиноматок для ремонтного стада, російські свинарі можуть виробляти до 650 тис. голів. Вартість однієї гібридної племінної тварини складає близько 500 дол. США, а чистопородної — від тисячі. При цьому експерт відзначив, що чистопородні свині іноземної селекції знадобляться в перспективі для поліпшення якості свиноголов’я.

Нагадаємо, що вірус ЕДС надзвичайно контагіозний: за даними Rabobank, на початок червня він уразив близько 60% племінного стада США, 28% — Мексики, і чотири провінції Канади. За даними Американської асоціації з ветеринарії свиней, у США від ЕДС уже загинуло 7 млн тварин. Вірус дістався і Японії, де з початку 2014-го загинуло близько 40 тис. свиней. [ПС](#)

Таблиця 4.
Ціни на свинину в ЄС (€) (за даними THEPIGSGSITE.COM)

	Іспанія	Німеччина	Нідерланди	Данія	Франція	Бельгія	Польща	Чехія	Італія	Австрія	Англія	Ірландія
Тиждень 19	1,803	1,546	1,500	1,558	1,707	1,519	1,569	1,560	1,705	1,509	1,956	1,565
Тиждень 20	1,803	1,546	1,500	1,558	1,662	1,519	1,551	1,566	1,697	1,509	1,966	1,574
Тиждень 21	1,798	1,546	1,500	1,558	1,621	1,519	1,556	1,575	1,725	1,509	1,960	1,574
Тиждень 22	1,819	1,626	1,566	1,585	1,603	1,593	1,608	1,610	1,790	1,571	1,985	1,574
Тиждень 23	1,835	1,626	1,566	1,612	1,602	1,606	1,601	1,627	1,790	1,571	1,976	1,613
Тиждень 24	1,863	1,656	1,595	1,612	1,616	1,630	1,648	1,664	1,800	1,602	1,996	1,622
Тиждень 25	1,892	1,656	1,595	1,613	1,674	1,630		1,679	1,824	1,602	2,026	1,632
Тиждень 26	1,917	1,686	1,623	1,640	1,686	1,655			1,824	1,632	2,015	1,632

Таблиця 5.
Ціни на м’ясну продукцію в Росії 2014-го (за даними Федеральної служби державної статистики Росії)

	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Свинина, грн/кг	51,67 ▼	51,71 ▲	59,22 ▲	68,75 ▲	73,38 ▲
Ковбаса копчена, грн/кг	167,44 ▼	171,72 ▲	193,24 ▲	218,79 ▲	221,25 ▲

КОРМИ: ЛІТНЄ ТАНЕННЯ ЦІН

Цього маркетингового року знизиться виробництво фуражного зерна, обсяги світової торгівлі й запаси, але не критично, тому експортний клімат буде досить комфортним. Споживання зростатиме, хоча й дещо повільнішими темпами. З настанням літа ціни на більшість кормових культур почали танути.

Руслана Бутило,
аналітичний відділ
агроконсалтингової
компанії «Дикун»

ФУРАЖНІ ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ

За прогнозами ФАО, світове виробництво фуражних зернових 2014-го року зменшиться на 3,9%, порівняно з 2013-им. Найбільшого скорочення очікують у США, які посідають перше місце у світі з виробництва фуражних зернових. Обсяг світової торгівлі кормовими культурами становитиме 142 млн т. Це на 2,7% менше, ніж рекордного 2013/2014 МР, коли було зафіксоване десятивідсоткове зростання.

Значний вплив на зменшення обсягів торгівлі матиме скорочення поставок кукурудзи, також очікується незначне зниження торгівлі ячменем.

Як зауважують експерти ФАО, у поточному маркетинговому році можливе зростання експорту кукурудзи з Аргентини і США, яке компенсує скорочення обсягів продажів з Канади, Бразилії, Російської Фе-

дерації та України. Якби конфлікти на території України не заважали торгівлі, то ми могли б усе ще залишитися на четвертому місці за експортом кукурудзи після США, Бразилії та Аргентини.

Що стосується споживання фуражних зернових, то, за прогнозами, в 2014/2015 МР воно збільшиться на 1,8%, випереджаючи десятирічний тренд уже другий сезон поспіль. Темпи росту споживання значно поступатимуться показникам 2013/2014 МР, коли обсяги спожитого фуражного зерна на 7% випереджали показники попереднього року. Основним чинником стало очікування високих цін, на відміну від 2013/2014 МР, коли відновлення виробництва у США призвело до різкого подешевшення фуражного зерна, що, в свою чергу, посприяло більшому споживанню.

Таблиця 1.
СВІТОВИЙ РИНОК ФУРАЖНИХ ЗЕРНОВИХ (FOOD OUTLOOK, FAO)

	2012/13	2013/14 ¹	2014/15 ²	Зміна 2014/15 до 2013/14, %
Баланс фуражних зернових у світі				
Виробництво, млн т	1 156,4	1 306,7	1 255,4	-3,9
Торгівля, млн т	132,2	146,0	142,0	-2,7
Світове використання, млн т	1 163,4	1 242,4	1 264,2	1,8
Споживання (їжа), млн т	198,4	201,7	205,7	2,0
Споживання (корм), млн т	656,6	715,6	735,2	2,7
Інше використання, млн т	308,4	325,1	323,4	-0,5
Кінцеві запаси, млн т	171,0	215,5	206,3	-4,3
Індикатори попиту та пропозиції і споживання на особу				
У світі, кг/рік	28,1	28,2	28,5	1,1
Країни з низькими доходами населення і дефіцитом продовольства, кг/рік	39,7	39,8	40,2	1,0
Світове співвідношення спожито/запаси, %	13,8	17,0	16,2	
Співвідношення запаси/використання в основних країнах-експортерах, %	8,4	12,1	12,1	
Індекс цін ФАО на фуражні зернові (2002-2004=100)	283	246	202	-28,7

¹Оцінка.

²Прогноз.

На ріст попиту на фуражні зернові визначальний вплив матиме Китай, де використання кормів на 8% випереджатиме рівень минулого року.

Світові запаси фуражних зернових дещо зменшуються — на 4% (9 млн т) — до 206 млн т, що поступається запасам на початку року, головним чином — через очікуване зменшення запасів у Китаї та США. В той час як співвідношення між запасами зерна та його використанням у світі дещо зменшиться, в основних країнах-експортерах воно залишатиметься на рівні близько 12%. Це свідчить про відносно комфортну ситуацію щодо експортних перспектив поточного року.

Що стосується України, то в 2014-му буде вироблено 36 млн т фуражних зернових. Це на 10,4% менше показника 2013-го (40,2 млн т), проте на 20,4% більше 2012-го року.

Пшениця

За оцінками ФАО, у 2014-му році в світі буде вироблено 702 млн т, що на 13,4 млн т (1,9%) менше рекордного врожаю торік, який водночас є другим за величиною за весь період спостережень.

Що стосується України, то тут експерти також прогнозують зменшення урожаю в поточному році. Воно може сягнути 12%, тобто трохи більше 19 млн т. Це пояснюють 6-відсотковим зменшенням площ посівів та таким само погіршенням урожайності. Обсяги експорту пшениці з України залишаться на поточному рівні.

На світовому ринку, на головних біржах, пшениця поступово дешевшає (графік 1). В Аргентині тонна її зерна коштує 250–253 долари, а в США — 220 доларів. Ціни на пшеницю в Україні (FOB) у червні були 228 дол., що на 9,2% менше, ніж у травні, і на стільки ж поступається показникам червня минулого року.

На українському ринку станом на початок липня ціни встановилися на рівні 2350–2500 грн/т.

Кукурудза

Як зазначають експерти ФАО, у поточному році в Україні буде вироблено 26 млн т кукурудзи, що на 15,9% (або 4,9 млн т) менше, ніж минулого.

У зв'язку зі зменшенням виробництва відбудеться і скорочення експорту — на 13,9%, до 15,5 млн т.

Споживання кукурудзи всередині країни залишиться практично на тому ж рівні, що й минулого року, — 9,1 млн т (в 2013-му — 9,2 млн т).

Тож варто очікувати збільшення кінцевих запасів на 27,5% — до 6,5 млн т.

Ціни на кукурудзу на світових ринках продовжують знижуватись (графік 2). Так, станом на червень максимальна ціна кукурудзяного зерна зафіксована в ЄС — майже 239 дол., а найнижча — в Аргентині: 156 дол. за тонну. На внутрішньому ринку України зерно кукурудзи коштує 217 дол. При поставках на умовах FOB.

Рисунок 1. Ціни на зерно пшениці, дол./т (CME, EURONEXT, AGROCHART)

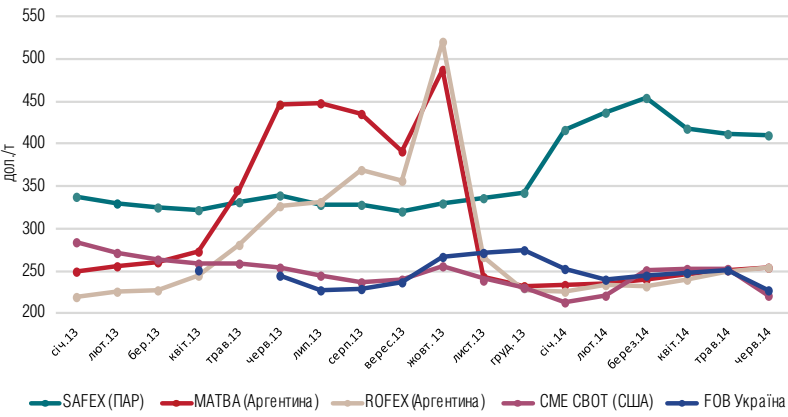

Рисунок 2. Ціни на зерно кукурудзи, дол./т (CME, EURONEXT, AGROCHART)

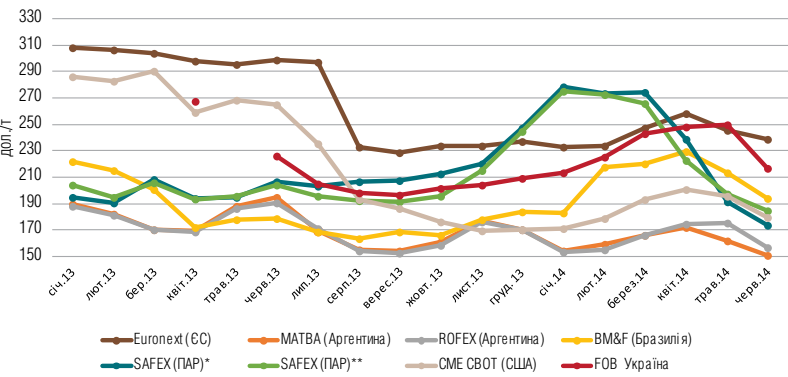

Рисунок 3. Ціни на зерно ячменю, дол./т (CME, EURONEXT, AGROCHART)

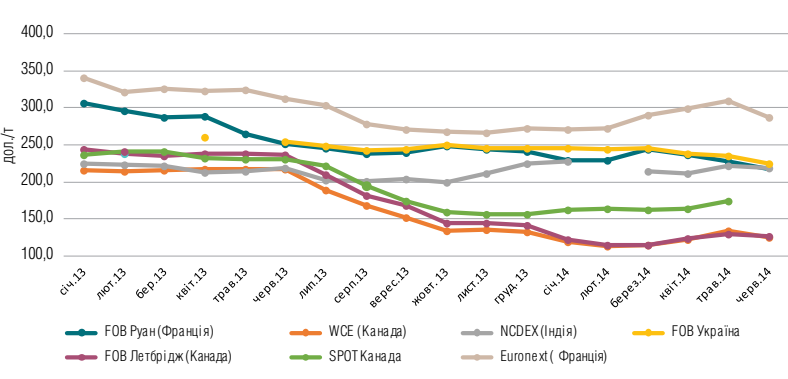
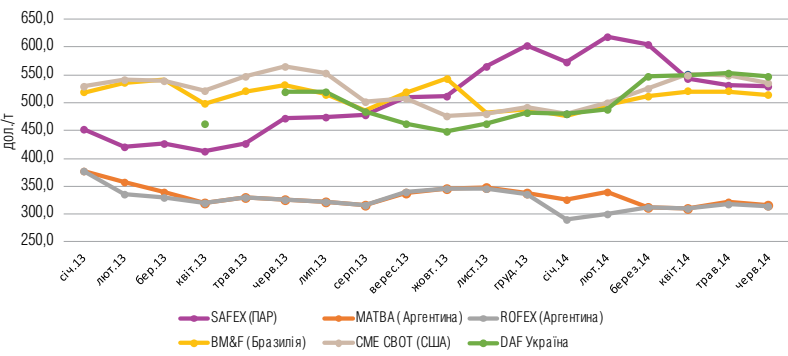

Рисунок 4. Ціни соєвого насіння на світових ринках, дол./т (CME, EURONEXT, AGROCHART)

Ячмінь

Як зазначають експерти ФАО, 2014-го слід сподіватися зростання урожаю ячменю. Так, відповідно до їх розрахунків, у поточному році на полях України зберуть 8 млн т зерна цієї культури, що на 10% більше, ніж у попередньому році, і практично дорівнює врожаю 2012-го.

Рисунок 5. Ціни на соєвий шрот, дол./т (CME, EURONEXT, AGROCHART)

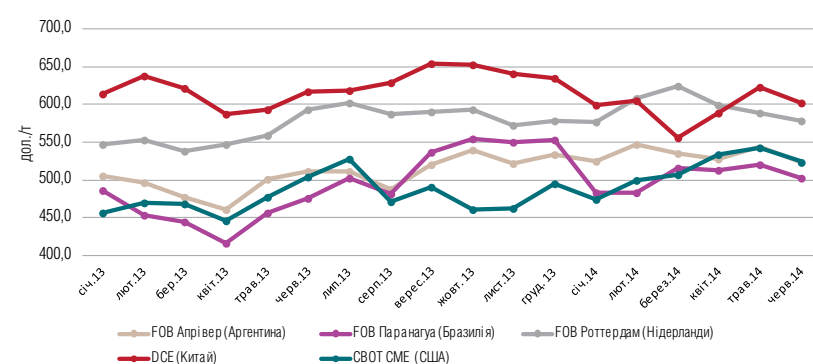

Рисунок 6. Ціни на соняшник, дол./т (AGROCHART)

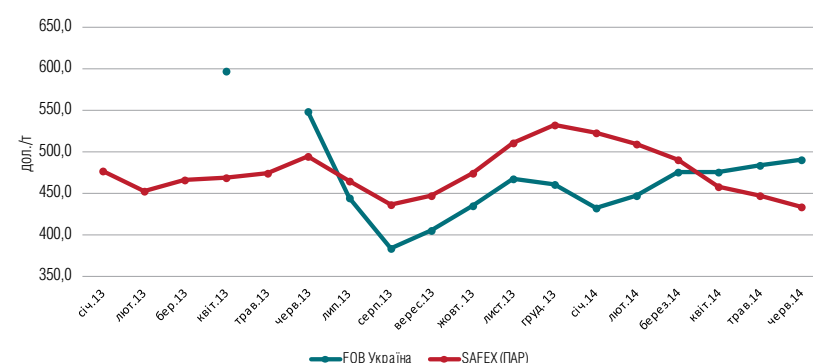
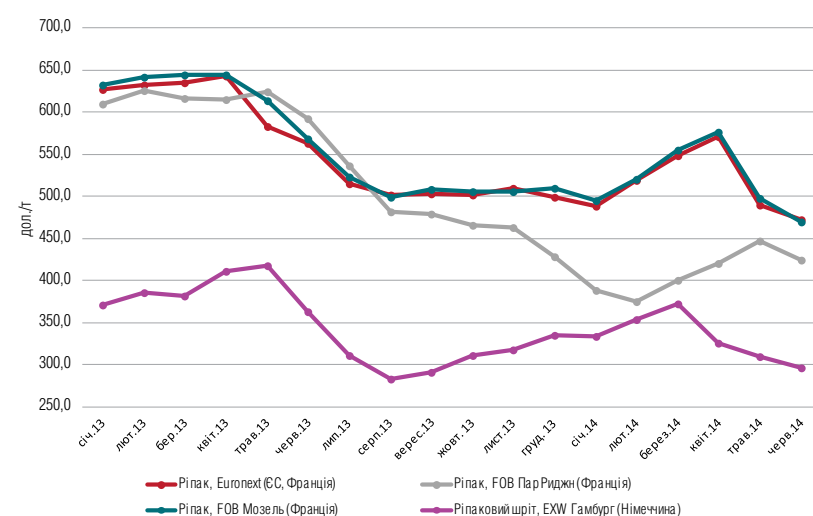

Рисунок 7. Ціни на ріпак та ріпаковий шрот, дол./т (EURONEXT, AGROCHART)

Разом зі зростанням урожаю варто чекати збільшення експорту, яке становитиме 9,1% — до 2,4 млн т. У країні буде спожито 5,6 млн т ячменю. Цей обсяг стабільний уже три роки.

У світі спостерігається тенденція до зниження цін на ячмінь після їх незначного зростання у квітні-травні. На торговельних майданчиках тонна ячменю варіюється в ціні від 127 дол. у Канаді (FOB Летбрідж) до 287 дол. у Франції (Euronext). В Україні ціна встановилася на рівні 225 дол. за тону при поставках на умовах FOB. Надалі ячмінь дешевшатиме (графік 3).

Станом на початок липня ціни на зерно ячменю коливаються від 1980 до 2200 грн, залежно від компанії.

Олійні культури

Соя

На світових ринках триває подешевшання сої (графік 4). Ще в березні спостерігалися рекордні 605 дол. за тону (ПАР, SAFEX). Нині найвищі ціни у США — 535 дол., а найнижчі — в Аргентині (ROFEX): 314 дол.

Соевий шрот також дешевшає (графік 5). Максимальні ціни нині на біржах Китаю, де вони досягають позначки майже 603 дол./т. Падають ціни на біржах країн-виробників — в Аргентині та Бразилії.

В Україні внутрішні ціни на соєвий шрот, станом на кінець червня, встановилися на позначці 8000–8300 грн за тону. Водночас соєву макуху купують на ринку за 7000 грн/т.

Соняшник

Ціни на соняшник в Україні зростають після значного зниження в січні (графік 6). Так, у червні тонна насіння цієї олійної культури коштувала 490 дол., що на 1,2% більше, ніж у травні, але на 10,5% поступається рівню цін аналогічного місяця попереднього року.

Ріпак

Насіння ріпаку на світових майданчиках втрачає в ціні (графік 7). Так, у Європі воно коштує від 425 дол. (FOB Пар Ридж) до 472 дол. (Euronext, ЕС) за тону. В Україні ця тенденція також простежується: на кінець червня ціна встановилася на рівні 4800–5000 грн.

Шротом у Європі торгують по 297–300 дол. (EXW Гамбург, Німеччина).

Надійний постачальник кормів для тваринництва

Fenix Agro

Команда професіоналів

Нові партнери

Конкурентні переваги

З 1-го червня 2014 року компанія Fenix Agro стала ексклюзивним дистриб'ютором пивної дробини від заводу «Рогань» (Харків), заключивши відповідний договір на основі тендеру з ПАТ «САН Ін Бев Україна». Пивна дробина виготовлена з високоякісного харчового зерна і містить до 30% білка.

- Гарантія якості вхідної сировини
- Професійне надання послуг

- Комплексне кормозабезпечення
- Побудова довгострокових партнерських відносин

ОФІЦІЙНИЙ ПОСТАЧАЛЬНИК
ПРОТЕІНОВИХ КОРМІВ ДЛЯ

ПП «ФЕНІКС АГРО»
моб. +380(067) 240-24-18
тел./факс +38(04744) 4-67-12
e-mail: info@phoenix-agro.com.ua
phoenix-agro.com.ua

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ СВИНИНИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Про те, що відбувалося в світовому та українському свинарстві 2013-го, а також те, як це вплинуло на поточну ситуацію в галузі, розповів Артур Лоза, президент Асоціації свинарів України під час VI Міжнародного конгресу «Прибуткове свинарство».

Артур Лоза, президент Асоціації свинарів України

Світові тенденції

Світ стає дедалі глобальнішим. Кон'юнктуру світового ринку свинини та перспективи його розвитку впродовж наступних п'ятнадцяти років обумовлюватимуть такі тенденції:

- стрімке зростання населення світу до 8,3 млрд (85% людей у країнах, що розвиваються);
- урбанізація (до 2030-го року 4,3 млрд людей мешкатимуть у містах);
- можливий дефіцит водних ресурсів;
- зростання середнього класу (на 35%: із 6100 до 8290 дол. США на душу населення);
- підвищення стандартів безпеки та якості харчування (наприклад, тенденції до виробництва та споживання пісної свинини);
- збільшення обсягів споживання м'яса на душу населення (із нинішніх 43 до 55 кг у 2030-му році).

Якщо ми накладемо ці тренди на свинарство, то стратегія розвитку галузі базуватиметься на таких основних принципах:

- виробляти більше (з огляду на зростання населення і його закупівельної спроможності);
 - покращувати якість продукції;
 - використовувати меншу кількість ресурсів (землі, води, енергії, праці тощо);
 - забезпечити стабільний розвиток (благополуччя тварин, відсутність негативного впливу виробництва на довкілля).
- Ринок свинини нині демонструє позитивну динаміку. Фахівці

Рисунок 1. Виробництво свинини в світі за 2013 р., тис. т (усього — 109 452 тис. тонн) (USDA, 2014)

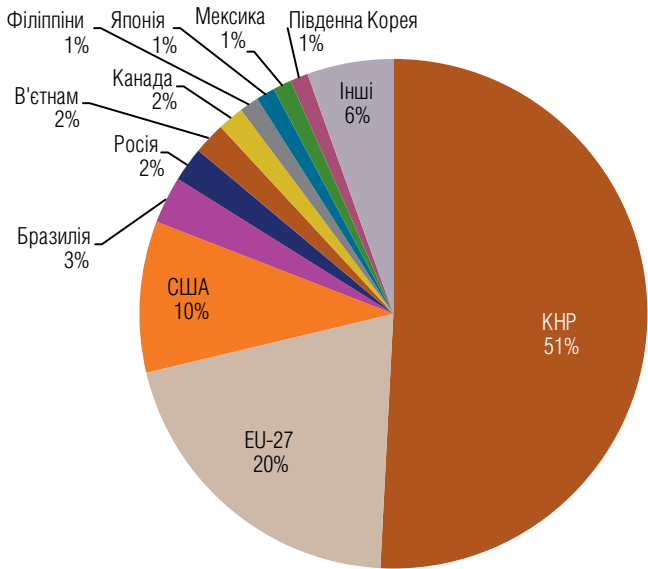

Рисунок 2. Структура поголів'я свиней в ЄС, тис. гол. (Eurostat, 2014)

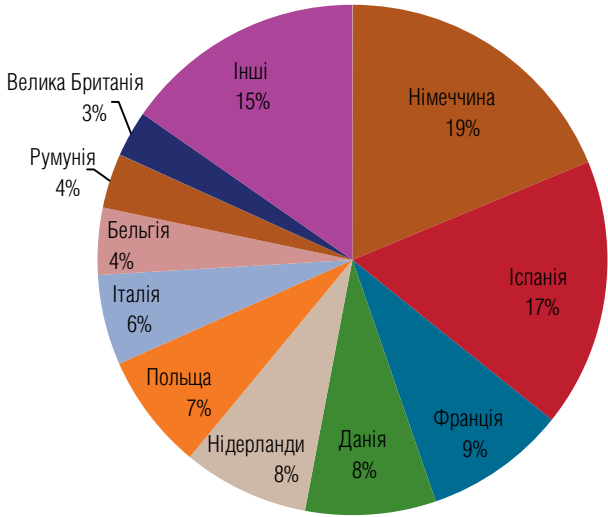

Рисунок 3. Виробництво свинини в ЄС в 2013 р., тис. т (Eurostat, 2014)

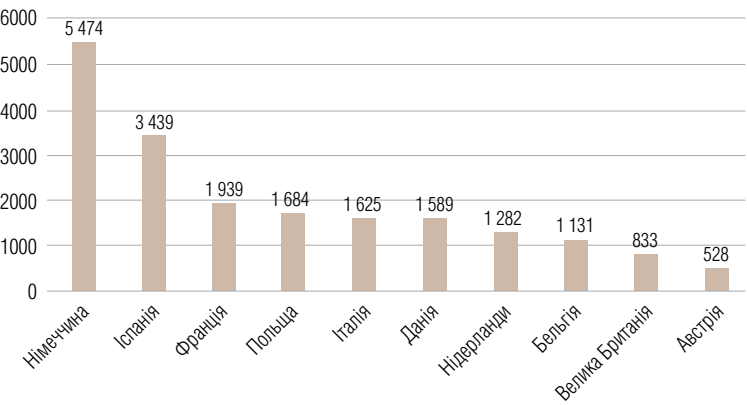

Рисунок 4. Баланс виробництва та споживання свинини 2013–2014-го рр. (Держкомстат, 2014)

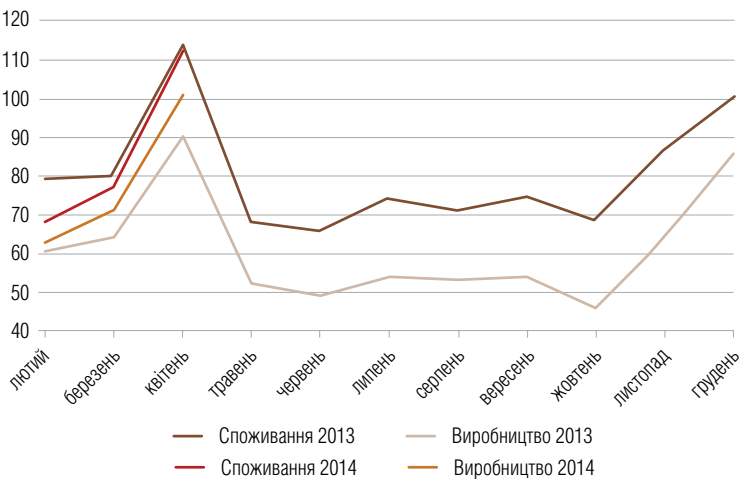
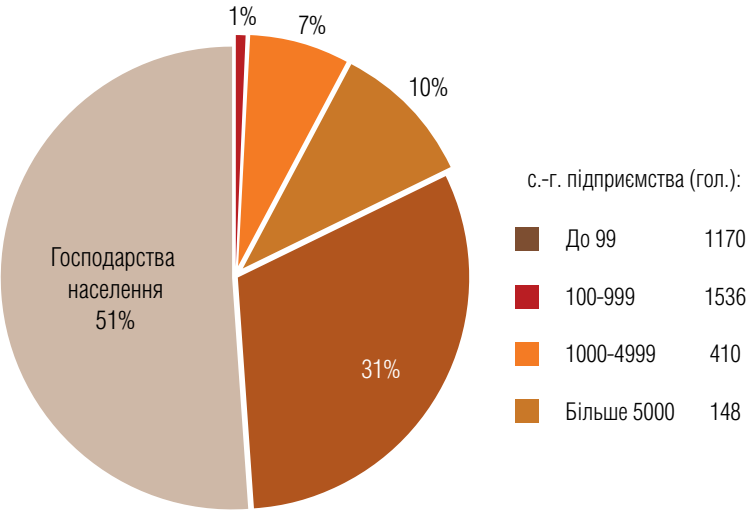

Рисунок 5. Структура поголів'я за категоріями господарств (МінаПП, АСУ, 2014)

прогнозують, що до 2019-го року обсяги виробництва збільшаться до 126 млн тонн (річний приріст у середньому — 2%). Прогнози експертів підтверджують факти. Так, за останні п'ять років світові обсяги виробництва збільшилися на 10% — із 100 до майже 109,5 млн тон (рисунок 1).

Найбільший приріст демонструє Китай. Якщо 2012-го року там виробили половину світового обсягу свинини, то 2013-го (згідно з прогнозами, 2014-го ситуація не зміниться) уже 51 відсоток. У п'ятірці лідерів також ЄС (20%), США (10%), Бразилія (3%) та Росія (2%).

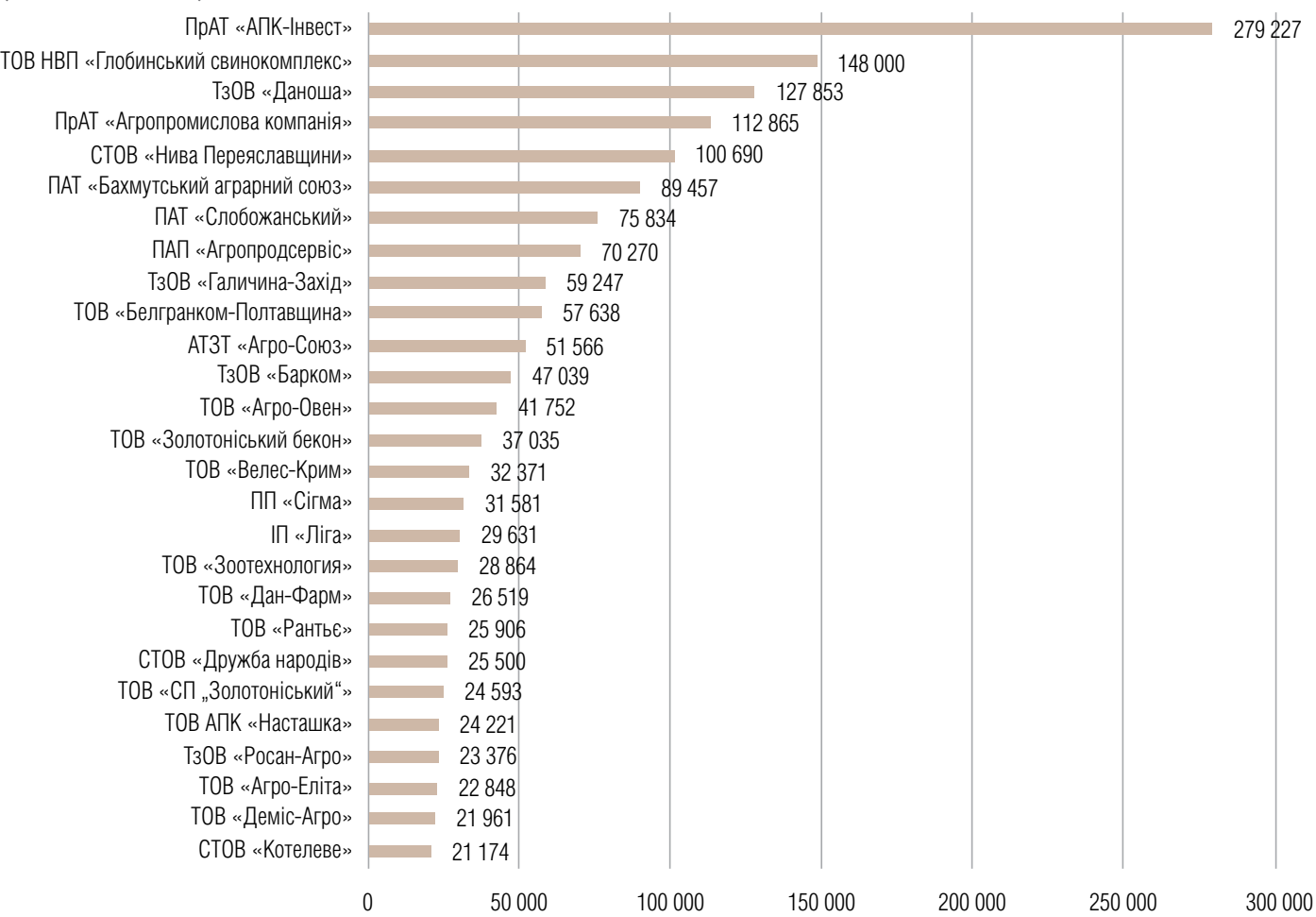
У країнах ЄС 2013-го поголів'я свиней становило 172 737,7 тис. голів свиней (рисунок 2). Найпотужніший виробник — Німеччина (5474 тис. т), замикає топ-десять Австрія — 528 тис. т (рисунок 3).

Обсяги світового імпорту свинини 2013-го року сягнули 6,6 млн тонн. Найбільші імпортери: Японія (1223 тис. т), Росія (868 тис. т), Мексика (783 тис. т), Китай (770 тис. т). На ринку експорту (загалом за 2013-ий поставлено 7019 тис. т свинини) лідирують США (2264 тис. т), ЄС (2232 тис. т), Канада (1246 тис. т) і Бразилія (585 тис. т).

Українське свинарство: загальні тенденції розвитку

Споживання свинини та м'яса птиці в Україні продовжує зростати, на відміну від яловичини/телятини, що переживає період стагнації. Так, 2013-го року виробили 765 тис. т свинини, що майже на 30 тис. тон більше, ніж 2012-го, а спожили 990 тис. тонн (рисунок 4). «Розрив» компенсував імпорт, що сягнув 234 тис. тонн свинини (157 тис. т м'яса і м'ясопродуктів, решта — субпродукти; 11% — охолоджена свинина, 89% — заморожена). Це на 40 тис. тонн менше, ніж 2012-го. Безперечним лідером серед країн-поставників залишилася Бразилія (50%), на другому місці — Німеччина (15%), тоді США (9%) і Канада (7%), Польща на п'ятій позиції (6%). До речі, 2014-го обсяги імпорту з Польщі зменшили-

Рисунок 6.
Рейтинг виробників свинини за розміром загального поголів'я станом на 1 січня 2014-го року (МінАПП, АСУ, 2014)

ся вполовину через спалахи африканської чуми свиней. Щодо експорту свинини, то його частка 2013-го року склала 6 тис. т (95% — до Росії, 4% — у Молдову), на противагу 25 тисячам 2012-го.

Структура та інтенсивність виробництва

Станом на перше січня 2014-го року, поголів'я свиней в Україні становило 7992 тис. голів (7,5 млн минулоріч): 51% — у присадибних господарствах, 49% — у промислових підприємствах (рисунк 5). Безперечні лідери — 27 господарств — утримують 60% поголів'я сільськогосподарського сектору (1,6 млн голів свиней) (рисунк 6).

Згідно з класифікацією Держкомстату, до «категорії А» належать ті господарства, де відлучають більше 15 поросят на свиноматку на рік (таких в Україні

лише 670, решта — більше двох тисяч — не рентабельні). Завдяки лідерам галузі, середній показник багатоплідності по Україні 2013-го року сягнув 19,3 (2012-го — 18,05). 2013-го покращився і коефіцієнт конверсії корму та середньодобові прирости: середні показники по Україні — 4,46 і 474 г/доба відповідно. Для порівняння: 2012-го вони склали 5,19 та 448 г/доба відповідно. Відзначимо, що згідно з даними Держкомстату, лише у 8% господарств середньодобові прирости перевищують 500 г/доба.

Напрями розвитку

Україна взяла курс на євроінтеграцію. Для нашого свинарства це передбачає низку «метаморфоз»:

- Подальша модернізація промислового товарного свинарства в напрямку інтенсифікації, енерго- та ресурсоощадності.

- Розвиток кооперації та інтеграції в сегменті дрібних фермерських та домогосподарств.
 - Відновлення та розвиток конкурентного племінного свинарства.
 - Деререгуляція та гармонізація законодавства.
 - Розвиток сервісної інфраструктури (лабораторії, консультаційні та дослідницькі центри, школи).
- Хоча нині на нашому ринку свинини є дефіцит, обсяги виробництва поступово нарощуються. Якщо темпи не збавляться, через кілька років зіткнемося з проблемою перевиробництва, збільшення конкуренції, зниження ціни. Щоб балансувати ринок, потрібно розвивати канали збуту. Нині маємо кілька опцій: крім європейського, азійський та східний ринки. Головне, продовжувати модернізуватися, щоб бути конкурентоспроможними на кожному з них. ПС

НОНСЕНСИ «ПЛЕМІННОГО» ЗАКОНОДАВСТВА

Українське свинарство не зможе повноцінно розвиватися без власних племінних ресурсів. Однак, щоб їх мати, галузі потрібно подолати чимало законодавчих перепон. Про основні нонсени в статті.

Євген Криворот,
директор
ТОВ «Селекційний
центр свинарства»

1. Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу племінного заводу, племінного репродуктора і племінного птахорепродуктора.

На жаль, більшість інспекторів, які здійснюють оцінку, не орієнтуються в сучасних тенденціях розвитку галузі, а генетичні компанії, присутні на нашому ринку, здебільшого мають власні системи оцінювання основного стада (сформовані на основі їхнього глобального досвіду). Наша ж система оцінювання племінних досягнень ще й досі працює на радянських стандартах та нормах. Більш того, нині ігнорують багато з тих вимірів, прописаних у додатках до цього положення, оскільки вони непотрібні, але при цьому забирають багато робочого часу.

Вихід із ситуації — відмінити атестацію, залишити лише ліцензування, відповідно до якого прописати права на провадження певних видів діяльності.

2. Закон України «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин»

Цей закон потребує суттєвого доопрацювання, адже основна його мета — «викачувати» гроші з господарств (фактично, крім продажу бирок і бланків, нічого не робиться). Спеціалісти господарств сидять цілими днями, заповнюючи відомості, які потім місяцями складаються в агентстві, непотрібні нікому!

При цьому закон не поширюється на фізичних осіб. Чому?! Скільки із них тримає по десять, двадцять і навіть п'ятдесят голів свиней поруч із фермами, буцімто для власних потреб. А це вже невеличкі господарства, які не дотримуються ветеринарних норм і не платять податки! Хто їх контролює? Як вихід, можна покласти функції ідентифікатора на селищні ради, але їхні тварини також повинні бути ідентифіковані.

Крім того, Агентство з ідентифікації та реєстрації тварин повинно працювати в онлайн-режимі: скільки можна цієї паперової роботи, яка займає скільки грошей і часу?

3. Закон України «Про племінну справу у тваринництві»

Це справжній шедевр! Чого варта лише преамбула, що викликає безліч запитань, на які немає відповіді:

- «племінна тварина — чистопородна або одержана за затвердженою програмою породного вдосконалення тварина, що зареєстрована в державних книгах племінних тварин має племінну (генетичну) цінність і може використовуватися в селекційному процесі відповідно до програм селекції». Якщо тварина імпортована, ми не знаємо, за якою «програмою породного вдосконалення» її отримали, хоча на неї і виписується свідоцтво. Хто веде цю державну книгу і чи веде взагалі?
- «офіційний облік продуктивності — облік продуктивності тварин, що ведеться державними контролерами-асистентами та підтверджується відповідними організаціями, які здійснюють дослідження якісних показників одержаної продукції». Хто такі державні контролери-асистенти? Якими організаціями вони затверджуються?

- «офіційна оцінка за типом — оцінка у балах типу тварин та їх класифікація, проведена експертами-бонітерами». Як працюють експерти-бонітери? Як один і той самий експерт-бонітер може бонітувати племінних тварин різних генетичних компаній? Яка племінна ферма «впустить» на свою територію до своїх тварин експерта-бонітера, який їздить по різним господарствам?

Стаття 6. «Завдання племінної справи у тваринництві»:

«забезпечення функціонування єдиної системи селекції у тваринництві, зокрема ідентифікації племінних тварин, племінного обліку, бонітування, оцінки тварин за якістю потомства та іншими ознаками, формування інформаційної бази даних з племінної справи та періодичної публікації аналітичних відомостей з племінної справи у тваринництві» (абзац 3). Як можна забезпечити функціонування єдиної системи селекції у тваринництві, коли кожна компанія давно проводить селекційну роботу по-своєму?

Стаття 7. «Права та обов'язки суб'єктів племінної справи у тваринництві»

Суб'єкти племінної справи у тваринництві (власники племінних (генетичних) ресурсів) зобов'язані «...використовувати для відтворення маточного поголів'я тварин тільки атестованих у встановленому порядку та допущених до відтворення плідників». Хто має за нас вирішувати, чи можемо використовувати

Микола Чемезов,

старший юрист, партнер ЮФ «ОМП», член Робочої групи з розвитку та регуляції галузі свинарства Департаменту тваринництва Міністерства аграрної політики та продовольства України

З огляду на політичну волю Міністра аграрної політики та продовольства України Ігоря Швайки щодо оновлення та гармонізації законодавства України в сфері тваринництва до досвіду ЄС, а також дерегуляції галузі тваринництва, провідними профільними фахівцями Міністерства було прийнято стратегічне рішення про розробку законопроекту про внесення змін до Закону України «Про племінну справу у тваринництві». При концептуальному моделюванні змін до законодавства використали досвід Чеської Республіки щодо помірної децентралізації племінної справи у тваринництві.

Зокрема, у Чехії майже всі організаційно-господарські повноваження щодо племінної справи передали Асоціації чеських селекціонерів (CSCHMS). Ця організація, уповноважена Міністерством сільського господарства Чеської Республіки, координує та втілює програму селекції для всіх м'ясних порід ВРХ, вирощених у Чехії.

З моменту свого заснування в 1990-му році, основними цілями Асоціації є:

- ведення реєстрів продуктивності тварин;
- здійснення оцінки тварин;
- відбір молодих тварин для розведення у випробувальних станціях;
- оцінка племінної цінності (за сприяння Науково-дослідного інституту сільського господарства в Празі);
- ведення книг стада для всіх м'ясних порід;
- просування м'ясної худоби на спеціалізованих виставках і т.д.

Наразі в Україні всі ці функції здійснювало і поки продовжує здійснювати Міністерство аграрної політики та інші профільні державні органи, на що, як завжди, не вистачає ані часу, ані коштів, ані людського ресурсу.

Це одна з причин, чому вітчизняна селекція нині перебуває у складному стані.

З огляду на це, в рамках створеної Робочої групи при МінаПК ведеться робота над змінами до Закону України «Про племінну справу у тваринництві», які полягатимуть у створенні дещо схожої асоціації, що буде виконувати всі основні організаційно-господарські функції, а Міністерство аграрної політики та продовольства України контролюватиме процес та надаватиме методологічну й фінансову допомогу в окремих напрямках.

Водночас із підготовкою законопроекту, РГ розробляє зміни до наказу Мінагрополітики України «Про внесення змін до Положення про порядок проведення атестації та допуску до відтворення плідників для племінного використання» від 02 березня 2006 року № 220/12094 з метою спрощення процедури атестації тварин та скасування обов'язкової атестації кнурів.

цього плідника, чи ні? Хто має його атестувати, якщо він придбаний (і часто імпортований) у генетичної компанії, яка за нього відповідає?

Стаття 8. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві

«Загальнодержавні програми селекції у тваринництві розробляються та здійснюються Кабінетом Міністрів України і затверджуються в установленому законом порядку. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві розробляються на період 5–10 років і є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами племінної справи у тваринництві».

Як генетичні компанії можуть обов'язково виконувати загальнодержавні програми, якщо кожна працює за своєю?! Крім того, генетичний прогрес застигне, якщо термін дії програми триватиме так довго (5–10 років)!

Стаття 10. Вимоги до племінних (генетичних) ресурсів

«До племінних (генетичних) ресурсів встановлюються такі вимоги: племінні тварини повинні бути ідентифіковані, зареєстровані у державних книгах племінних тварин, мати дані відповідно до вимог з племінного обліку, документів офіційного обліку продуктивності та офіційної оцінки за типом, походити від батьків, зареєстрованих у державних книгах племінних тварин». Відповідно до цієї статті імпортовані племінні тварини не можуть бути племінними, оскільки вони походять від батьків, що не зареєстровані в державних книгах племінних тварин!

Стаття 13. Сертифікат племінних (генетичних) ресурсів

«Власники племінних (генетичних) ресурсів

зобов'язані мати сертифікати племінних (генетичних) ресурсів, які є документальним підтвердженням якості та племінної цінності племінних (генетичних) ресурсів при їх придбанні, реалізації та торгівлі». І знову паперова тяганина: чому не зробити онлайн-реєстрацію? Чому ми самі не можемо виписати племінне свідоцтво? Це можна дозволити шляхом ліцензування. А так півроку чекаємо, коли надрукують бланки племінних свідоцтв, а потім ще півроку, поки обласне управління їх завізує!

Стаття 14. Вимоги до працівників, які виконують спеціальні роботи, пов'язані з племінними (генетичними) ресурсами

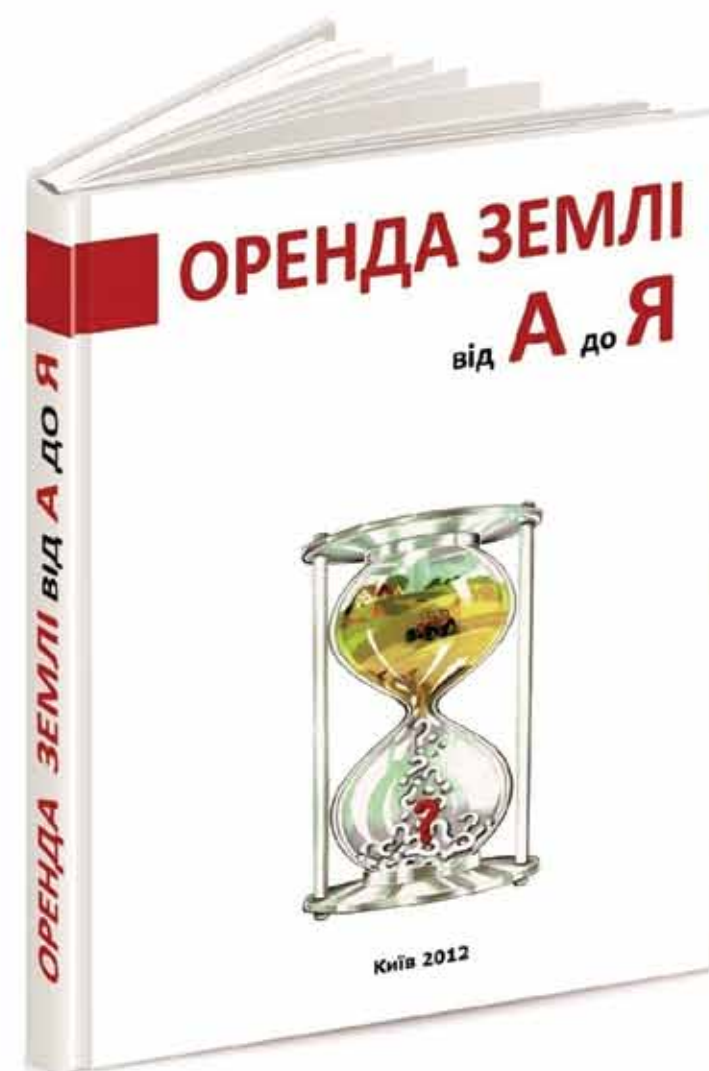
«Для виконання спеціальних робіт, пов'язаних з веденням офіційного обліку продуктивності тварин, офіційної класифікації (оцінки) за типом, отриманням, ідентифікацією, зберіганням сперми, ембріонів, яйцеклітин, штучним осіменінням маток та трансплантацією ембріонів, залучаються лише атестовані працівники». Ця норма застаріла, оскільки всі працівники нині вже дипломовані, постійно поглиблюють знання та вдосконалюють навички на тренінгах, семінарах, конференціях та конгресах. Власник господарства сам зацікавлений у тому, щоб вони все робили правильно, а тому дбає про їхню кваліфікацію. Якщо ми маємо працівника з дипломом зоотехніка, в якого відсоток запліднення складає 90%, чому його ще можна навчити? Який атестат ще потрібен? Власник сам повинен вирішувати, чи треба вчити працівників, чи ні (і якщо так, то чому)! Як варіант, обов'язки з навчання можна покласти на асоціацію, яка підвищуватиме кваліфікацію персоналу асоційованих підприємств, надаватиме різні консультації, допомагатиме в племінній справі. **ПС**

**Вашій увазі
унікальний інформаційний ресурс:**

посібник

ОРЕНДА ЗЕМЛІ від А до Я

Читайте оновлення:

ЗМІНА ПРАВИЛ ГРИ.
Новий порядок реєстрації
права оренди землі
(договорів оренди землі)

Наш посібник розрахований
на найширше коло читачів -
від власників земельних ділянок
до орендарів будь-яких розмірів
та чиновників будь-яких рангів.

LAW OFFICES OF OMP
Legal Consultants for Investment

ЗАМІТКИ ПРО ПЛЕМІННУ СПРАВУ

У МінАПП визнають, що наше законодавство з племінної справи застаріло і його потрібно переписати, проте альтернативних варіантів законопроектів немає. Тому спробую, хоча б частково, висловити своє бачення цього питання. У фокусі уваги — інструкція з бонітування свиней.

Вікторія Пилипець-Романук, головний технолог ТОВ «Серволукс-Генетик»

Напрями селекції

У нашій інструкції з бонітування свиней поділяють на три групи порід: універсального напрямку селекції, м'ясного та сального. У світовій практиці селекцію свиней здійснюють за двома напрямками (рисунок 1): за материнськими якостями (багатоплідність, молочність, здатність приходити в охоту без гормональних препаратів, спокійна поведінка і т.д.) — материнська група (у нашій інструкції Група I) та за батьківськими (термінальними) якостями (вихід м'яса, глибина м'язового вічка, конверсія корму, середньодобові прирости) — батьківська група (у нашій інструкції Група II). У батьківській групі можуть бути як свині сального напрямку, так і м'ясні, лінії з високим умістом пісного м'яса чи внутрішньом'язового жиру, тобто ті породи та лінії (термінальні кнури), які використовують на останньому етапі гібридизації. При селекції батьківських (термінальних) ліній майже не враховують такий показник, як багатоплідність, тоді як у нашій інструкції він займає 20–25%. З другого боку, не можна вивести якісну м'ясну лінію, свиноматки якої матимуть високу багатоплідність!

Виникає питання, які ж породи віднести до тієї чи іншої групи? Найчастіше у ролі материнських порід використовують Велику Білу, Ландрас (якого в нас, відповідно до інструкції, бонітують як Дюрока чи П'єтрена — це ж абсурд!), Йоркшира, Українську степову білу. У ролі батьківських — Дюрок, П'єтрена, Гемпшир, Червона білопояса та ін., інколи навіть Велику Білу. Миргородську та Велику Чорну породи також можна віднести до батьків-

ської лінії. Тому генетична компанія повинна сама вирішувати, яку породу чи лінію і в якому напрямку селекціонувати, а також за якими параметрами це робити.

За якими ж параметрами здійснювати селекційну роботу? Діаграми (рисунки 2 а, б; рисунок 3 а, б) демонструють, як показники впливають на селекційний індекс різних генетичних компаній (цей вплив може змінюватися залежно від попиту на ринку та того, наскільки правильно обрали модель селекції, рисунок 4).

Як видно з рисунку 3, у цивілізованому свинарському світі для селекції батьківських (термінальних) ліній не потрібен показник «кількість живонароджених поросят», на відміну від нашої інструкції з бонітування, де він займає 25% у селек-

ції м'ясних і сальних порід! Може, саме тому досі не маємо власних якісних термінальних ліній?!

Шкала для оцінки молодняка

Більшість сучасних свиней має прирости набагато більше, ніж указані в нашій інструкції з бонітування. Відповідно, 99% тварин належать до класу «Еліта». Тоді як обирати кращих? На мою думку, шкалу для оцінки молодняка кожне господарство та генетична компанія повинні встановлювати для себе самі, на основі ознак, за якими вони проводять селекцію.

Особливої уваги заслуговує такий показник, як довжина тулуба. Жодна велика генетична компанія світу його не вимірює. А в нашій інструкції з бонітування він займає 12,5% у визначенні класу (хоча

на практиці його вимірюють лише «на папері»)! Невже за довшу тушу платять на 12,5 % більше? При цьому закономірно, якщо відбирати тварин із 14 і більше сосками, які мають добрі прирости, вони короткими точно не будуть!

Видається, що той, хто створив шкалу для оцінки кнурів за якістю спермопродукції, працював з двома-трьома породами свиней, не більше. Проте в нас цей показник визначає клас кнура на 20 відсотків. Щоб кнур отримав клас «Еліта», він повинен дати мінімум 190 мл сперми! Не для кого не секрет, що більшість «терміналів», особливо поки молоді, дають 100–140 мл. Еліти не виходить! У діаграмах визначення селекційних індексів батьківських ліній показник «якість сперми» взагалі відсутній. Так, на нього потрібно звертати увагу, оскільки від цього залежить, чи взагалі народяться поросята. Проте не на об'єм еякуляту, а на загальну кількість спермій у ньому та ППР (прамолінійний наступальний рух). Добрий еякулят: 60 млрд спермій, 65% ППР та менше 25% спермій з дефектами через 24 години після розбавлення. Якщо сперма відповідає таким вимогам щодо якості, ви її використовуєте. Проте це не повинно впливати на селекційний індекс кнура, а лише на те, чи можна використовувати/реалізувати його.

Рисунок 1.
Напрями селекції

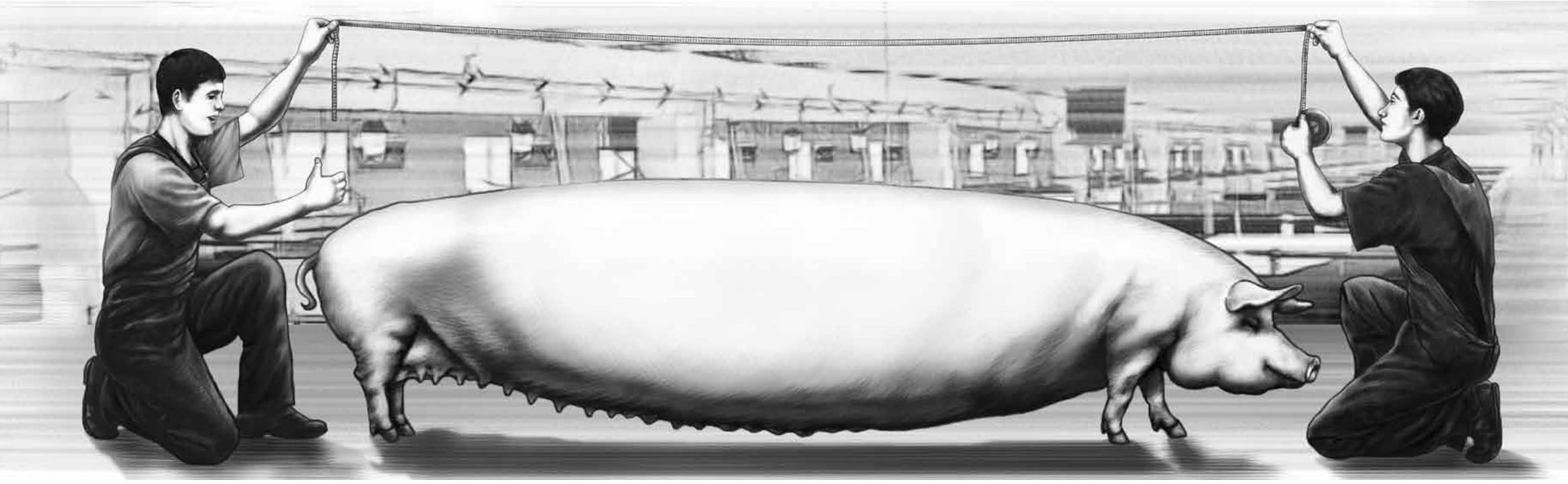
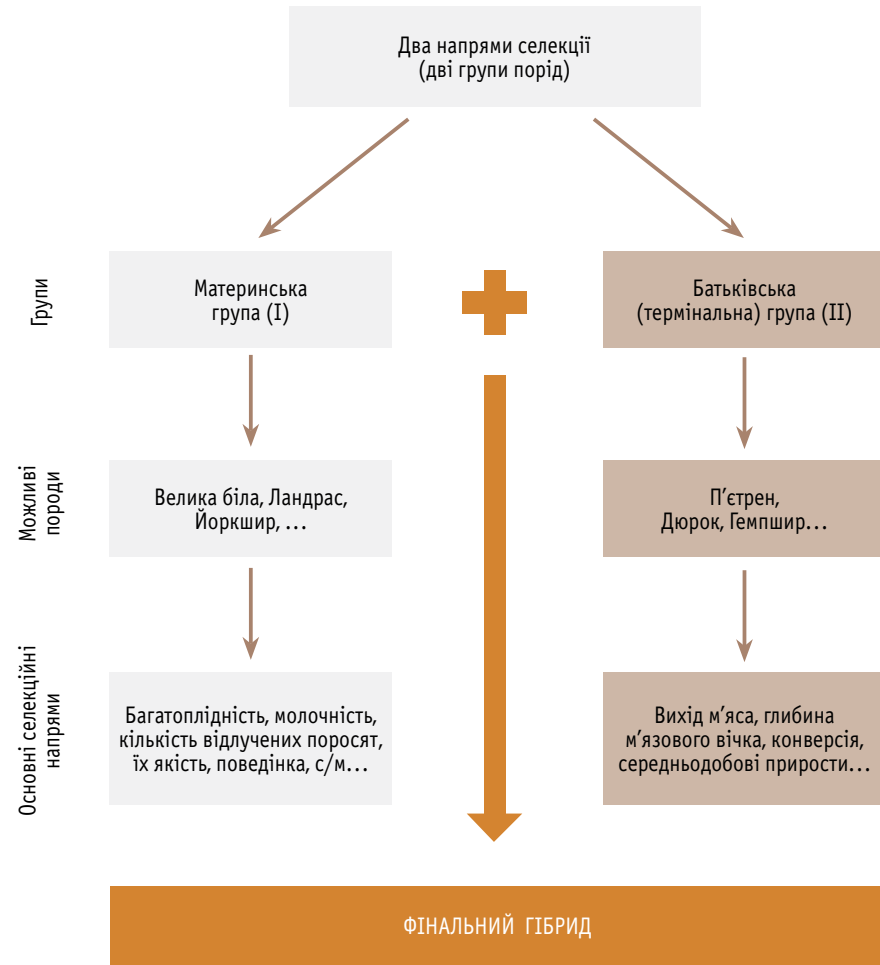
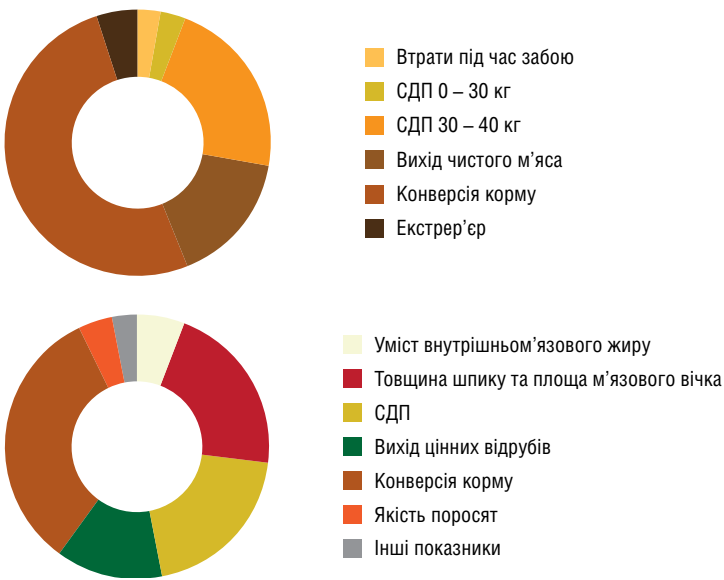

Рисунок 2.
Вплив різних параметрів на формування селекційного індексу материнських порід: а) компанія І; б) компанія ІІ

Рисунок 3.
Вплив різних параметрів на формування селекційного індексу батьківських порід: а) компанія І; б) компанія ІІ

Шкала для прижиттєвої оцінки молодняка за товщиною шпигу. Свині української селекції мають товстий шпик. Клас «Еліта» в другій групі порід — 24 мм. Це багато, особливо для термінальних кнурів. Хоча, погодьтеся, не можна займатися сучасною племінною справою, якщо в господарстві немає «нормального» шпикоміра, що є абсолютно прийнятним для українських племінних господарств!

Поправні коефіцієнти коригування маси гнізда поросят при відлученні у віці 60-ти днів. Навіть в Україні небагато господарств, які відлучають поросят у такому віці, здебільшого на 21–35 день після народження. Чому ж ми досі бонітуємо за масою гнізда у 60 днів?

Створення комісій із бонітування

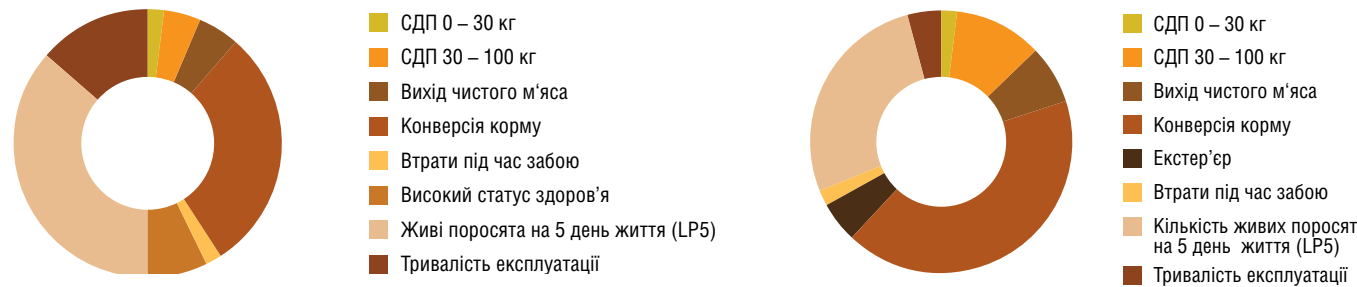
Племінною роботою господарство займається не раз чи двічі у рік, а кожного дня. Щоденно тварин зважують, вимірюють товщину шпигу, щотижня здійснюють відбір і т.д. Комісія з бонітування не може знаходитися на фермі щодня чи навіть раз на тиждень. Тоді нащо вона потрібна? Це норма — отримувати оновлені селекційні індекси щотижня, а не раз у рік після звіту з бонітування!

Атестація кнурів — ще одна прогалина. Згідно з інструкцією з бонітування, отримати племінний молодняк можна тільки від атестованих основних кнурів, після того, як їх оцінили за масою потомства на момент відлучення. Тобто кнур

може стати основним не менше, ніж через п'ять-шість місяців з початку експлуатації. У світових генетичних компаніях тварину, від якої отримують племінний молодняк, використовують не довше півроку задля пришвидшення генетичного прогресу. Виходить, що за українським законодавством кнур стає основним тоді, коли у світі його вже вибраковують!!!

І наостанок: якщо племінне господарство/генетична компанія не знає, за якими ознаками селекціонувати, то їм краще взагалі не займатися племінною справою! Нехай на ринку залишаться тільки ті гравці, які дійсно розуміють, яких тварин вони селекціонують і з якою метою! **ПС**

Рисунок 4.
Зміна впливу різних показників на формування селекційного індексу материнських порід компанії ІІІ (до та після 2011-го року)

VII МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС ПРИБУТКОВЕ СВИНАРСТВО

червень 2015-го року
м. Київ

Організатор конгресу: компанія «Дикун»
Телефон: +38 (067) 470-19-39
Детальну програму конгресу та умови участі в ньому ви зможете побачити на сайті www.pigcongress.org

ТОВ «ЗООТЕХНОЛОГІЯ»: ВСЯ УВАГА ПЕРСОНАЛУ ТА РОБОТІ З ТВАРИНАМИ

Улітку популярний напрям руху в Україні — Південь. Наш журнал вирішив «не відставати» і відправився у Херсон поспілкуватися з директором із виробництва ТОВ «Зоотехнологія» Тетяною Ларіною. Вона охоче розповіла про роботу підприємства та поділилася планами його розвитку. Схоже на те, що десятка лідерів українських свиногосподарств незабаром зміниться!

Дорогу молодим кадрам зі «свіжим» поглядом

— Тетяно, не секрет, що імідж працівника сільськогосподарства невисокий. Важко уявити молододу привабливу дівчину, яка мріє працювати на фермі. Як сталося, що побудували кар'єру в свилярстві та ще й так швидко досягли престижної посади?

— Підприємство «Зоотехнологія» стало моїм першим місцем роботи. Ще коли була студенткою, запропонували піти на співбесіду. Я сприйняла це філософськи: як можливість «потренуватися» і не нервуватися, коли в подальшому спілкуватимуся з роботодавцями. Однак після співбесіди запропонували вийти на роботу наступного ж дня. Мені тоді ще півроку залишалося до захисту диплома, тож довелося поєднувати навчання з роботою. Розпочавши з обліку тварин, наполегливо вивчала всі технологічні процеси, хоч вони і не були безпосередньо пов'язані з моїми обов'язками. Намагалася шукати додаткову інформацію з ветеринарії, зоотехнії, тобто долучатися до, скажімо так, передового досвіду. Наприкінці 2010-го це знайшло підтримку з боку керівництва: мене перевели на посаду керівника з виробництва, адже духу компанії завжди було притаманне прагнення самостійно «виростити» спеціаліста, тому віддавали перевагу молодим кадрам зі «свіжим» поглядом. Зізнаюся, тоді я не знала, як це робити, мала лише приблизне розуміння виробничого процесу, до свилярських приміщень потрапляла тільки на інвентаризацію. Тож входження в нову посаду почала зі стажування: з офісу переїхала на ферму, спостерігала за роботою операторів, власноруч виконувала деякі операції та вивчала поведінку тварин. Згодом, 2013-го, набравшись досвіду, обійняла посаду директора з виробництва.

— Як будуєте свої робочі будні: більшість часу проводите в офісі чи на фермі?

— З 2010-го року, коли почала їздити на ферму вчитися, і до 2014-го мене в офісі в робочі години майже не було, лише ввечері, після п'ятої, щоб обговорити нагальні питання. Кілька разів на місяць, звичайно, залишалася попрацювати в офісі, щоб скласти оперативні плани, проаналізувати загальні виробничі показники, відслідкувати нововведення в законодавстві тощо. Однак основною була робота на фермі: за цей час ми провели значну кількість дослідів із годівлі різних технологічних груп тварин (технології, раціони і т.д.), підібрали оптимальну схему вакцинавання та антибіотикопрофілактики, оптимізували роботу виробничого персоналу тощо. Це дало змогу розробити технологічні схеми, інструкції для операторів, налагодити циклічну роботу ферми. Як результат, ми покращили технологічні показники, маємо ритмічне виробництво.

Нині, коли на фермі робота налагоджена, низку питань можна вирішувати із зоотехніками в телефонному режимі, а не перевіряти особисто. Тому я почала частіше працювати в офісі, — займаюсь плановою роботою, пошуком нових виробничих рішень та подальшим удосконаленням технології. Є певні точки контролю, які я щотижня перевіряю (середня кількість живонароджених та відлучених на свиноматку, середньодобові прирости свиней, кількість спожитого корму,

Розмову вела
Оксана Юрченко

відсоток заплідненості, відсоток падежу тощо). Можу це робити дистанційно. Однак на ферму все одно продовжую їздити, тому що жодні показники на папері не дадуть повного уявлення про стан тварин та догляд за ними.

— А коли починали працювати на виробництві, крім того, що на своєму господарстві «стажувалися», була інша практика та джерела знань?

— Дуже активно відвідувала семінари, особливо перші два роки після нового призначення. Три тижні вчилася в Канаді: відвідувала ферми, спілкувалася зі свинарями. У них бізнес будується за простою моделлю: є фермер та кілька помічників, які об'єднують кілька функцій — і оператори, і менеджери із забезпечення та реалізації. Коли нам прислали канадський контракт, я не одразу зрозуміла, що це документ: лише півсторінки тексту, бо бізнес-відносини будуються на довірі. Це не українські «простирадла», де прописана кожна дрібничка, щоб себе захистити від недобросовісних партнерів.

За потреби раджуся з нашим консультантом-технологом Шерон Хелдман. Двічі на рік вона обов'язково приїжджає із Канади і залишається не менше, ніж на два тижні. Живе на майданчику, відвідує виробничі приміщення, перевіряючи кожну дрібничку, якщо треба, робить зауваження персоналу. З нею обговорюємо стратегію розвитку підприємства, знаходимо оптимальні рішення в тій чи тій ситуації. Її допомога дійсно неоціненна.

— Чому Канада?

— Від самого початку стратегія компанії була орієнтовна на північноамериканську систему вирощування свиней. Звідти ми запозичили багато технологічних рішень, зокрема систему «компактних» боксів у цеху опоросу — на 24 станка. Так операторам легше працювати: витрачаючи той самий час, суттєво збільшилося їхнє навантаження. Хоча незначні недоліки також є: інколи виникають складнощі із сортуванням та пересаджуванням порослят.

Розмірковували над тим, щоб застосувати у себе в господарстві американську систему wean-to-finish («від відлучення до забою»), але відстань від репродуктора до відгодівельника близько ста кілометрів. Тому вирішили, що буде краще перевозити туди вже 30-кілограмових порослят, а не щойно відлучених. Крім того, система WTF має низку недоліків: вищий відсоток падежу, вона вимагає особливого менеджменту та додаткових інвестицій. Тож від ідеї ми не відмовилися, проте поки це не на часі.

«Від початку стратегія компанії була орієнтовна на північноамериканську систему вирощування свиней. Звідти ми запозичили багато технологічних рішень».

— **А яка у вас генетика?**

— Своє перше маточне поголів'я завезли 2007-го року: близько 400 ремонтних свинок і десять кнурів. Це були звичайні F1 (Ландрас х Велика Біла). Поступово збільшували та ремонтували стадо свиноматок власними силами. Щоб не занести якесь захворювання, нині купуємо тільки спермопродукцію.

Це вже зараз ведуться дискусії, яка генетика краща для умов певного господарства. 2007-го, коли «Зоотехнологія» стартувала, у цьому аспекті була невизначеність. Ми не завозили тварин рівня GP із-за кордону, як нині роблять деякі підприємства, щоб мультиплікувати певні лінії. Не пішли і легшим шляхом — купувати гібридних свинок, щоб уникнути саморемонту. Коли постало питання оновлення маточного стада, воно вже було чималим і мало свій ветеринарний статус. Наш консультант із Канади мала сумніви, що 100–300 тварин суттєво змінять результати господарства. Після тривалих обговорень, вирішили розвивати власних свиноматок (які і так давали непогані результати), а для оновлення крові купувати лише спермопродукцію. У нас, наприклад, не було і немає мети отримувати 16–17 живонароджених поросят, а тоді шукати їм «мачух». У пріоритеті — помірне багатопліддя та крупнопліддя, щоб у гнізді були міцні активні поросята. Безперечно, у кожного свинаря на це питання свій погляд і свої аргументи, кожен робить вибір залежно від обладнання, компетенції персоналу, статусу здоров'я поголів'я, готовності вкладати додаткові кошти і т.д.

— **Чому в схемі гібридизації товарного поголів'я зупинилися на Дюроці?**

— Спочатку працювали з П'єреном, проте Дюроки стійкіші (не такі чутливі до патогенів, легше адаптуються до умов утримання), їх м'ясо насиченішого кольору. Ці аргументи переважали.

Чим живе підприємство

— **Тетяно, розкажіть більше про підприємство: як створили і розвивали, чим «Зоотехнологія» є сьогодні?**

— ТОВ «Зоотехнологія» — українське підприємство без іноземних інвестицій. Займається виключно свинарством. Маємо повний цикл: від репродуктора до відгодівлі, здаємо поголів'я живою вагою. Господарство розбудовується поступово, так би мовити «своїм темпом». Засоби позикові, і їх треба повертати банку. Відгодівлю, наприклад, закінчили тільки цього року (12 будівель на 1400 голів кожна).

Нині маточне поголів'я «Зоотехнології» налічує 3100 свиноматок. До 2016-го плануємо збільшити основне стадо до 5 тисяч голів (глобальна ціль — 10 тис. свиноматок).

Усе маточне поголів'я утримуємо на одному майданчику в с. Новорайськ (Бериславський район). Із цього села і почалася історія «Зоотехнології». За радянських часів там було велике свиногосподарство — 54-тисячник. Після розпаду Союзу його розікрали, свиней вирізали. 2004-го залишки свинокомплексу викупили власники «Зоотехнології» і наново почали розвивати галузь. Згодом придбали ще одну зруйно-

ЖИТТЄВЕ І ПРОФЕСІЙНЕ КРЕДО:

**«Ніколи не здаватися!
Бо немає нічого неможливого,
просто треба докласти більше зусиль».**

ДОСЬЄ–ПЕРСОНАЛІЇ

Тетяна Ларіна,
директор із виробництва ТОВ «Зоотехнологія»

Народилася 9 жовтня 1984-го року в м. Херсон. Із 2002-го по 2007-ий навчалась на економічному факультеті Херсонського національного технічного університету та здобула кваліфікацію магістра з обліку й аудиту. Отримавши диплом, влаштувалася працювати у відділ обліку та фінансової звітності ТОВ «Зоотехнологія». Займалась веденням та удосконаленням внутрішньогосподарського обліку біологічних активів (тварин). Брала участь у створенні й впровадженні програмного забезпечення на підприємстві, що дало змогу поєднати бухгалтерський (фінансовий) та управлінський облік, а також акумулювати технологічні показники, щоб оперативно управляти процесами.

2011-го обійняла посаду начальника виробництва. Із 2013-го року — директор із виробництва. Водночас навчається в Херсонському державному аграрному університеті за спеціальністю «Технолог виробництва і переробки продукції тваринництва».

ДОСЬЄ–ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Зоотехнологія»,
Херсонська область

ТОВ «Зоотехнологія» розпочало свою роботу 2005-го року, придбавши два свинокомплекси в Херсонській області у с. Новорайськ Бериславського району (нині там репродуктор) та в с. Виноградово Цюрупінського району (відгодівельник). 3 жовтня 2005-го почалася реконструкція виробничих майданчиків. На початку 2006-го року на відгодівлю поставили перших поросят. У травні 2007-го підприємство завезло 377 ремонтних свинок та 10 кнурів із Литви. 2014-го року закінчили реконструкцію відгодівельного майданчика для одночасного утримання 16 тис. голів. Станом на 1 січня 2014 -го року маточне поголів'я «Зоотехнології» налічує 3100 свиноматок. Основу репродуктивного стада складають двопородні гібриди Ландрас — Велика Біла. Для виробництва товарних поросят використовують термінальних кнурів породи Дюрок. Така програма відтворення дозволяє досягати високої продуктивності свиноматок (12–13 поросят на опорос) та якості туш (близько 74% виходу м'яса). У найближчій перспективі підприємства нарощування виробничих потужностей та удосконалення технології виробництва і збільшення поголів'я тварин.

Основні виробничі показники
Репродуктор

№	Показник	Значення
1	Породи	Свиноматки: Ландрас, Велика Біла. Кнури: Дюрок
2	Кількість свиноматок, голів	3100
3	Кількість відлучених поросят на свиноматку на рік, голів	25,2
4	Вік відлучення, днів	26
5	Вага при відлученні, кг	8
6	Відсоток заплідненості, %	89–92
7	Кількість опоросів на рік	2,4

Дорощування

№	Показник	Значення
1	Середньодобовий приріст, кг	0,45–0,5
2	Конверсія корму	2
3	Вік при вазі 30 кг, днів	72–74

Відгодівля

№	Показник	Значення
1	Середньодобовий приріст, кг	0,85–1,0
2	Конверсія корму	2,8–2,9
3	Падіж, %	1–1,5
4	Забійна вага, кг	110–115

вану ферму у с. Виноградово (Цюрупинський район), де нині другий виробничий майданчик — відгодівля.

Усі виробничі приміщення, де нині утримуємо свиней, реконструйовані: від старих будівель залишаємо лише стіни та дах, а всередині обладнуємо згідно з технологією.

— **Нині великі господарства прагнуть стати вертикально інтегрованими. Маєте такі амбітні плани?**

— Поки що не обговорювали перспективу зайнятися рослинництвом. Хоча відкидати таку можливість також не буду. В Херсонській області розвивати цей напрям ризиковано через погодні умови — степова зона, а зрошення коштує недешево. Тому поки купуємо сировину і самі виготовляємо корми — маємо власний комбікормовий цех. Питаннями якості інгредієнтів, а також складанням раціонів займається наш технолог.

Водночас маємо одну зі складових вертикальної інтеграції — власний забійний цех. Це окрема структура: продаємо їм свиней за ринковою ціною. Вони забивають і реалізують свіже м'ясо (неглибока переробка).

Робота в нових умовах

— **Ми вже зверталися до вас по коментар з приводу того, як вплине на бізнес анексія Криму. У той час поставки на півострів ще не припинилися. Нині заборона на ввіз свиней з континентальної України вже діє. Як тепер працюєте? Шукаєте нові ринки збуту?**

— Загалом, зі збутом проблем немає: до нас приїжджають переробні підприємства з усієї України. Однак те, що Криму «не стало», негативно позначилося на ціні. В нашому регіоні в літній сезон вона завжди зростала, тому що попит був високим.

Наш комерційний директор постійно моніторить питання налагодження бізнес-відносин із півостровом. Основна проблема в тому, що немає з ким домовлятися: Україна вважає Крим українським, а Росія — російським. Щоб рухатися далі, треба прийняти одну зі сторін. Тоді буде зрозуміло, як працювати.

— **Україна вже підписала політичну та економічну частини угоди з ЄС. Як ставитеся до такого напрямку розвитку нашої країни? Адже у Європі**

Бункери на дорощуванні: кожен на 12 т корму
Фото 1.

↑
Фото 2.
На дорощуванні

відношення між виробниками і споживачами кардинально відрізняються. Там все вирішує споживач: якщо він не хоче їсти м'ясо свині, якій обрізали хвіст, значить виробник цього більше не робитиме. Ви готові до нових умов роботи?

— Як споживач, безперечно! Хоча справа навіть не в Європі — це вже політична складова. Просто треба завжди прагнути до кращого.

Як виробник я розумію, що доведеться подолати безліч бар'єрів, щоб підлаштуватися під європейські правила. Це і групові станки для поросних свиноматок (ми утримуємо їх індивідуально), певний розмір щілин у підлозі, жорсткі екологічні норми і т.д.

З іншого боку, найбільше сподівання на асоціацію з ЄС, — що наше законодавство врешті стане прозорим і норми не суперечитимуть одна одній.

Безперечно, контролюючі органи на те і є, щоб перевіряти і не давати порушувати правила. Однак складається враження, що виробник для них — ворог, його не намагаються зрозуміти, допомогти, а, навпаки, усіляко ускладнюють роботу. Державні органи контролю повинні не просто виявляти порушення та карати за них, а проводити роботу з попередження відхилень від норми та консультувати виробника.

Чого тільки варта наша ветеринарна служба?! Обурює сам підхід до роботи! Нині державні ветеринари активно борються з АЧС: нас замучують дзвінками і перевітками, а при цьому навіть не знають, скільки свиней утримують у присадибних господарствах в сусідньому селі, що в трьох кілометрах від нашого виробничого майданчика. А це ж головна загроза! Ветеринарна служба району повинна контролювати поголів'я підприємств і населення. Тоді її робота буде ефективною. А так сидимо, як на пороховій бочці, бо невпевнені, що завтра не потрапимо в зону карантину.

— У такі критичні моменти підсилюєте біобезпеку?

— Ми не посилюємо в певний момент, а тоді відпускаємо. Постійно працюємо над вдосконаленням — добиваємося дотримання правил, виховуємо культуру ветеринарної безпеки на фермі. Коли я обійняла посаду директора з виробництва, доводилося контро-

лювати, щоб всі оператори приймали душ до і після роботи з тваринами. Також вимагали виконувати накази: і бесіди проводили, і зауваження робили, і навіть штрафували. З техперсоналом були особливі проблеми. Навіть костюми для них спеціальні замовили, щоб було видно, що переодягнулися.

На початку моєї роботи на виробництві керівництво вітало, якщо до нас на ферму заходили досвідчені консультанти, бо ми прагнули отримати якомога більше інформації. Та згодом прийшло розуміння ризику від таких «відвідин» для безпеки тварин. Тепер спілкуємося із приїжджими за територією ферми або в офісі. Так і корисну інформацію не губимо, і свиней захищаємо.

Найбільша проблема: коли працівник думає тільки про свою ділянку виробництва

— А персонал, який працює в різних секціях, перетинається? Це, до речі, одна з особливостей американського підходу — «ізоляція» робітників.

— У нас персонал перетинається в основному під час обіду. Колись намагалися уникнути навіть цього, «розвівши» обідні перерви. Проте така система шкодила дисципліні. Крім того, працівники все одно ходять одним коридором, санпропускник теж спільний. Цілковито не «ізолюєш». Тому зробили обідню перерву для всіх: це і для дисципліни краще, і колектив зміцнює. Бо найбільша проблема, коли працівник думає тільки про свою ділянку виробництва, а що далі буде з тваринами, то його це вже, мовляв, не стосується. Чимало зусиль довелося витратити, щоб персонал усвідомив циклічність роботи. Що якщо в цеху запліднювання прогавлять охоту чи погано свиноматку простимулюють, вона народить менше поросят. Тому «малопліддя» — це насамперед проблема операторів із запліднювання, а не тих, хто працює в цеху опоросу. Цим, у свою чергу, пояснили, що якщо вони погано доглядатимуть і годуватимуть тварину впродовж лактації, її кондиція не дозволить і надалі давати більше поросят, а отже, вона знову повернеться до них із поганим результатом (хоча ми не запліднюємо виснажених свиноматок: вони «від'даються» 21 добу). Бу-

Цех очікування: індивідуальне утримання поросних свиноматок
Фото 3.

дуємо командну роботу: кожен по-максимуму виконує свої обов'язки, щоб зробити внесок у розвиток підприємства.

— Як цього досягаєте?

— Преміюємо. Винагорода прив'язана до показників, хоча інколи дивимося на виконання загального технологічного плану (показники не завжди залежать від людей). На кожен рік закладаємо бюджет: фінансову складову визначають технологічні показники (з кожним роком планка все вища). Щоб його реалізувати, прописуємо технологічні карти, посадові інструкції, хронометраж роботи — так кожен працівник розуміє своє місце в системі. Премію виплачуємо раз у квартал, коли підсумовуємо результати, бачимо загальні досягнення кожного підрозділу. Крім того, прислухаємося до зоотехніків, які коментують роботу своїх операторів. Тоді все це зводимо до спільного знаменника і нараховуємо премії.

Крім того, є ще система «вислуги»: за кожен рік роботи на підприємстві основна ставка збільшується на коефіцієнт безперервного стажу. Бо колись мали проблему «міграції» працівників: на весну-літо позвільнялися, а восени повернулися. У такий спосіб вирішили цю проблему.

— Маєте критерії відбору персоналу?

— Ми не шукаємо геніїв із «сімома п'ядями в лобі», головне, щоб людина була відповідальною і не цуралася роботи. Запам'яталося, коли приходили молоді технологи після інституту на співбесіду, то дивувалися, що доведеться працювати у свинарнику, бо вони, мовляв, управлінці та менеджери. У нас, наприклад, найвищий пріоритет — безпосередня робота з тваринами.

— Скільки працівників налічує «Зоотехнологія»?

— Власники підприємства відійшли від системи, коли є купа керівників, а в них штаб підлеглих. У виробництві все просто: є директор із виробництва, якому підпорядковуються зоотехніки. Кожен із них відповідає за операторів, які виконують стандартні операції, згідно з технологічною картою. Також маємо головного ветлікаря та фельдшера йому в допомогу, —

«На кожен рік закладаємо бюджет: фінансову складову визначають технологічні показники (з кожним роком планка все вища). Щоб його реалізувати, прописуємо технологічні карти, посадові інструкції, хронометраж роботи — так кожен працівник розуміє своє місце в системі».

в основному виконує функцію контролю (реагує на відхилення), ставить діагноз та призначає лікування.

Навантаження розраховуємо залежно від умов роботи. Так, на репродукторі маємо чотири зоотехніки: три відповідають за роботу з маточним поголів'ям та поросятами, один займається ремонтним молодняком та лабораторією штучного запліднювання. На відгодівлі працює один зоотехнік. Загалом, у виробництві задіяні 34 працівники.

Специфіка свинарства в степовій зоні

— Тетяно, свинарство в кожній кліматичній зоні особливе. Влітку у степовій температури дуже високі. Яких заходів вживаєте, щоб уберегти свиней від теплового стресу?

— Спеціальних добавок у раціоні не додаємо, складаємося тільки на вентиляцію. В маточник повітря заходить через кулпади (плакучі панелі), які його охолоджують; відпрацьоване витягається вентиляторами. Так запобігаємо протягам. На дорощуванні принцип такий самий, але без охолодження.

На відгодівлі встановили тунельну вентиляцію: з одного кінця будівлі — штори, а з другого — витяжний вентилятор. Щоб повітря охолоджувало всіх свиней, перегородки між станками решітчасті (фото 5). Безперечно, суцільні кращі з точки зору біобезпеки, однак тоді вентиляція буде неефективною. Навіть якщо повітря гаряче, за рахунок протягу в приміщенні прохолодніше, ніж ззовні. Хоча для здоров'я тварин це не завжди добре (збільшується ризик розвитку респіраторних захворювань). Якщо температура дуже висока, зрошуємо повітря холодною водою (на відгодівлі, у цеху запліднювання). Раніше використовували цей метод для свиней усіх вікових груп, однак тепер тільки для тих, що важать більше 70 кг, і залежно від погоди. Адже з протягами та вологістю треба бути обережними.

Узимку на відгодівлі вентиляція працює дещо по-іншому: повітря заходить через дах (не догріваємо: повітрообмін слабкий, тому встигає нагрітися, перш ніж спуститься до свиней), а відпрацьоване і аміак витягуються за допомогою підземної вентиляції.

Головне — не багатопліддя, а щоб у пнізді були міцні активні поросята
Фото 4.

Фото 5.
Відгодівля: решітчасті перегородки між загонами для кращого охолодження свиней

«Ефективне виробництво: коли працівники на своїх місцях і при цьому здатні почути один одного та можуть працювати в команді».

— Опалюєте приміщення взимку?
— Так, на відгодівлі використовуємо газове опалення, в репродукторі — твердопаливні котли, які працюють на вугіллі. Крім того, що вугілля дешевше, це не створює додаткового навантаження на респіраторну систему тварин. Повітря догрівається в коридорі, де встановлені дельта-труби, а далі, завдяки циркуляції, потрапляє у виробничі приміщення.
У секторі опоросу гріємо тільки поросят за допомогою електричних килимків та інфрачервоних ламп (без кришок).

— Як годуєте свиней?
— У нас встановлені автоматичні системи сухої годівлі. Тільки престартер підсисним поросят та поросят на першому етапі дорощування даємо вручну: пробували сипати в бункер, але він кришиться, за дві-три доби втрачає свій «смачний» запах і, навпаки, набирається неприємного.
Із п'ятого дня життя поросята отримують прикорм: не стільки їдять, скільки граються. Але головне, що пробують та звикають до твердого корму. І наприкінці підсисного періоду вже активно споживають престартер. Тоді вони набагато легше переносять відлучення.
Шляхом експериментів у господарстві переконалися, що добрі прирости свиней можуть забезпечити тільки якісні корми, тому престартер, БМВД та інші добавки купуємо тільки в перевірених партнерів.

Поступово впроваджуємо вологу годівлю (wet-dry feeding) на відгодівлі. Спеціально для цього завезли спеціальні годівниці з Канади (фото 6).

Результати в цифрах
— Коли відлучаєте?

— Умовно на 28 добу, хоча діапазон широкий: 23–30, це недолік тижневого циклу. Тому середній вік відлученців — 25–26 днів. Тоді вони важать вісім і більше кілограмів. Адже відлучаємо 10–10,5 поросят, а отже, вони отримують достатньо молока.
На відгодівлю переводимо на 72-у добу життя: у цьому віці поросята важать у середньому 30 кг. На відгодівлі також маємо непогані результати: конверсія корму — 2,9, забійної кондиції свині досягають за 162–167 діб.
— Який відсоток падежу допускаєте?
— У репродукторі — до 7%, але це не враховуючи поросят, яких вимушено забили (народилися нежиттєздатними або малою вагою і не можуть

Канадські годівниці для вологої годівлі
Фото 6.

ссати свиноматку). Є господарства, де орієнтуються на вагу: якщо новонароджене важить менше 800 г, його «утилізують». У нас рішення щодо забою приймає зоотехнік. Якщо є шанс, що поросля буде нормально розвиватися, його залишають.
Середній фактичний показник падежу в репродукторі — 4%. На дорощуванні та відгодівлі допускаємо до 2% (враховуючи вимушений забій).
— Щоб полегшити роботу і ефективно контролювати показники, користуєтеся програмним забезпеченням?
— Починали зі старої версії AgroSoft, тоді перейшли на українську програму PlemOffice («Плем-Офіс»). Чому? Тому що AgroSoft не давав можливості вийти за рамки шаблону, на відміну від нової програми. Наразі ми маємо змогу змінювати профіль програми, щоб формувати інформацію у потрібному нам форматі для ефективного управління та контролю за виробництвом.
— Селекційну роботу теж програма регулює?
— Частково. За допомогою програми я обираю свиноматок з найкращими репродуктивними показниками. Але не менше уваги приділяю їх конституції, молочності (наскільки вгодовані поросята в гнізді) та материнським якостям. З таких

гнізд ми відбираємо майбутніх ремсвинок, беручи до уваги конституцію ніг, тулуба, кількість сосків тощо.
— Тетяно, який, на вашу думку, рецепт успішного виробництва?
— Коли працівники на своїх місцях і при цьому здатні почути один одного та можуть працювати в команді. Це не просто слова, це досвід нашого підприємства. **ПС**

Відгодівля у с. Виноградів
Фото 7.

-Специальные кормовые добавки для свиней;
-Холин хлорид 60%
-Премиксы;
-Цирколин;
-Жидкие добавки для птицы;

GERMANIA

MIAVIT

-Предстартерные комбикорма для молодняка;
-Кормовые концентраты (БМВД);

УКРАИНА

Feedline

-Фитаза Санфейз;
-Ферментные композиции Санзим;

КИТАЙ

sunHY

ТАНДЕМ
2002

www.tandem-2002.com.ua

(0532) 606 771, 606 772

ЩЕ ПРО ПРАВИЛЬНУ ОЦІНКУ ВИРОБНИЦТВА ТА РАЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКІВ

Наші читачі вже звикли до статей Джона Гадда, який вчить, як правильно рахувати інвестиції та оцінювати бізнес за «нетрадиційними» показниками. Здається, начебто розповідає про речі, зрозумілі кожному. Хоча практика доводить, що чути/знати — це одне, а от наважитися втілювати у життя, змінити погляд і підхід до бізнесу — зовсім інше. Ми ж звикли економити кожную копійчину, причому НЕРОЗУМНО економити! Ця стаття остання із серії, тому хочеться наголосити — не бійтеся ПРАВИЛЬНО вкладати гроші: тоді рахуватимете не витрати, а прибутки!

Джон Гадд, міжнародний експерт у царині свинарства (Великобританія)

ВВСР/WWSY (вага відлученців на свиноматку на рік/Weaner Weight per Sow per Year)

Кількість поросят, відлучених на свиноматку на рік, — завжди актуальне питання (чи їх 18, чи 22, чи 25 тощо). Проте цей показник не бере до уваги вагу відлученців, а отже, може збивати з пантелику (таблиця 1).

Таблиця 2 демонструє, що показник «вага відлученців на свиноматку на рік» (ВВСР) кращий за традиційний «відлученців на свиноматку на рік». Можливо, останньому надають перевагу, оскільки час (дата) відлучення впливає на загальну вагу поросят у річному розрізі.

Оскільки ВВСР має суттєвий вплив на фінансові результати підприємства, у таблиці 2 ви знайдете цільові показники при відлученні на 12, 21, 28 і 35 день.

Також важливо визначити час введення ремонтної свинки в основне стадо. Думки різняться щодо початку відліку: або з моменту, коли тварини приїхали на ферму і їх починають годувати, або після першого

запліднювання. Однак через те, що різниця складає тижні, а отже, істотно впливає на ВВСР (на 7 кг або на одного відлученця/рік), введення свинки в стадо краще рахувати з дня першого запліднювання, яке на всіх господарствах відбувається приблизно в той самий час.

АПП/AMF (абсолютний показник падежу/Absolute Mortality Figure)

Оскільки внаслідок генетичного прогресу гнізда постійно збільшуються, все більше виробників неправильно тлумачать показник «падій поросят до

Правильний запис: 158,8 кг ВВСР(24), де 24 — кількість днів на момент відлучення поросят.

Таблиця 1.

Результати двох ферм: ферма 2 виграла національний приз за продуктивність 1991-го, а ферма 1 при цьому заробила більше грошей (у ферми 2 продуктивність свиноматок більша на 5%, але дохід менший на 15,3%) (J. Gadd, 2011)

Показники	Ферма 1. 430 свиноматок	Ферма 2. 380 свиноматок
Відлученців на основних свиноматок і першопоросок на рік, гол.	23,7	24,9 (+5%)
Середня вага поросят на третьому тижні життя, кг	6,7	5,4
Середня жива вага відлученців на свиноматку (включаючи першопоросок) на рік, кг	158,8	134,5 (-15,3%)
Потенційний дохід (1,20 ф.ст./кг)	189,6 ф.ст.	161,3 ф.ст.

Таблиця 2.

Вага відлученців на свиноматку на рік, кг (усі показники скореговано відповідно до відсотку опоросів)

	Вік відлученців, днів	Вага відлученців				
		Мала	Типова	Добра	Цільова	Виняткова
Сегреговане раннє відлучення (СРВ)	10–12	н.д.*	н.д.	103	103	н.д.
Традиційне відлучення**	21	81	89	133	147	202
Традиційне пізнє відлучення	28	97	109	184	217	—
Шведський/данський підхід	35	115	133	261***	299***	—

* н.д. — недостатньо даних. Від технології СРВ нині відмовляються: США, наприклад, повертається до відлучення на 19-ий день.

** В Україні традиційно відлучають на 28-ий день.

*** Такі показники дуже виснажують свиноматок, а тому їх важко досягати стабільно.

відлучення». Є закономірність: чим більше живонароджених на гніздо, тим більший відсоток падежу. Ці показники треба завжди співвідносити. Наприклад:

справи кепські: 12 живонароджених, 15% падежу = 10,2 відлученців/гніздо;

справи йдуть добре: 10,75 живонароджених, 5% падежу = теж 10,2 відлученців (10,73 – 0,54 = 10,2).

Остерігайтесь відсотків!

Звичайно, краще втратити 0,5 поросят, ніж майже два на гніздо. Істотна різниця у відсотках падежу на різних фермах може заплутати. У цьому випадку краще користуватися показником АПП: скільки живо народжених на гніздо померло. Наприклад, АПП 1,2/12, де 1,2 — кількість поросят, які загинули, а 12 — кількість живонароджених. У цьому випадку відсоток падежу дорівнюватиме 10%. Для порівняння: АПП 0,8/12 — це 6,66% падежу і досить добрий результат, а от АПП 0,8/8 — це 10%, отже, тривожний сигнал.

Як правило, виробники, які рахують у відсотках, ставлять за мету не перевищити 10% падежу, тобто, з погляду АПП, це 8 живонароджених, 0,8 із яких загинуло, і 1,2 мертвих поросят на 12 живонароджених. Однак завдяки АПП ми бачимо, що в першому випадку проблема у кількості живонароджених, а не смертності, а в другому — навпаки. Тому, рахуючи показник падежу, завжди співвідносьте його з кількістю живонароджених. Тільки так зрозумієте, в чому проблема.

СППЕ/ PLR (співвідношення прибутку й періоду експлуатації/Profit to Life Ratios) і СДПЕ/ILR (співвідношення доходу й періоду експлуатації/Income to Life Ratios)

ІОДЗ (індекс окупності додаткових затрат) дає виробнику можливість порівнювати повернення додаткових інвестицій. Ми вже говорили про те, що пріоритетно витрачати гроші на продукти/послуги, які мають найвищий ІОДЗ. Однак окупність може розтя-

Кількість поросят, відлучених на свиноматку на рік, — завжди актуальне питання (чи їх 18, чи 22, чи 25 тощо). Проте цей показник не бере до уваги вагу відлученців, а отже, може збивати з пантелику.

гуватися на тривалий час (роки, а не місяці, як, наприклад, у випадку з обладнанням, реконструкцією приміщень). Тоді краще також вираховувати СДПЕ і СППЕ, які уточнюють ІОДЗ з точки зору взаємозв'язку повернення вкладених грошей та періоду експлуатації продукту.

Найчастіше СДПЕ/СППЕ використовують для ІОДЗ обладнання, яке має тривалий період експлуатації (5–15 років). Об'єднавши ці показники з ІОДЗ, можна легко визначати пріоритети з точки зору періоду окупності довгострокових великих (наприклад, нове станкове обладнання, вентиляційна система) та менших інвестицій (заміна годівниць, поїлок або встановлення систем обігріву поросят (лампи, килимки) тощо. Водночас можемо їх застосовувати, щоб вирахувати ІОДЗ кормових добавок, окупність яких швидко і обмежена в часі: наприклад, для продуктів, які дають поросят до кінця дорожчування (160 днів) або лише впродовж кількох тижнів після відлучення; протягом репродуктивного циклу ➡

свиноматки чи рахують на свиноматку на рік тощо. Приклад у таблиці 3: на відміну від ІОДЗ, яке демонструє, як швидко повернуться інвестиції, СППЕ допомагає зрозуміти, який прибуток новий продукт забезпечить для свиноферми.

Окупність (згідно з даними виробника обладнання) треба співвідносити з періодом експлуатації. Якщо ви довіряєте показникам постачальника, обирайте продукт з більшим СППЕ. Приймаючи рішення про інвестиції, особливо довгострокові, поєднуйте ІОДЗ із СППЕ/СДПЕ.

Чому СДПЕ, а не СППЕ?

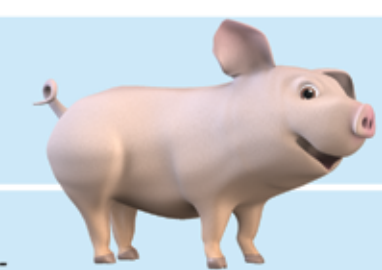
Деякі виробники свинини рахують дохід, а не прибуток, визначаючи, як період експлуатації вплине на окупність продукту (повернення інвестованих грошей і відсотків). Основний аргумент: «дохід» — це загальний показник, а от «прибуток» має чимало інтерпретацій. Він може бути «чистим», «валовим», «маржинальним», «прибутком на станкомісце чи м²» тощо. Така кількість інтерпретацій багатьох збиває з пантелику, тому вони надають перевагу СДПЕ — його легше рахувати. **ПС**

Таблиця 3.
Як СППЕ допомагає зрозуміти, наскільки вигідно інвестувати в той чи той продукт

Ситуація	Клієнт має можливість вкласти певну суму грошей у заміну вентиляції або в нові кормові автомати.
	Згідно з результатами постачальників, які вони отримали у попередніх проектах, заміна вентиляції дає на 10% більше чистого прибутку на голову, а заміна годівниць зекономить 4% корму (для свиней 25–90 кг).
Заміна вентиляції	500 свиней. Обсяг інвестицій: 8 ф.ст./голова (інвестиції + відсоток) на 8 років до наступного оновлення. Заявлене збільшення чистого прибутку — 10% (якщо прибуток 7 ф.ст./голова, то 70 пенсів). Загальний прибуток: 70 пенсів x 3,5 станкомісць/рік = 245 ф.ст. станкомісце/рік. Таким чином, інвестиції повертатимуться 3,26 роки (8 ф.ст./245 ф.ст.), а 4,74 — свинар зароблятиме більше грошей завдяки новій вентиляції. Потенційний чистий прибуток після повернення інвестицій (за період експлуатації вентиляції): 2,45 ф.ст. x 4,74 років x 500 свиней = 5758 ф.ст. За період експлуатації вентиляції прибуток на станкомісце — 11,52 ф.ст. При інвестиціях 8 ф.ст./голова, СППЕ = 1,44:1.
Нові кормові автомати	500 свиней. Обсяг інвестицій: 8 ф.ст./голова (інвестиції + відсоток) на 12 років експлуатації. Додатковий чистий прибуток: витрати корму скорочуються на 4% (6 кг на 150 кг) для свиней вагою 25–90 кг. 6 кг x 15 пенсів/кг = 90 пенсів/голова. Загальний прибуток 90 пенсів x 3,5 станкомісць/рік = 3,15 ф.ст. на станкомісце на рік. Інвестиції окупаються за 6,5 місяців, упродовж 11,45 років власник отримує чистий прибуток. Потенційний чистий прибуток після повернення інвестицій (за період експлуатації): 3,15 ф.ст. x 11,45 років x 500 свиней = 18 034 ф.ст. За період експлуатації кормових автоматів прибуток на станкомісце — 36,01 ф.ст. При інвестиціях 8 ф.ст./голова, СППЕ = 4,5:1.
Коментар	СППЕ допоможе зрозуміти, як швидко окупляться інвестиції і упродовж якого періоду після цього ви отримуватимете чистий прибуток, а також, у якому розмірі. У розглянутому випадку інвестувати гроші краще в кормові автомати (вони мають вищий СППЕ).

AgroSoft WinPig

Програмне забезпечення для обліку в свинарстві

Програмне забезпечення для обліку в свинарстві від компанії АгроСофт - це контроль, аналіз та управління виробництвом. З програмою завжди можна отримувати всі необхідні звіти та завжди володіти детальною інформацією всього процесу виробництва. Програма допоможе вчасно відреагувати на важливі сигнали та провести необхідні заходи. Що зберігає час та додаткові витрати.

Аналіз стада

Параметр	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Розмноження	4,00	1,00	2,00	1,00	4,00	2,00	1,00	2,00	1,00	1,00
Виробництво	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Витрати	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
Чистий прибуток	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Картка свиноматки

№	Дата запліднення	Статус	Дата запліднення	Статус	Дата запліднення	Статус	Дата запліднення	Статус	Дата запліднення	Статус
1	18.07.2010	ВІД	18.07.2010	ВІД	18.07.2010	ВІД	18.07.2010	ВІД	18.07.2010	ВІД
2	23.11.2010	ВІД	23.11.2010	ВІД	23.11.2010	ВІД	23.11.2010	ВІД	23.11.2010	ВІД
3	12.04.2011	ВІД	12.04.2011	ВІД	12.04.2011	ВІД	12.04.2011	ВІД	12.04.2011	ВІД
4	28.08.2011	ВІД	28.08.2011	ВІД	28.08.2011	ВІД	28.08.2011	ВІД	28.08.2011	ВІД
5	11.01.2012	ВІД	11.01.2012	ВІД	11.01.2012	ВІД	11.01.2012	ВІД	11.01.2012	ВІД
6	06.06.2012	ВІД	06.06.2012	ВІД	06.06.2012	ВІД	06.06.2012	ВІД	06.06.2012	ВІД

- Можливості програми**
- Індивідуальний облік та аналіз свиноматок і кнурів.
 - Аналіз виробничих груп.
 - Облік та аналіз груп дорощування і відгодівлі.
 - Створення індивідуальних схем для реєстрації та звітів.
 - Прозорість обліку.
 - Збереження звітів в будь-якому форматі.
 - Прогноз забою.

Новини компанії

В квітні місяці виходить новий реліз програми, який надасть можливість співпраці з генетикою ДанБред. Пізніше ж буде створено модулі і для інших генетичних компаній.

Також розширено можливості аналізу, що дасть можливість отримувати саме необхідну інформацію та створювати потрібні звіти. При бажанні можна буде також створювати індивідуальні формули.

Пропозиція по впровадженню

Компанія АгроСофт надає можливість безкоштовно отримати програму на випробувальний термін. В який входить оригінальна версія програми, підтримка та онлайн навчання. Це допоможе зрозуміти що насправді являє собою даний продукт, його користь та необхідність.

Випробувальний термін програми складає один-два місяці. Після чого вже можна приймати обґрунтовані рішення по впровадженню програмного забезпечення.

Denmark
7160 Tarring, Tovergade 82
Telephone +4576902222
E-Mail: post@agrosoft.net
Homepage: www.agrosoft.e

Підтримка АгроСофт в Україні
Володимир Вакула
тел.: +38 097 937 69 41
+38 050 835 40 78
e-mail: agrosoft_ua@ukr.net

МЕТОДИКА КОМПЛЕКСНОГО АУДИТУ

Що таке комплексний аудит свинарського підприємства? Як він відбувається? З яких частин складається? Які фахівці та працівники ферми задіяні? А найголовніше, чого від такого аудиту чекати? Відповідь на всі ці запитання ви знайдете у статті.

Віктор Еверт,
к.в.н.,
координатор
Консультаційного
центру АСУ

Основний акцент

Прошу не звинувачувати мене в упередженості, проте основну роль в сучасному комплексному аудиті відіграє ветеринарна складова. Безперечно, на здоров'я і благополуччя свиней у коротко- і довгостроковій перспективі впливає безліч зовнішніх чинників. Це температура, кількість і якість повітря (загазованість), стать і порода свиней, склад та якість кормів, доступність та якість питної води, патогенне навантаження, робота персоналу, одним словом, усі без винятку зоотехнічні, технологічні, управлінські, генетичні і вете-

ринарні чинники. Для того, щоб максимально точно визначити причину проблеми, яка виникла на господарстві, запрошують фахівця, а той проводить аудит. Складність у тому, що він повинен бути «універсальним солдатом»: володіти як «вузькими» знаннями, так і добре орієнтуватися в суміжних спеціальностях.

Саме якісний ветеринарний аудит дає найбільшу кількість відповідей на запитання не тільки про стан здоров'я свиней на підприємстві, а й стосовно інших аспектів їх вирощування, що безпосередньо впливають на їх самопочуття. Ще

один аргумент на користь виняткового значення ветеринарного аудиту: в системі консалтингу в США або, наприклад, Данії він є основним, визначаючим стратегію подальшої взаємодії з фермою.

Звичайно, добрий фахівець, як правило, має вузьку спеціалізацію, а тому йому складно дати кваліфіковану рекомендацію в іншій галузі знань (наприклад, ветеринарний лікар часто не може скласти чи відкоригувати раціон або підібрати оптимальний режим повітрообміну і т.д.). Але це й не є метою комплексного технологічного аудиту! Його (фахівця) завдання — дати сигнал

менеджеру ферми та/або своєму колезі-консультанту, який розбирається саме в цьому питанні. Адже «точок напруги» безліч і бути експертом у кожній з них фізично неможливо. Роль же ветеринарного аудиту бути так званою «точкою відліку» для подальшої ретельної оцінки підприємства.

Методика комплексного аудиту підприємства

Звичайно ж, у кожного фахівця свій підхід та алгоритм роботи в господарстві, проте основні концептуальні моменти схожі:

- Аналіз поточної ситуації в господарстві — безпосередній огляд (клінічний стан свиней; які технологічні процеси відбуваються, їх характеристика, відхилення від норми і т.д.).
- Збір та аналіз ретроспективної інформації (з історії підприємства): коли почали годувати іншим кормом, коли помітили характерні симптоми захворювання, що в той момент відбувалося на фермі, яких заходів ужили і т.д.
- Аналіз об'єктивних даних: лабораторні дослідження (мінімум за рік), причому за всіма показниками — біохімічні, серологічні, бактеріологічні або вірусологічні (звичайно, якщо їх робили), аналіз кормів на токсини, також кількісні/якісні показники.

На основі зібраної інформації консультант вирішує, наскільки вони достатні для встановлення «діагнозу», чи слід залучити інших спеціалістів, наприклад, з питань вентиляції та мікроклімату, годівлі, штучного запліднювання (ШЗ) або інших питань. Можливо, треба зробити додаткові тести чи лабораторні дослідження (а в разі, якщо їх не робили тривалий час, почати «з нуля»).

Часто для повноти картини слід залучити кваліфікованого економіста, який може підказати фактичну собівартість приросту, виявити фактичний або потенційний збиток.

Співробітники підприємства також безпосередньо задіяні в аудиті: на етапі так званого «збору анамнезу». Це ретроспективна діагностика, яка дозволяє спеціа-

лісту, який проводить огляд, зрозуміти, що відбувалося в господарстві в хронологічному порядку. Джерелами такої інформації можуть бути всі працівники ферми, починаючи з операторів із догляду за тваринами і закінчуючи керівниками. Однак її збір — це не «допит із тортурами». Все відбувається в міру огляду підприємства, не «знімаючи» людей із їхніх робочих місць і не відволікаючи від обов'язків.

І ось, провівши дослідження ферми, як описано вище, консультант повинен зібрати всіх залучених до аудиту фахівців (найчастіше це менеджери середньої та вищої ланки підприємства) і описати їм все, що помітив та відзначив у процесі огляду, резюмуючи свої спостереження конкретними висновками. Рекомендації до дій обговорюють за «круглим столом» на предмет реальності виконання. Крім того, складають план першочергових і другорядних завдань, визначають відповідальних за їх виконання, а також часовий інтервал реалізації.

Трохи практики

Як відбувається комплексний аудит? Спеціаліст, за домовленістю з підприємством, здійснює запланований візит на ферму. Проводить клінічний огляд усього поголів'я без винятку (всіх технологічних груп): підсисних поросят, груп дорощування і відгодівлі, свиноматок індивідуального і групового утримання, кнурів, ремонтного молодняка. У процесі огляду оцінює стан здоров'я тварин, спілкується з працівниками, закріпленими за кожною ділянкою, щодо особливостей вирощування свиней, минулої і поточної ситуації. У кожному приміщенні аналізує мікроклімат, зоотехнічні параметри утримання тварин, динаміку росту та відповідність нормативним показникам. Особливу увагу звертає на гігієну у станках.

Після клінічного огляду свиней, консультант проводить патологоанатомічний розтин трупів (падежу). На основі всіх даних складає суб'єктивну думку про ситуацію на фермі. Тоді, відштовхуючись від світової практики вирішення завдань, а також власного досвіду, прописує «дорожню карту»: набір практич-

них рекомендацій щодо вирішення конкретних завдань, беручи до уваги особливості і специфіку ферми. Кінцева мета її реалізації — збільшити прибутки підприємства.

Після затвердження цього плану з працівниками господарства, починається покрокове виконання. Для цього потрібно визначити відповідальних і терміни реалізації.

Наріжним каменем аудиту й подальших рекомендацій є періодичний і своєчасний контроль за виконанням програми. Ця відповідальність також лежить на плечах консультанта, який за результата-

ми аналізу роботи господарства і подальших оглядів повинен надавати підприємству звіти з відкоригованими рекомендаціями та завданнями.

Ось реальний приклад. Господарство А утримує 1216 свиноматок та 9802 голови відгодівельного поголів'я. Реалізують 13,73 поросят на свиноматку на рік. Структура витрат: корми — 80%, ветеринарія — 2,5%. Рентабельність підприємства — 17,97% (таблиця 1).

Комплексний аудит виявив такі проблеми:

1. Неефективна експлуатація основного стада: відсоток опоросів — 76%, багатоплідність — 9,8 поросят/свиноматка.
 2. Погані виробничі показники на дорощуванні: падіж — 7%, середньодобові прирости — 375 г.
 3. Погані виробничі показники на відгодівлі: падіж — 7,5%, середньодобові прирости — 720 г.
- Консультант склав список причин неефективної роботи господарства:
1. Неефективний контроль вірусних і бактеріальних захворювань (репродуктивно-респіраторний синдром свиней (РРСС), хвороба Ауескі (ХА), хламідіоз, псевдоманоз).
 2. Незадовільний менеджмент штучного запліднювання.
 3. Недостатній контроль якості кормів (токсичність, поживність, засвоюваність).

4. Імуносупресивний стан поросят у пізній фазі дорощування і після переведення на відгодівлю (70–130 днів) через те, що свині хворіють на РРСС, ХА, ЦВС-2, з подальшим проявом стрептококової інфекції, гемофілезного полісерозиту (хвороби Глессера), виснаження окремих поросят і неоднорідності груп.
 5. Недостатній контроль мікроклімату і гноєвидалення, поганий санітарний стан виробничих приміщень.
 6. Незадовільний менеджмент у цеху опоросу, дорощування і відгодівлі.
- На основі «дорожньої карти» господарство виконало такі завдання:

1. Коригування менеджменту в цехах запліднювання, опоросу, дорощування і відгодівлі
 2. Коригування програми вакцинавання та антибіотикопрофілактики на основі результатів лабораторних досліджень, патологоанатомічного розтину, регулярних після забійних досліджень.
 3. Аналітичний облік причин захворюваності та падежу.
 4. Аналізи і постійний контроль кормів (токсичність, поживність, засвоюваність).
 5. Поліпшення умов утримання поросят на різних технологічних ділянках, виходячи з можливостей ферми.
- Який ефект забезпечила робота консультанта? Рентабельність підприємства збільшилася до 31,78% (таблиця 2). Почали реалізовувати 18,95 голів на свиноматку на рік (+38%). Відповідно, збільшилася кількість відгодівельного поголів'я — 12 635 (+28,9%) свиней. Також змінилася структура витрат: на корми зменшилися — 78,5 проти 80%, а на ветеринарні препарати, навпаки, зросли — 5 проти 2,5%.

Зрозуміло, щоб досягти таких покращень, консультант повинен регулярно відвідувати господарство: аналізувати прогрес, доповнюючи та коригуючи «дорожню карту». Усе просто і без жертв!!!! При цьому покращення економіки підприємства не змусить себе чекати! **ПС**

КЦ АСУ — якісна допомога вашому бізнесу!

"КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР АСУ"

Комплексний аудит господарства:

- ветеринарний;
- економічний;
- управлінський;
- технологічний;
- кормовий.

Ветеринарний та технологічний супровід.

Оцінка і навчання персоналу.

Школа свинарства та ветеринарні семінари.

тел.: +380 98 440 84 13

email: asu.consult@pigua.info

Таблиця 1.
Фінансові показники підприємства до аудиту (в річному зрізі)

Загальні витрати	26 506 428 грн
Дохід	31 269 333,09 грн*
Чистий прибуток	4 762 905,48 грн

* Ціна на живець — 18 грн

Таблиця 2.
Фінансові показники підприємства після аудиту (в річному зрізі)

Загальні витрати	33 260 023 грн
Дохід	43 831 248,17* грн
Чистий прибуток	10 571 225,28,48 грн

* Ціна на живець — 18 грн

ЯК ЗБІЛЬШИТИ КІЛЬКІСТЬ ВІДЛУЧЕНЦІВ НА СВИНОМАТКУ

Більша кількість відлученців — мета багатьох свиногосподарств. Однак виробники часто забувають, щоб її досягти, потрібна програма дій. На що насамперед звернути увагу і яких заходів вжити, читайте у статті.

Пітер Смід, спеціаліст із годівлі свиней, Trouw Nutrition Hifeed (Нідерланди)

Усе починається з ремонтних свинок

На багатьох фермах ремонтним свинкам не приділяють достатньо уваги, хоча саме з них починається продуктивність господарства. Одна з поширених помилок — ізоляція свинок від основного стада, хоча вони, навпаки, повинні адаптуватися до патогенного навантаження ферми. Потрібно, щоб тварини максимально контактували з маточним поголів'ям (іхнім гноєм, послідом). Добра практика: вводити у приміщення, де утримуватимуть ремонтних свинок, вибраваних свиноматок. Це допоможе їм розвинути імунітет і краще адаптуватися до мікрофлори ферми. Пам'ятайте — свинки не повинні бути стерильними.

Що основне у вирощуванні свинок? Щоб у віці 240 днів вони важили 140 кг. Цього можна досягти двома способами. Неправильний: повільний розвиток у першій фазі вирощування (до 70 кг) і активний — у другій, та правильний, — навпаки. Чому так? Перша причина — економічна. Чим молодша тварина, тим краща конверсія корму, а отже, кожен кілограм приросту в першій фазі вирощування свинки економить ваші гроші. Друга причина — фізіологічна. Вим'я починає розвиватися, коли свинка досягає 70 кг. Якщо ми після цього активно її годуємо, у вимені накопичуватиметься жир, що в майбутньому погіршить молочну продуктивність. Тому правильна стратегія годівлі свинки: максимально поживний корм, поки вона не набере 70 кг; помірний розвиток у другій фазі (корми,

багаті на амінокислоти). 140 кг у 240 днів — це індикатор того, що ви правильно годуєте тварину.

Припустімо, вам потрібно обрати, яку з двох свинок осіменяти: перша важить 140 кг, проте їй ще не виповнилося 240 днів, вік другої — 240 днів, однак вона важить менше 140 кг. У таких випадках вага важливіша за вік, тому осіменяти варто першу свинку. Однак господарству треба змінити стратегію годівлі, щоб дотримуватися правила 140 кг у 240 днів.

Крок перший — генетика

Якщо ви хочете отримувати більше поросят на свиноматку на рік, почніть з генетики. Це очевидно: погана генетика — погані результати. І тоді не важливо, наскільки якісні будуть корми або кваліфіковані спеціалісти, поросят у гнізді не буде багато. Свиноматку не можна змусити давати кращі результати, ніж у неї закладено генетично. Не важливо, яку генетику ви виберете, данську, американську чи голландську, бо в кожній з них є сильні і слабкі сторони. Але

ви повинні бути впевнені, що тварини, яких обрали, мають добрий потенціал.

Крок другий — осіменіння

Другий важливий момент: правильне осіменіння. Наприклад, ми відлучаємо поросят у четвер. Більшість свиноматок прийде в охоту вже в понеділок, деякі у вівторок, і невелика кількість у середу. Це треба постійно контролювати. Найкращий варіант: перевіряти кнуром-пробником. У деяких господарствах говорять: «Ми це робимо двічі на добу». Але цього недостатньо: ви не знаєте, тварина щойно прийшла в охоту, чи ще одинадцять годин тому. Якщо дійсно хочете отримувати великі гнізда, момент осіменіння дуже важливий. Коли настає еструс, упродовж доби є моменти піку і спаду. У тварин, які прийшли в охоту в понеділок, вони будуть довгими, а у тих, що пізніше (вівторок, середа), — коротшими (за ними треба спостерігати пильніше). У ремонтних свинок пікові періоди також коротші.

Що робити під час осіменіння? Максимально стимулювати тварину. Краще, якщо в цей час вона контактуватиме з кнуром. Можна використовувати і стимулюючі реміні, які вдягають свиноматкам на спину: вони відчують тяжкість, начебто на них кнур. Ніхто не забороняє користуватися і спреями із запахом кнура та іншими «інструментами», які стимулюють охоту.

Типова помилка, коли під час осіменіння оператор увів катетер, взяв спермодозу в руки і чекає «з моря погоди». Головне — не видавлювати вміст туби чи флакону. Свиноматка повинна сама «втягнути» спермодозу. Проте для цього потрібно активно попрацювати з нею: стимулювати, робити масаж, імітуючи природний процес (головне — не піти в цей момент пити каву!). Тоді вони самі «вберуть» сперму. Це показник того, що осіменіння пройшло успішно.

Після осіменіння основне завдання — уникати стресу. Дуже добре, якщо тварину впродовж місяця після цього утримують індивідуально. Уявіть, що свиноматка — це новорічна ялинка, а кульки — ембріони. Стресова ситуація — це чинник, через який вони обсіплюються. Так, у кожному циклі свиноматка втрачає в середньому 30 ембріонів. Типова стресова ситуація, коли тварини отримують корм не одночасно, а по черзі. Вони починають нервувати, проявляти агресію. У результаті підвищується рівень адреналіну в крові, а це становить загрозу виживаності ембріонів.

Крок третій — більше клітковини в раціонах поросних свиноматок

Виявляється, що частка певних кормових елементів у раціоні також може впливати на чисельність поросят у гнізді. Так, результати досліджень продемонстрували, що завдяки високому вмісту клітковини (до 11%) в раціонах порослих свиноматок, гнізда збільшуються на одне-два поросят (рисунки 1). Основна причина — клітковина зменшує стрес: свиноматки довше відчують ситість, покращуються ферментативні процеси в товстому кишечнику,

Рисунок 1.

Високий вміст клітковини в раціоні в першій фазі поросності збільшує чисельність поросят у гнізді (Nutresco R&D, 2012)

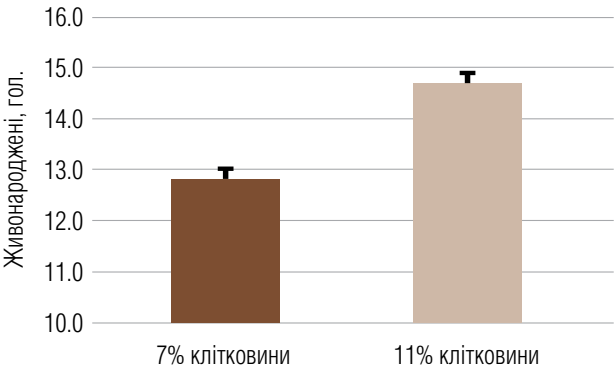
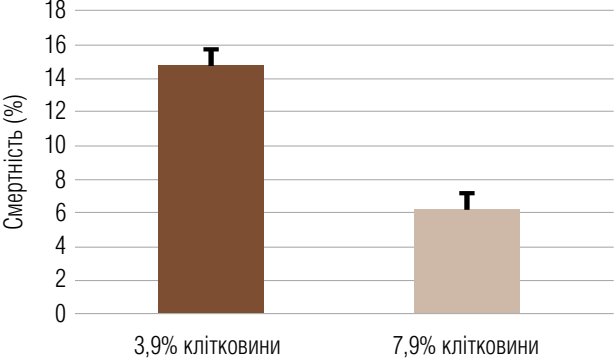

Рисунок 2.

Раціон із високим вмістом клітковини зменшує смертність поросят упродовж підсисного періоду (Loisel et al., 2013)

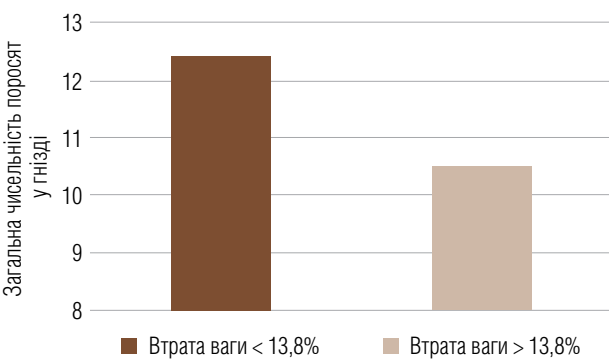
Якщо ви хочете отримувати більше поросят на свиноматку на рік, почніть з генетики.

Це очевидно: погана генетика — погані результати. І тоді не важливо, наскільки якісні будуть корми або кваліфіковані спеціалісти, поросят у гнізді не буде багато. Свиноматку не можна змусити давати кращі результати, ніж у неї закладено генетично.

Рисунок 3.

Як схуднення свиноматки під час лактації впливає на чисельність поросят у гнізді наступного опоросу (Hoving et al., 2011)

елементи клітковини перетворюються в жирні кислоти, які мають заспокійливий ефект. Щодо кривої годівлі: максимальний уміст клітковини в раціоні в першій фазі поросності, менший — у другій, та знову збільшити в останній.

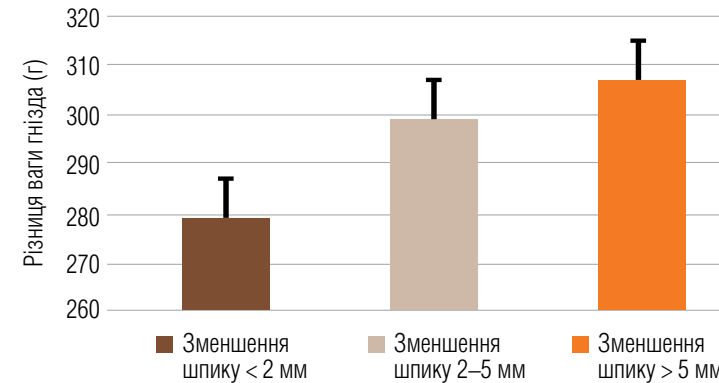
Результати іншого дослідження доводять, що високий уміст клітковини в раціонах свиноматок в останній фазі поросності істотно зменшує смертність поросят упродовж підсисного періоду (рисунки 2). Чому? Подивіться на консистенцію фекалій, коли переводите свиноматок у зал опоросу. У багатьох із них закріп, оскільки в цей час травлення не таке активне. Кишечник не очищується, накопичується патогенна мікрофлора, яка активно продукує токсини. Вони потрапляють в молозиво свиноматки і передаються поросят, спричиняючи діарею та інші проблеми. Звідси і вищий відсоток смертності. Тому дуже важливо, щоб свиноматка в останній період поросності (особливо перед опоросом) отримувала раціони з високим умістом клітковини. Оператори обов'язково повинні контролювати консистенцію фекалій, щоб запобігти проблемі. «Кульок» бути не повинно.

Крок четвертий — кондиція

Проблема багатьох господарств: неоднорідна кондиція свиноматок. Якщо пофантазувати, то ідеальний варіант — незмінна товщина шпигу 15 мм. На жаль, на-

Рисунок 4.

Як зменшення шпигу свиноматки під час лактації впливає на однорідність гнізда наступного опоросу (Wientjes et al., 2013)

віть у дуже добрих господарствах свиноматка впродовж лактації втрачає до трьох міліметрів підшкірного жиру (на більшості господарств — 4–5 мм). Схуднення псує економіку підприємства. Ми виснажуємо свиноматку впродовж лактації, а тоді ще очікуємо, що вона швидко прийде в охоту, заплідниться і народить багато поросят. Однак у цей момент організм свиноматки говорить: «Стривайте, спочатку мені потрібно відновитися!» Відповідно до правильної технології, так і треба робити: спочатку наростити шпик і тільки тоді запліднювати. Проблема в тому, що чим старша тварина, тим більша конверсія корму, а отже, відновлювати кондицію дорого. Який вихід? Належний корм для лактуючих свиноматок та відповідний менеджмент у цей період. Якщо вам скажуть, що це дорого і ви викидаєте гроші на вітер, не слухайте. Годівля впродовж лактації — один з найважливіших періодів, який впливає на економіку всього підприємства. Якісний корм допоможе мінімізувати втрату шпигу (що особливо складно у випадку зі свинками). Адже чим більше схудне свиноматка, тим меншою буде чисельність поросят у наступному гнізді. Це доводять результати дослідження. Свиноматок поділили на дві групи: ті, що втратили менше і більше 13,8% ваги впродовж лактації. Порахували, скільки поросят вони народять в наступному репродуктивному циклі. Різниця була істотною (рисунки 3).

Також дослідили, як зменшення товщини шпигу під час лактації впливає на однорідність гнізда в наступному репродуктивному циклі (рисунки 4). Тварини, у яких шпик зменшився на 2 мм — це ті, хто повернеться в охоту в понеділок, якщо їх відлучили в четвер. Вони майже не схудли, мають нормальний метаболізм, а отже, повністю готові до відтворення. Такі свиноматки швидко приходять в охоту і її ознаки добре помітні. Що в цей час відбувається в їх організмі? Щоб відбулася овуляція, потрібен високий рівень лютенізуючого гормону (ЛГ). Тоді всі фолікули визріють в один і той самий час. Якщо в цей момент осіменіти свиноматку, то майбутнє гніздо буде однорідним (одночасне запліднення максимальної кількості яйцеклітин).

Що відбувається в організмі свиноматки, яка сильно схудла під час лактації (шпик зменшився більше, ніж на 5 мм)? Основна його потреба — відновитися, він і не думає про відтворення. Тому такі тварини приходять в охоту не раніше, ніж на сьомий день після відлучення, ознаки еструсу мало помітні (інколи їх можна взагалі не побачити). Часто доводиться чекати три тижні, щоб свиноматка «відтілася», відновила гормональний баланс і повернулася в охоту. Адже у тварин, які сильно схудли, зазвичай низький рівень фолікулостимулюючого гормону, а пік ЛГ затримується і більш розтягнутий. Це означає, що в яєчниках

утворюється менше фолікулів і вони визрівають поступово, через конкуренцію погіршується запліднення. У результаті гніздо буде неоднорідним.

Зауважте, що вимоги до товщини шпигу у свинок і свиноматок — різні (рисунки 5). Якщо у свинки на момент запліднювання товщина шпигу більше 18,5 мм, у наступному циклі її гніздо буде на поросля більшим, ніж у тієї, чий шпик менше. Це тому, що перша лактація дуже виснажує організм тварини. Більша кількість підшкірного жиру це компенсує, а отже, після відлучення першопороска готова до відтворення.

Зі свиноматками ситуація протилежна. Тварини, у яких товщина шпигу менше 18,5 мм, мають більші гнізда. Це логічно, адже вони не жирні і виснажуються впродовж лактації не так сильно, як свинки. Свиноматки, у яких товщина шпигу більше 18,5 мм, — жирні, через це мають гірші результати.

Основна стратегія господарства — захищати ремсвинку. Однак тоді виникає дилема: дбати про кондицію чи молочність. З одного боку, найпростіший спосіб уберегти кондицію тварини — залишати в її гнізді не більше десяти поросят. З другого — дослідження доводять, що тоді не всі молочні пакети будуть «розробленими». Це негативно позначиться на молочності в наступних лактаціях (один нерозроблений сосок — мінус 10 відсотків). Це пояснює, чому у старих свиноматок кілька сосків узагалі не функціонують: їх не ссали. Є оптимальний вихід: залишати в гнізді першопороски по поросяті на сосок, однак відлучати на тиждень раніше або забирати з гнізда тільки найбільших поросят.

Крок п'ятий — декстроза

Якщо свиноматці давати 250 г/доба декстрози (D-глюкоза) упродовж останнього тижня лактації, у наступному опоросі вона матиме чисельніше гніздо. Крім того, дослідним шляхом довели, що декстроза позитивно впливає і на вагу поросят. Хоча ефект «відтягнутий» у часі — важать більше гнізда старших свиноматок (5–6 опорос) (рисунки 6).

Рисунок 5.

Як товщина шпигу свинок та свиноматок на момент опоросу впливає на розмір гнізда в наступному репродуктивному циклі (Nutreco R&D, 2013)

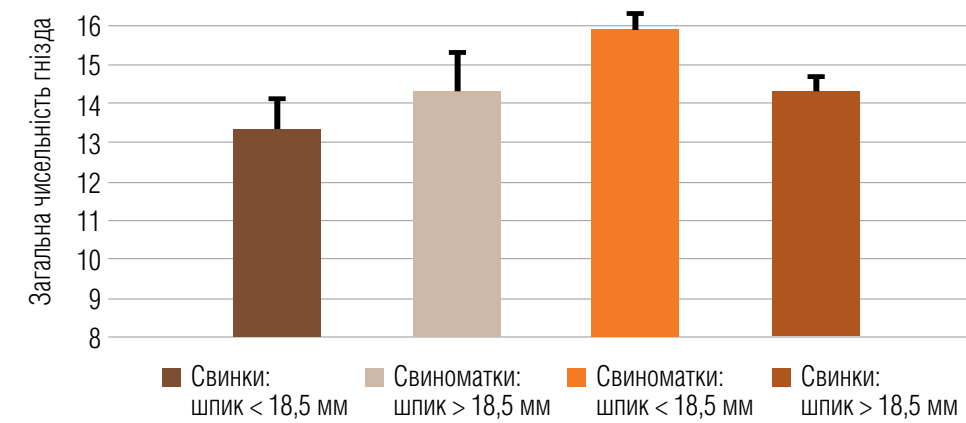
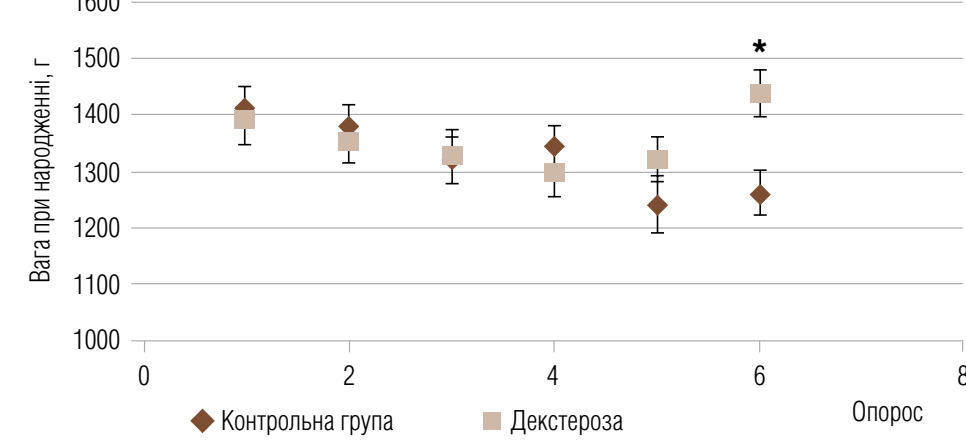

Рисунок 6.

Додавання декстрози позитивно впливає на вагу гнізда старшої свиноматки (Nutreco R&D, 2012)

КОМБІКОРМИ ТА КОРМОВІ ДОБАВКИ

Голландський КОРМ

якість ✖
ефективність ✖
асортимент ✖

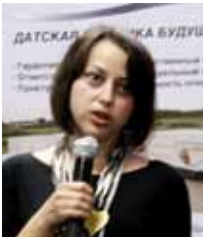
www.dutchfeed.com.ua

ГІПЕРПРОДУКТИВНІСТЬ СВИНОМАТОК: ЩО РОБИТИ З ЗАЙВИМИ ПОРОСЯТАМИ?

Кожен виробник прагне, щоб його бізнес був прибутковим, звідси і «гонка» за більшою кількістю живонароджених. З одного боку, це, безперечно, більше проданих кілограмів м'яса. Однак не все так просто: у великих гніздах смертність може бути вищою, свиноматка фізично не може вигодовувати більше 14-ти поросят (причому така кількість її дуже виснажує, що може призвести до проблем у наступному репродуктивному циклі), поросята потребують додаткової уваги персоналу... А що робити, коли їх у гнізді вісімнадцять? У результаті виявляється, що гіперпродуктивність спричиняє більше проблем, ніж покращує ефективність виробництва. Доходить до того, що «зайвих» поросят знищують, бо не знають, що з ними робити. Щоб цього не сталося, треба вміти управляти багатоплідними свиноматками. Цьому вчив під час VI Міжнародного конгресу «Прибуткове свинарство» Томас Греве, спеціаліст із генетики DanAvl.

Томас Греве, спеціаліст-консультант з данської генетики DanAvl

Олена Василевич, регіональний менеджер із продажу Breeders of Denmark A/S

Гіперпродуктивність: за і проти

Головний показник гіперпродуктивності свиноматки — кількість живонароджених. Хоча, безперечно, його треба розглядати тільки разом із кількістю відлученців (тоді зрозумілий економічний ефект). Найкращі данські ферми вже нині отримують по 39 поросят на свиноматку на рік. Звучить непогано! Завдяки багатоплідним свиноматкам ферма виробляє більше поросят, а отже, реалізує більше м'яса, за що отримує більше грошей. Однак, щоб цього досягти, треба навчитися долати складнощі, пов'язані з гіперпродуктивністю.

Насамперед, ферма повинна бути готовою до роботи з багатоплідними свиноматками і збільшення потужностей. Типова помилка, коли не вистачає станків для опоросу.

По-друге, у великому гнізді більший відсоток смертності і більше поросят, які важать менше кілограма. Це закономірно, адже коли свиноматка народжує 17–18 поросят, вони фізично не можуть важити 1,5–2 кг. Через помилки в менеджменті, найслабші часто помирають упродовж перших годин життя (ім не вистачає сил доповзти до соска і отримати молозиво, або ж втекти від свиноматки, коли та лягає, — вона їх давить).

Робота із гіперпродуктивною генетикою вимагає свиноматок-«мачух» (хоча інтенсивніше використання часто спричиняє більший відсоток ремонту) та збільшення навантаження на операторів у цеху опоросу.

Цех опоросу: проектування і менеджмент

Перше, на що потрібно звернути увагу в цеху опоросу, — розмір станків для свиноматок. Гіперпродуктивні зазвичай довші: це треба враховувати, обираючи обладнання. Крім того, повинні бути запасні порожні станки (10–20%) для «зайвих» поросят із «мачухами». Часто трапляється, що вони закладені у проєкті, проте деякі виробники намагаються максимально завантажувати площу у секції опоросу, ігноруючи це правило. А коли розуміють свою помилку, вже пізно. Також не треба забувати, що для поросят у станку повинно

бути достатньо окремого простору, інакше свиноматка може їх задавити. Обігрів килимками/лампами — обов'язковий (рисунки 1), адже комфортна температура для свиноматки — 15–18 °C, а для новонароджених — не нижче 30 °C.

Не менш важливий менеджмент під час і після опоросу.

Під час опоросу. Перевіряйте свиноматку кожні 30 хв., допомагайте опороситися. Одне з основних завдань оператора у цей час — зберегти живонароджених.

Після опоросу. Всі поросята повинні отримати молозиво впродовж перших 12 годин життя. Якщо їх більше, ніж функціонуючих сосків, треба сформувати дві групи: спочатку підкласти слабших (не менше дев'яти, щоб стимулювати секретування молока). Не варто забирати поросят від свиноматки на довше, ніж 15–20 хв.: вони повинні отримати достатньо молозива на старті.

Щоб свиноматки виробляли більше молока і краще себе почували, кожній можна давати знеболювальне. Рішення щодо препарату приймає ветеринар. Якщо є обмеження на використання медпрепаратів чи це задорого, то знеболювальне дають лише тим тваринам, у яких опорос проходив з ускладненнями, які не встають їсти чи пити тощо.

Упродовж перших двох-чотирьох годин годувати свиноматку поросят треба відокремлювати в куточок

Рисунок 1.

Бажано використовувати комбінацію ламп і килимків, самих лише килимків часто недостатньо

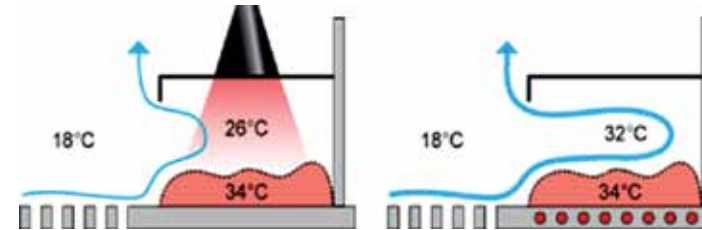
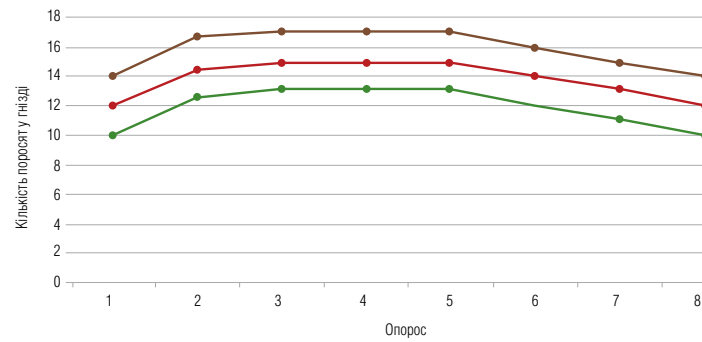

Рисунок 2.

Як кількість поросят у гнізді першопороски впливає на її продуктивність та молочність у наступних репродуктивних циклах

(після того, як вони поїли), і підкладати до неї, тільки коли тварина ляже. Це привчить поросят ховатися в гніздо, коли свиноматка встає, а отже, зменшиться кількість задувлених. Крім того, тоді тварина почуватиметься комфортніше і краще споживає корм.

Турбостарт для першопоросок

Щоб максимально розвинути потенціал гіперпродуктивної свиноматки, їй треба забезпечити турбостарт. Це означає, що в гнізді першопороски повинно бути 14–15 поросят, які стимулюватимуть її молочні залози (їх не обов'язково залишати на весь період лактації, бо це може сильно виснажити свиноматку). Тоді в наступних репродуктивних циклах вона народжуватиме більше поросят і секретуватиме більше молока (рисунки 2). Порівняйте: якщо ви залишаєте 12 поросят, у наступному циклі свиноматка народить 14; якщо ж залишаєте 14 — у другому опоросі отримаєте 16. Два поросята — це істотна різниця, і це реально! Якщо гніздо першопороски менше, наприклад, 12–13 поросят, підсадіть до неї «малюків» від іншої свиноматки.

Вирівнювання гнізд

Якщо в гнізді поросят більше, ніж свиноматка може вигодувати, їй треба пересаджувати до інших тварин: через 12–24 годин після народження (перші 12 годин життя поросята повинні залишатися з мамою, щоб отримати якомога більше молозива). Вже зазначали, що гніздо першопоросок має налічувати 14–15 поросят, а біля старших свиноматок варто залишати — 13–14 (враховуйте, скільки відлученців було у попередньому гнізді, — залишіть на одне-два більше).

Свиноматки-«мачухи»

Після того, як частину гнізд вирівняли і підсаджувати поросят вже немає куди, треба порадити, скільки «зайвих» залишилося (ри-

Щоб максимально розвинути потенціал гіперпродуктивної свиноматки, їй треба забезпечити турбостарт. Це означає, що в гнізді першопороски повинно бути 14–15 поросят, які стимулюватимуть її молочні залози.

Фото 1 а, б. Добрі свиноматки: не виснажені, з добре розвинутими молочними залозами (всі функціонують) і маленькими сосками, у гнізді багато поросят

Фото 2. Погані свиноматки: худі, не у всіх залозах є молоко, у гнізді мало поросят

Рисунок 3.
Свиноматки-«мачухи». Крок 1: зайві поросята

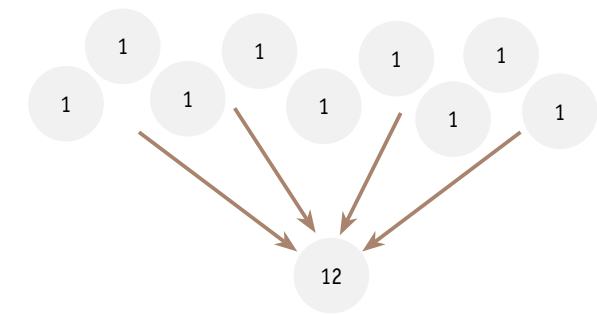

Рисунок 5.
Свиноматки-«мачухи». Крок 3: поросят свиноматки «В» підсаджують до свиноматки «А»

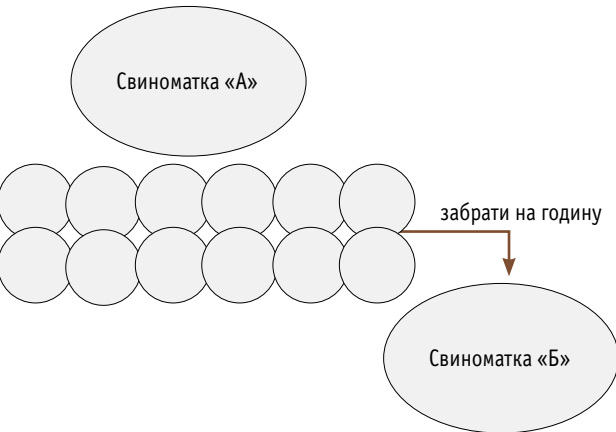

Рисунок 6.
Свиноматки-«мачухи». Крок 4: «зайвих» поросят підсаджують до свиноматки «В»

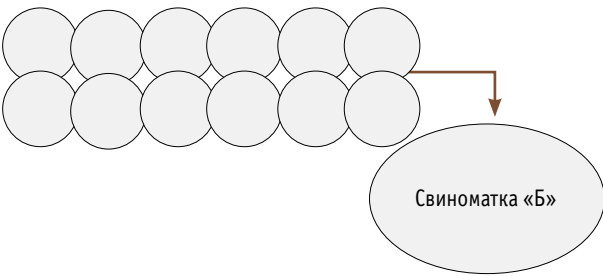

Рисунок 7.
Мала система заміни. Поросят міняють місцями: добрий свиноматці підсаджують слабких, а гіршій — здорових

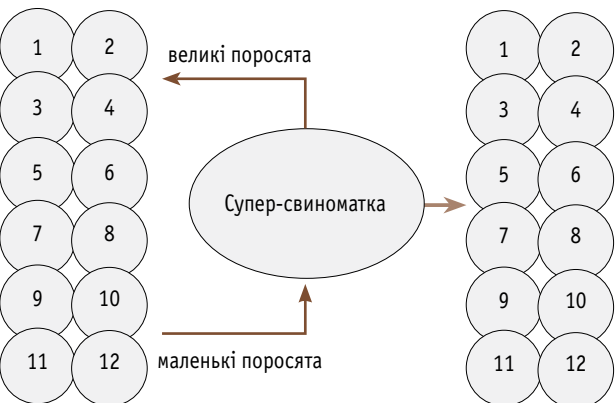
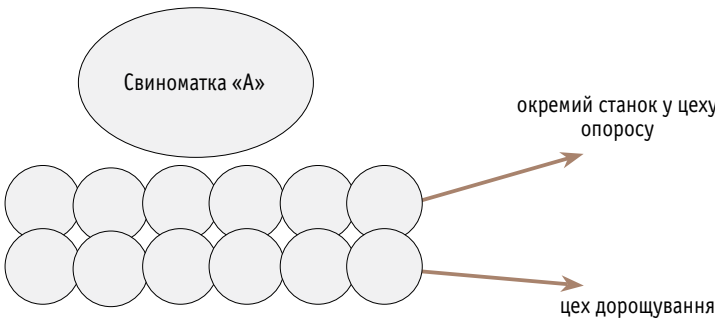

Рисунок 4.
Свиноматки-«мачухи». Крок 2: підготовка свиноматки «А»

сунок 3). У Данії, наприклад, кількість поросят, яких треба відсадити, дорівнює кількості кольорових прищипок на картці свиноматки, що висить над її станком. Тоді рахують, скільки «мачух» потрібно. Їх роль виконують тільки добрі свиноматки (фото 1 а, б; 2).

До «мачух» поросят підсаджують упродовж 24–48 годин після опоросу: спочатку відбирають першопоросок (свиноматка «А») у добрій кондиції, з «робочими» молочними залозами та маленькими сосками, у гніздах яких здорові і міцні тритижневі поросята (18–22 дні). Їх забирають і переводять в окремий станок у цеху опоросу чи одразу на дорощування, свиноматки залишаються самі на годину (рисунок 4). Тоді треба відібрати добрих свиноматок другого-третього опоросу (свиноматки «Б») з поросятами віком 5–7 днів. Їх на годину забирають у ящик із лампою чи куточок з обігрівом, а тоді підсаджують до «звільненої» першопороски (рисунок 5). Останній крок: усіх зайвих поросят забирають із їхніх гнізд і підкладають до свиноматки «Б» (рисунок 6). Перед тим, як підсаджувати поросят свиноматкам «А» і «Б», їм бажано дати 2 мл окситоцину для кращого притоку молока.

Мала система заміни
Проводять упродовж 1–3 діб після опоросу. Треба знайти молодду свиноматку з 14 здоровими міцними поросятами (це означає, що в неї багато молока). Тоді шукаємо свиноматку, в гнізді якої поросята погано ростуть (значить, їм чогось не вистачає). Міняємо поросят місцями: добрий підсаджуємо слабких, а гіршій — здорових (рисунок 7).

Система поточного вирівнювання гнізд
Із неоднорідних гнізд позабирати менших поросят і підсадити їх до свиноматки-«мачухи», щоб вони росли в однакових умовах (їх не «ображатимуть» більші поросята, перешкоджаючи доступу до молока).

- Підсумки: основні правила експлуатації гіперпродуктивних свиноматок**
- Оптимальний час для підсаження нових поросят до свиноматки: через півгодини після того, як вона поїла.
 - Упродовж перших 12 годин життя поросята повинні залишатися з мамою, щоб отримати молозиво.
 - Вирівнювати гнізда бажано упродовж перших двох діб після опоросу, поки поросят в гнізді ще не встановили ієрархію.
 - Не підкладайте в гніздо «мачухи» більше поросят, ніж було в її гнізді.
 - Обираючи «мачуху», насамперед звертайте увагу на кількість «робочих» сосків.
 - Щоб уникнути агресії з боку «мачухи», намастіть її ніс та носи поросят м'ятною олією.
 - Не підкладайте новонароджених поросят до свиноматки з тритижневим гніздом, бо в неї вже інший склад молока.
 - Забезпечте поросят, яких підсадили до «мачухи», додатковою водою та замінником молока на випадок, якщо свиноматка не одразу їх прийме.
 - «Мачуха» може бути лише здорова молода свиноматка з хорошим апетитом і в добрій кондиції. **ПС**

Licensed by

Dan Avl

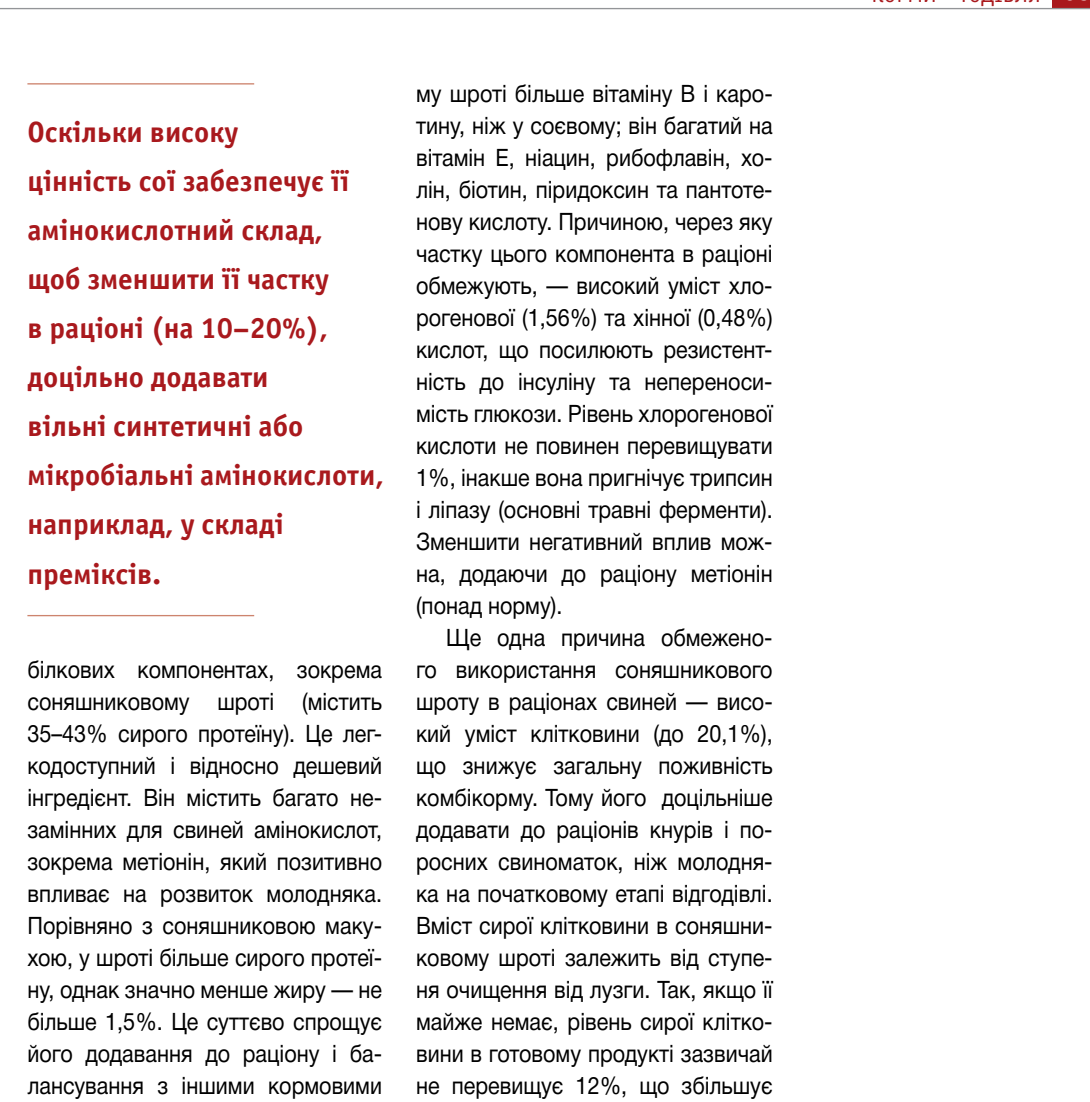
www.breedersofdenmark.dk

BREEDERS

ПОСТАВЩИК №1

ДАТСКИХ ПЛЕМЕННЫХ СВИНЕЙ DANAVAL

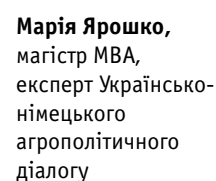
UA моб.: +38 097 763 55 76
DK моб.: +45 5153 3015
E-mail: olena.breeders@gmail.com
http://www.breedersofdenmark.dk/ru

Сосві продукти в раціонах свиней уже давно зарекомендували себе як незамінні. Зокрема шріт — універсальний білковий кормовий інгредієнт, що містить усі необхідні для свиней амінокислоти. Однак, що робити, якщо він невпинно дорожчає? Відмовитися навряд чи вдасться, а от здешевити корми за рахунок часткового використання альтернативних білкових компонентів — можливо.

Одна з переваг сояшиноків: шроту: він майже не містить так званих «антипоживних» речовин, а перетравність протеїну може сягати 78–80%, що набагато краще, порівняно з іншими білковими компонентами рослинного походження. Крім того, в сояшинових

Ще одна причина обмеженого використання соняшникового шроту в раціонах свиней — високий уміст клітковини (до 20,1%), що знижує загальну поживність комбікорму. Тому його доцільніше додавати до раціонів кнурів і порослих свиноматок, ніж молодняку на початковому етапі відгодівлі. Вміст сирової клітковини в соняшниковому шроті залежить від ступеня очищення від лузги. Так, якщо її майже немає, рівень сирової клітковини в готовому продукті зазвичай не перевищує 12%, що збільшує енергетичну цінність корму. Викор-

Перш ніж забирати соєвий шрїт із раціонів свиней, щоб заощаджувати, мінімізуйте технічні втрати корму (можливо, так ви зекономите навіть більше!). Насамперед їдеться про правильне налаштування і обслуговування техніки для годівлі. Типова груба помилка: свиней різних технологічних груп або упродовж вирощування (дорощування-відгодівлі) годують, не змінюючи заводські налаштування. Таке нехтування можливостями експлуатації обладнання, без урахування розвитку і потреб тварин, спричиняє прямі втрати кормів.

Оскільки високу цінність сої забезпечує її амінокислотний склад, щоб зменшити її частку

в рації (на 10–20%), доцільно додавати вільні синтетичні або мікробіальні амінокислоти, наприклад, у складі преміксів. Важливе їх точне дозування на основі гарантованого вмісту в добавках. Основні незамінні амінокислоти (лізин, метіонін, триптофан і треонін) повинні бути збалансовані — це «золоте» правило. Тобто, якщо є дефіцит хоча б однієї з них, загальна кількість не компенсує дисбаланс, а отже, амінокислотного матеріалу не вистачить на «будівництво» протеїнів (м'язової маси). Хоча, на перший погляд, добавки незамінних амінокислот здорожують раціон, завдяки їм

Плануючи заміну сої, насамперед сфокусуйтеся на «схожих»

Одна з переваг соняшникового шроту: він майже не містить так званих «антипоживних» речовин, а перетравність протеїну може сягати 78–80%, що набагато краще, порівняно з іншими білковими компонентами рослинного походження.

ристання в годівлі свиней соняшникового шроту з неочищеного насіння не виправдовує себе через високий вміст клітковини і низьку поживність.

Порівняно з іншими рослинними кормами, у соняшниковому шроті відносно мало кальцію та фосфору. Однак, оскільки у співвідношенні цих мінералів кальцію більше, він має добру доступність. До того ж шріт містить більше натрію та сірки, ніж соєвий продукт, хоча сукупний вміст мінералів у ньому менший.

Вуглеводи, що входять до складу соняшникового шроту, в основному представлені сахарозою; пектини (складні вуглеводи), які він містить, піддаються ферментації у кишечнику. Проте основними носіями енергії є летючі жирні кислоти — пропіонова, оцтова та масляна. Стабільний та невисокий вміст енергії має свої переваги: зокрема на відгодівлі завдяки соняшниковому шроту можна запобігти засаленню свиней та отримати високий вихід пісного м'яса.

Скільки додавати?

Відповідно до рекомендацій, частка соняшникового шроту в раціонах свиней не повинна перевищувати 3–10%, залежно від статево-вікової групи. Визначаючи кількість цього продукту, також орієнтуються на загальний уміст клітковини в кормі.

Нині вивели нові високоолійні сорти соняшника (генетика в рослинництві не стоїть на місці!) та розробили нові технології переробки насіння, що збільшують біологічну цінність протеїну. У результаті виготовляють якісно інший за складом соняшниковий шріт. Отримуючи той самий результат (для корму з умістом розчинних

фракцій протеїну до 70% від його загальної маси), такого продукту треба на 10% менше.

Позитивна особливість соняшника, на відміну від інших олійних культур, — відсутність у його насінні будь-яких токсичних сполук або речовин, що пригнічують ріст свиней. Дослідним шляхом (об'єкт експерименту — поросята вагою 9–25 кг) довели, що заміна 25-відсоткової частки соєвого шроту в раціоні на соняшниковий не погіршує конверсію корму. При повній заміні, навіть якщо вміст загального протеїну однаковий, через меншу кількість лізину (майже на чверть: 0,6% проти 0,8%), зменшується споживання корму і прирости. В результаті дослідження прийшли до висновку, що максимальна частка заміни соєвого шроту на соняшниковий — 50% в раціонах поросят на дорощуванні та свиней на відгодівлі.

Доведено, що раціони поросят можуть містити 20–30% соняшникового шроту від усіх протеїнових компонентів, однак згодовувати його доцільніше тваринам вагою від 35–45 кг. Таким чином, поєднання соєвого та соняшникового шроту впродовж відгодівлі (особливо на останньому етапі) забезпечує ті самі виробничі показники, що й соєвий продукт сам по собі. Водночас, повна заміна соєвого шроту на соняшниковий (особливо в раціонах поросят), погіршує розвиток тварин.

Загалом, соняшниковий шріт — ефективна альтернатива дорощим соєвим компонентам. Однак, додаючи його до раціону свиней, дотримуйтеся принципу поступової заміни, спостерігайте за поведінкою тварин під час споживання корму, а також постійно моніторте їх виробничі показники, щоб не допустити погіршення ефективності виробництва. Хоча, ще раз наголосимо, починати економити корми треба зі зниження їх втрат, що потребує більшої уваги працівників до тварин, правильного налаштування обладнання і, що найголовніше, точного визначення потреб свиней у поживних речовинах. **ПС**

ГІГІЄНА КОРМІВ

Одна з головних умов здоров'я свиней — якісний корм. Це ключ до великих приростів, благополуччя тварин, ефективного відтворення, а отже, і збільшення прибутків господарства. Щоб корм був якісним, треба дбати про його безпеку. Основними правилами поділилася Наталія Рот, спеціаліст із підкислювачів, на форумі «Бізнес-технології у годівлі. Напрямок: свинарство», організований компанією «БІОМІН Україна» за підтримки Асоціації свинарів України.

Основи гігієни кормів

Гігієна — це комплекс заходів, націлених на підтримку здоров'я. Здоров'я — запорука успіху підприємства: коли свині не хворіють, господарство отримує сталі прибутки.

Щоб забезпечувати гігієну кормів, треба:

- запобігати їх контамінації та псуванню;
- підтримувати чистоту обладнання для транспортування, зберігання і перемішування кормів.

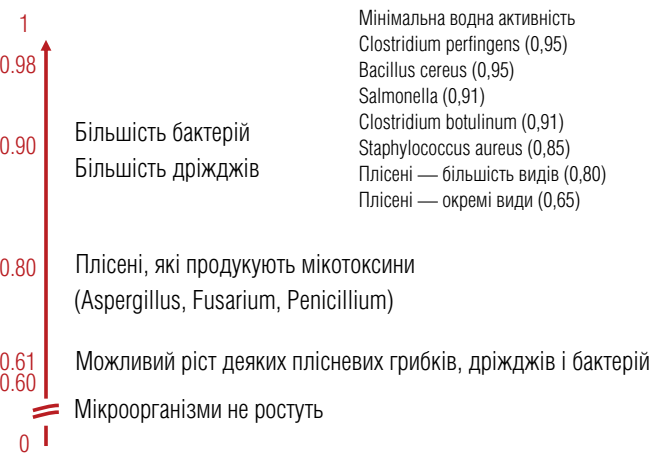
Для цього менеджмент повинен бути на високому рівні. Захистити корми від контамінації і псування допоможуть:

- Контроль якості сировини. Ви здебільшого не знаєте, де і як зберігали сировину, перш ніж вона потрапила в господарство. Тому треба перевіряти якість кожної партії: брати проби і відправляти їх в лабораторію на аналіз. Якщо цього не робити, можете «пропустити» шкідників на ферму.
- Термічна обробка кормів. Це ефективний спосіб знищити більшість патогенів.
- Використання органічних кислот для антимікробної обробки і запобігання повторної контамінації.
- Покращення санітарно-гігієнічних умов і рівня біобезпеки ферми. Це, насамперед, контроль популяції гризунів, комах і птахів, які можуть забруднювати корми та переносити хвороботворні мікроорганізми до тварин.

Навіщо турбуватися про гігієну кормів?

Бактерії та плісень, які з'являються в кормі, можуть

Рисунок 1.
ШКАЛА ВОДНОЇ АКТИВНОСТІ (N. ROTH, 2013)

Наталія Рот,
спеціаліст із підкислювачів (BIOMIN, Австрія)

швидко розвиватися. Як наслідок, погіршується його поживність і втрачаються цінні вітаміни й мікроелементи. Крім того, бактерії і плісневі гриби, які продукують мікотоксини, можуть спричинити захворювання і навіть падіж свиней.

Якщо кормовиробник постачає такий неякісний продукт, він не тільки втрачає репутацію і прибуток, а й може понести юридичну та фінансову відповідальність. А фермер, який не дотримується вимог щодо гігієни кормів, істотно погіршить рентабельність виробництва. Адже через неякісний корм може збільшитися термін відгодівлі, з'являться додаткові витрати на лікування і втрати через падіж тварин. При цьому свинарі часто не розуміють, у чому причина проблем і збитків. Хоча деякі ознаки забруднення корму очевидні.

- є фізичні пошкодження;
- продукуються токсини, які можуть спричинити різні захворювання.

Контамінація сировини

У багатьох випадках основна причина поганої якості корму — контамінована сировина, з якої його виготовлено. Забруднення може статися під час її вирощування, збору, переробки, зберігання та транспортування. Розрізняють пряму контамінацію (через ґрунт, коли його порушують під час збору врожаю чи коли сильний вітер розносить пил; перенесення комахами, птахами та гризунами) і непряму (через забруднену воду та

Гігієна — це комплекс заходів, націлених на підтримку здоров'я.

гній тварин, який використовують у якості добрива).

Часто мікроорганізми забруднюють корм у процесі його зберігання. Вид мікробної популяції залежить від внутрішніх чинників (властивостей корму):

- активність води («вільна» вода — та, яка не зв'язана з частками корму, **рисунок 1**);
- концентрація кисню;
- рівень рН (**рисунок 2**);
- вміст поживних речовин (кістковому, рибному і м'ясному борошну властиві високі рівні контамінації Salmonella).

Контамінація пліснями

Плісені, споживаючи поживні речовини з кормів, можуть продукувати мікотоксини. Основні фактори, які визначають їхній розвиток, — рівень вологості і температура зберігання сировини/корму. Плісеневі грибки здатні розмножуватися навіть при вологості 12–14%, проте популяція інтенсивно збільшується, коли її рівень сягає 19% і вище.

Плісені чутливі до низьких та високих температур: від цього залежить не тільки швидкість їхнього розвитку, а й токсичні властивості. Оптимальна температура коливається в межах 20–30°C.

Ще один важливий чинник — доступ кисню. Тому плісені зазвичай розвиваються на поверхні кормів.

Що робити з запліснявілим кормом?

1. Надіслати пробу корму в лабораторію для аналізу. Результати можна отримати через два-чотири тижні, адже грибки повинні прорости, щоб перевірити їх на токсичність.
2. Пліснява не означає, що є мікотоксини!
3. Різні види плісневих грибків виробляють різні токсини. Зважайте, що деякі не можуть бути ідентифіковані на момент, коли пробу корму взято на аналіз. Якщо тварини вже споживають контамінований корм, спостерігайте за станом їхнього здоров'я, адже клінічні ознаки варіюються залежно від виду токсину. Дорослі тварини стійкіші, тому пильніше стежте за молодняком.
4. Корм, уражений пліснявою, яка не продукує мікотоксини, можна змішувати з якісним. Однак такий продукт може бути незбалансованим і є ризик, що він все одно негативно позначиться на здоров'ї свиней.
5. Якщо стан тварин погіршився, не використовуйте запліснявілий корм і обов'язково проконсультуйтеся з ветеринаром.
6. Сировину, уражену пліснявою, краще очистити від оболонки, і тільки тоді виготовляти з неї корм чи згодовувати тваринам.

Контамінація дріжджами

Дріжджі — одноклітинні гриби, які розмножуються переважно брунькуванням. В оптимальних умовах (багато кисню і вологості) клітини діляться кожні 10–20 хвилин.

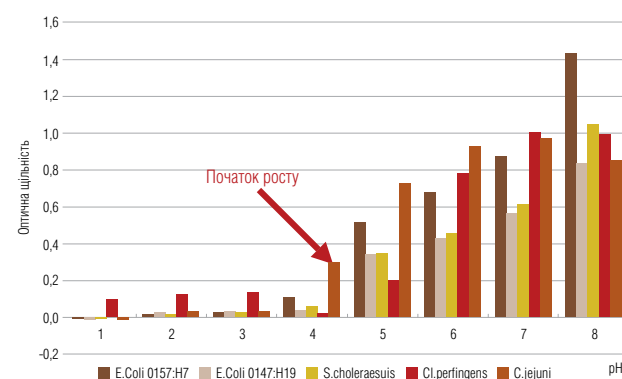
Дріжджі здатні рости у середовищі з низьким рН (5,5 і навіть менше), особливо у присутності вуглеводів, органічних кислот та інших джерел органічного вуглецю, які легко утилізуються. Комфортний діапазон температур — 5–10°C.

У процесі життєдіяльності дріжджі метаболізують поживні компоненти, утворюючи специфічні кінцеві продукти. Як результат, погіршуються фізичні, хімічні й органолептичні властивості кормів. Розростання дріжджів здебільшого видно неозброєним оком — поверхневий наліт (на поверхні сировини чи сухого корму) або бродіння (у рідких кормах). До речі, їх наявність можна легко перевірити за допомогою пластикової пляшки. Наповніть її рідким кормом і потримайте в теплі (не більше доби). Якщо пляшку «роздує» газ, не сумнівайтеся, там є дріжджі. Недолік цього методу — не можна встановити рівень контамінації.

Контамінація бактеріями

Бактерії — мікроскопічні, переважно одноклітинні, організми. Частина їх — патогенні. У кормах, наприклад, найчастіше зустрічаються такі грам-позитивні (Clostridia, Bacilli, Staphylococcus) та грам-негативні (Salmonella, Compylobacter, E.Coli, Yersinia enterocolitica) бактерії. Згідно з результатами багатьох досліджень, сальмонелу виявляють майже в усіх видах кормової сировини

Рисунок 2.
Стійкість патогенів до рН

Таблиця 1.
Сальмонела у кормах (WINTER, 2005)

Інгредієнти	Перевірені зразки	Сальмонела-позитивні	%
Рибне борошно	97	7	7,2
Кісткове борошно	30	1	3,3
Екстракти, білкові концентрати	724	53	7,3
Ріпаковий шрот	215	23	10,7
Соя	327	18	5,5
Злаки	527	7	1,3
Гранульований комбікорм	1386	6	0,4
Комбікорм	857	16	1,87

Підкислювач БІОТРОНІК® СЕ форте

Тепер у рідкій формі!

БІОТРОНІК® СЕ форте руйнує зовнішню мембрану грам-негативних бактерій й тим самим підсилює синергічний ефект органічних кислот та фітохімічних сполук, що входять до складу підкислювача. Завдяки своїй рідкій формі підкислювач зручний у використанні

- покращення приросту
- зниження конверсії корму
- економічна вигода

тел.: +380 44 360 18 81
+380 44 207 12 10

e-mail: office.ukraine@biomin.net
www.biomin.net

Naturally ahead

≡ **Biomin** ≡

Рисунок 3.

Продукти, представлені на ринку

(таблиця 1). Цей патоген небезпечний не тільки для тварин, а й для людей. За рік бактерія сальмонели вражає близько 50 тисяч людей. Її можна контролювати на всіх етапах кормовиробництва: від сировини до корму.

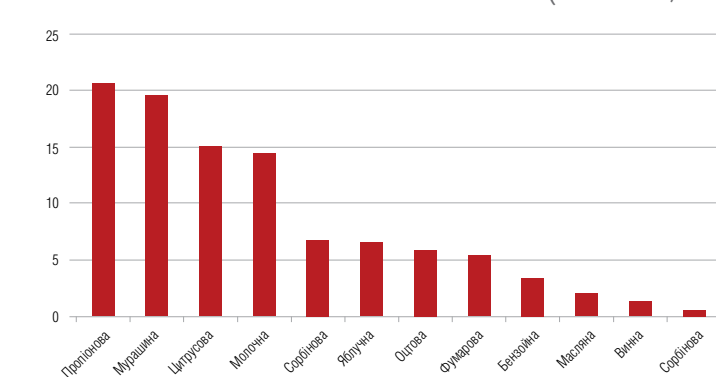
В оптимальних умовах бактерії, як і дріжджі, розмножуються поділом клітин кожні 10–20 хвилин. Тобто через шість годин з однієї бактерії утвориться більше мільйона. Для цього температура повинна бути в межах 6–46 °C (оптимальна — 37 °C), а рівень pH — 4,1–9 (оптимальний 6,5–7,5). Мінімальна водна активність — 0,91. Тому особлива група ризику — рідкі корми. Щоб не допустити розмноження бактерій, не залишайте рідкі корми в годівницях надовго.

Основні принципи зберігання кормів:

1. Водна активність повинна бути в межах 0–0,5. При 0,6 починають розвиватися деякі дріжджі та бактерії, а 0,9 — небезпечні бактерії, зокрема клостридії і сальмонела.
2. Чим нижчий рівень pH, тим краще. Майже всі шкідники починають активно розмножуватися, коли цей показник сягає чотирьох.
3. Зберігаючи корми, слідкуйте, щоб приміщення не були вологими.
4. Не провітрюйте приміщення з кормами, адже більшість мікроорганізмів потребують кисень для розвитку.
5. Приділяйте особливу увагу таким інгредієнтам, як кісткове рибне і м'ясне борошно. Вони

Рисунок 4.

Порівняння споживання простих та комплексних кормів (Sulabo et al, 2009)

мають великий ризик зараження сальмонелозу.

Як боротися зі шкідливими мікроорганізмами?

Термообробка — ефективний спосіб знезаразити корми. Наприклад, гранулювання (хоча його головне призначення — приготувати корм оптимальної рецептури та скоротити його втрати під час зберігання і транспортування). Попередня обробка парою тільки підвищує його ефективність. Антибактеріальна дія залежить від рівня вологості, температури і тривалості обробки. Однак майте на увазі, що гранулювання не захистить корми від повторної контамінації.

Щоб корми були якісними й безпечними, самої термообробки недостатньо. Треба також додавати спеціальні препарати для контролю мікроорганізмів. Наприклад, органічні/неорганічні кислоти, які нині широко представлені на ринку (рисунк 3). Вони ефективні від плісняви, дріжджів і бактерій. Зазвичай використовують суміші

кислот, щоб отримати комплексну дію (більше 60% продуктів поєднують від двох до чотирьох кислот).

Підключуючи корми, виробник досягає кількох цілей одразу:

1. Зменшує рівень pH, а отже, створює несприятливі умови для розвитку патогенів;
2. Зменшує буферну ємність корму*, що покращує травлення свиней. Раціони з великою буферною ємністю багаті на сирий протеїн і мінерали. Це означає, що тварини, які їх споживають, погано засвоюють протеїн, у їхньому шлунково-кишковому тракті високий рівень pH, а отже, є всі передумови для розвитку патогенних бактерій.
3. Забезпечує антимікробну дію (зменшує популяції грам-негативних бактерій).

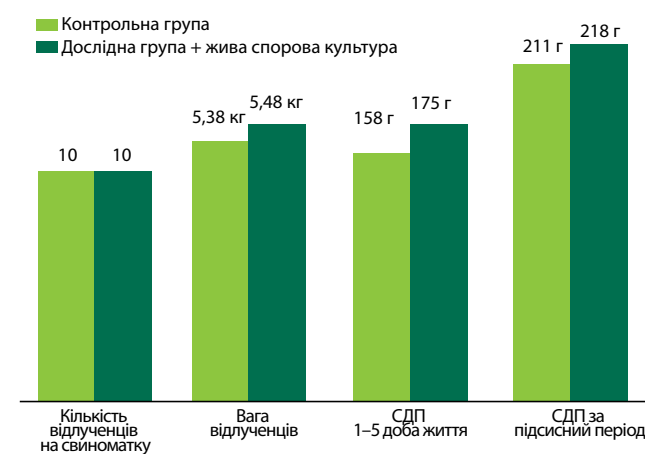
Очевидно, що підкислювачі — це альтернатива антибіотикам, використання яких у тваринництві стає все більш обмеженим, а тому за цими препаратами — майбутнє. **ПС**

ЖИВА СПОРОВА КУЛЬТУРА: НА ОДНЕ ВІДЛУЧЕНЕ ПОРОСЯ БІЛЬШЕ!

Щоб відлучати від свиноматок 30 і більше поросят, особливу увагу потрібно звернути на годівлю та гігієну. Адже питома частка всіх витрат у свинарстві припадає на ветеринарні препарати, особливо ті, які лікують ендометрити й мастити у свиноматок та діареї у поросят-сисунів. Результати 25 досліджень препарату на основі двох спороутворюючих бактерій (*Bacillus licheniformis* і *Bacillus subtilis*) свідчать про те, що він покращує прирости поросят, зменшує падіж свиноматок через гострий клостридіоз (синдром раптової смерті) і в такий спосіб підвищує рентабельність підприємств.

В одному з експериментів науковці Університету прикладних наук Оснабрюка (Німеччина) спільно з компанією «Біохем» перевірили препарат на основі живої спорової культури на 134 чистопородних свиноматках генетики PIC, яких годували рідкими кормами. Препарат (400 г/т сухого комбікорму, таблиця 1) почали додавати в їхні раціони за 14 днів до очікуваного опоросу і продовжували «терапію» до кінця лактації. Незважаючи на те, що в досліджуваному племінному господарстві всі показники були високими, додавання живої спорової культури справило позитивний ефект. Гнізда свиноматок контрольної групи налічували в середньому 13,12, а дослідної — 12,58 живонароджених (гніздо важило на 20 г більше). Підсисний період тривав у дослідній групі 18,25, а в контрольній — 18,47 днів. Відлученці з контрольної групи важили на 100 г менше, ніж поросята з дослідної, прирости яких за весь підсисний період були на 7 г більшими. Відзначено, що тварини найкраще набирали вагу в перші п'ять днів життя (рисунк 1).

Рисунок 1. Середньодобові прирости (СДП) поросят у групах

BioPlus®

ВІДЛУЧЕНЕ ПОРОСЯ

на одну свиноматку в рік

Feed Safety for Food Safety®

ТОВ „Біохем Україна“ | +38 (044) 206-24-07
Ukraine@biochem.net | www.biochem.net/ua

* Буферна ємність — кількість 1М соляної кислоти, потрібне для того, щоб зменшити pH до фіксованого значення — від трьох до п'яти.

Таблиця 1. Якісні показники раціонів свиноматок

Показник, %	Раціон		
	Поросних свиноматок	Підготовчий до опоросу	Лактуючих свиноматок
Сирий протеїн	15,5	17,3	17,1
Сирий жир	3,1	3,5	4,4
Сира клітковина	6,7	10,5	4,5
Кальцій	0,65	0,35	0,9
Фосфор	0,5	0,32	0,7
Натрій	0,2	0,1	0,2
Обмінна енергія, МДж/кг	11,9	10,9	13,1

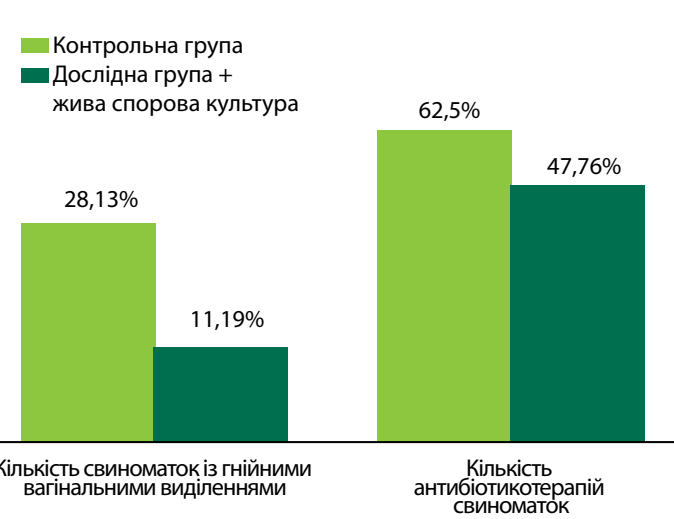
Більші прирости поросят пов’язані з поліпшенням якості молока свиноматок (таблиця 2). Зразки відібрано у всіх тварин на 14-ий день лактації. У молоці свиноматок дослідної групи помічно збільшення вмісту поживних речовин, що стало результатом кращого обміну речовин. Бактерії *Bacillus licheniformis* і *Bacillus subtilis*, які містить препарат, виробляють специфічні ензими, які підвищують засвоєння протеїну, клітковини й жиру з кормів (це позитивно впливає на якість молока свиноматок). Крім того, у свиноматок з дослідної групи покращився стан здоров’я, зокрема зменшилися випадки гнійних вагінальних виділень. Це дозволило скоротити витрати на ветеринарні препарати на 23 % (рисунк 2).

Основні збудники маститів і ендометритів — бактерії (переважно *Escherichia coli*, *Staphylococcus spec. i Streptococcus spec.*), які виділяються з фекаліями та контактують із зовнішніми статевими органами і молочними залозами свиноматки. Жива спорова культура успішно виводить ці патогени зі шлунково-кишкового тракту до опоросу, а отже, зменшує ймовірність виникнення інфекції як у свиноматок, так і в поросят.

Це підтверджує лейкоцитарна формула аналізу крові свиноматок, забраної на 14-ий день лактації. Уміст сегментоядерних нейтрофілів і моноцитів, а також показників неспецифічного імунітету в крові тварин дослідної групи був набагато меншим, ніж у свиноматок контрольної. Це означає, що в дослідній групі менше тварин було інфіковано, зокрема через зміцнення специфічного імунітету (істотно вищий вміст лімфоцитів в крові). Отже, результати аналізу показали, що жива спорова культура також стимулює імунітет.

Підсисні поросята в гніздах піддослідних свиноматок менше хворіли на діарею, захворювання мало легшу форму. Важливу роль у цьому відіграє другий кругообіг препарату на основі спорувтвірних бактерій. Коли вони потрапляють у шлунково-кишковий тракт свиноматки, через деякий час виділяються з її організму з

Рисунок 2. Стан здоров’я свиноматок у групах

фекаліями. Поросята контактують з ними, заковтують, спори заселяють їхні кишечники, і кругообіг повторюється.

ВИСНОВКИ

Економічні розрахунки довели, що додавати живу спорову культуру в раціони свиней вигідно. У середньому витрати на продукт склали 0,9 євро на гніздо. При цьому витрати на ветеринарні препарати зменшилися на 3,94 євро на гніздо. Прибуток від реалізації більшої кількості кілограмів (більше відлучених поросят, які демонструють під час дорощування і відгодівлі кращі прирости) у дослідній групі вищий, ніж у контрольній, на 3,28 євро/гніздо. Загальний додатковий прибуток від застосування препарату склав 6,32 євро/гніздо, або 0,62 євро на порося, що вдев’ятеро більше, ніж витрати на ветпрепарати.

Таблиця 2. Якісні показники молока свиноматок

Показник, %	Група	
	Контрольна	Дослідна
Кількість свиноматок у групі, гол.	10	10
Суха речовина	18,76	19,12
Жир у сухій речовині	41,73	42,28
Білок у сухій речовині	21,52	22,66

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗІВ СИРОВИНИ НА МІКОТОКСИНИ: СВІТ І УКРАЇНА

Контамінація мікотоксинами суттєво погіршує якість кормів для тварин. Високі концентрації можуть призвести навіть до летального кінця. Мікотоксини стійкі до впливу високих температур і зміни рН. Без належного аналізу кормів вони можуть залишитися непоміченими, оскільки невидимі і не мають запаху. Грибки можуть синтезувати мікотоксини як на полі, так і під час зберігання сировини. Цей процес значною мірою залежить від погодних умов/умов збереження і, як правило, неконтрольований. Результати дослідження сировини на мікотоксини — у статті.

Історично склалося, що тільки незначну кількість мікотоксинів вважали шкідливою, тому саме їх і визначали в кормах. Однак завдяки досягненням науки стало зрозуміло, що мікотоксинів, небезпечних для свиней, набагато більше. Важливо виявити всі види у зразку корму (а не кожний окремо), оскільки ці сполуки можуть взаємодіяти і, як наслідок, ставати токсичнішими. Тільки так свинарі можуть оцінити справжній ризик, адже через ефект синергії часто навіть незначні рівні мікотоксинів небезпечні.

Ситуація в світі

Глобальний аналіз інгредієнтів корму в 2013–2014-му році показав, що кілька видів мікотоксинів у кормах є нормою, і що «числі» корми зустрічаються рідко. У всьому світі зерно містить в середньому 7,3 різних видів мікотоксинів (рисунк 1). Найчастіше зустрічаються трихотецени типу В, фузарова кислота і фумонізини: їх виявляють у 75–80% зразків (рисунк 2).

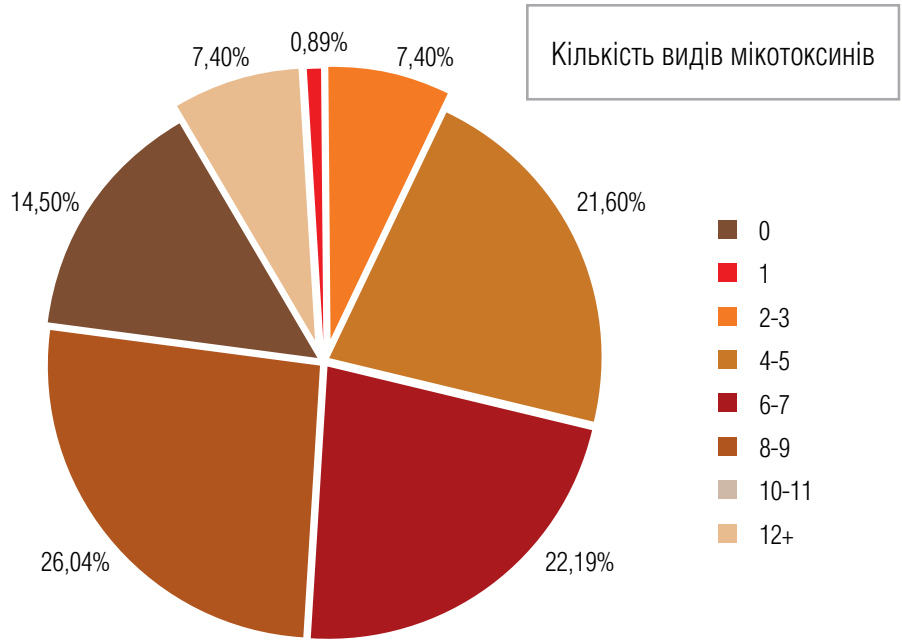
Фумонізини, які синтезує грибок роду *Fusarium*, найчастіше уражають легені свиней і можуть призвести до їх набряку. Водночас вони ослаблюють імунну систему і збільшують чутливість тварин до патогенів: наприклад, зростають популяції *E.coli* в кишечнику, посилюються симптоми

респіраторно-репродуктивного синдрому свиней.

Трихотецени типу В уражають переважно шлунково-кишковий тракт і нейромедіатори головного мозку свиней, унаслідок чого погіршується споживання і конверсія корму. Крім того, у синергізмі з фузаровою кислотою ці мікотоксини стають ще токсичнішими (Smith і MacDonald, 1991).

Рисунок 1.

Кількість різних видів мікотоксинів у зерні, виявлених 2014-го року в усьому світі (338 зразків)

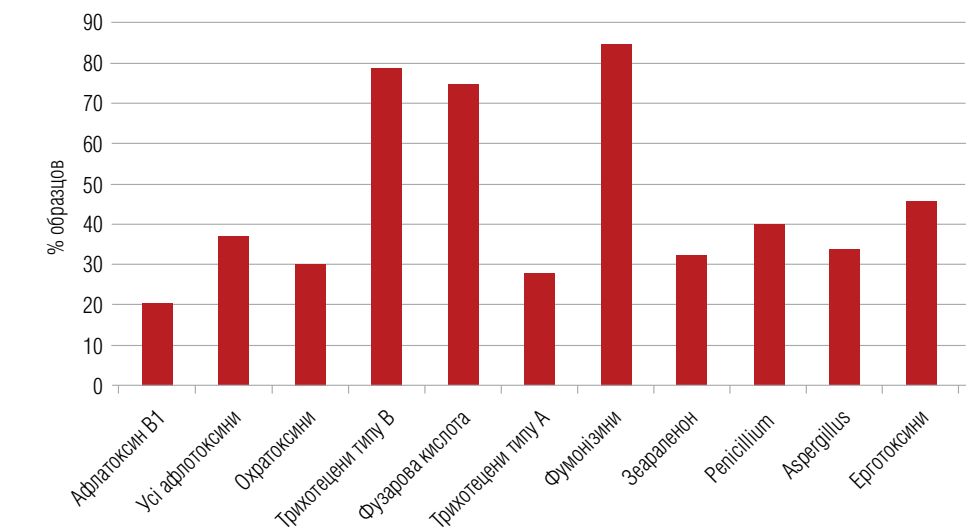

Олександра Уївер, технолог з управління мікотоксинами, Alltech

Важливо виявити всі види мікотоксинів у зразку корму (а не кожний окремо), оскільки ці сполуки можуть взаємодіяти і, як наслідок, ставати токсичнішими.

Рисунок 2.

Виявлення різних груп мікотоксинів в кормових інгредієнтах 2014-го в усьому світі (338 зразків)

Щоб виключити можливість контамінації корму, насамперед треба зробити його аналіз для оцінки рівня мікотоксинів та їх взаємодії. Хоча вплив погодних умов контролювати не можна, виробники все ж мають кілька «інструментів»: обробка ґрунту та знищення шкідників можуть істотно зменшити розвиток грибків. Ранній збір урожаю, правильне висушування (вологість нижче 13%) та зберігання зерна також запобігають його забрудненню. Це один метод боротьби із мікотоксинами — додавання адсорбенту в готовий корм, який зв’язує ці шкідливі сполуки, не дозволяючи їм всмоктуватися в організмі свиней.

Рисунок 3.

Кількість різних видів мікотоксинів в одному зразку кукурудзи (6 зразків), середня кількість різних видів мікотоксинів у зразку — 8,5

Таблиця 1.

Ризик негативного впливу мікотоксинів, виявлених у зразках кукурудзи, на здоров’я відлученців (за даними програми управління мікотоксинами 37+)

Мікотоксини	Кількість, ppb	Незначний ризик	Помірний ризик	Великий ризик
Афлатоксин В1	0	5	10	20
Афлатоксини (В1+В2+G1+G2)	1,38	5	10	20
Охратоксини (А+В)	1,86	20	35	50
Трихотецени типу В*	274,44	250	500	750
Трихотецени типу А**	57,63	50	100	150
Фумонізини (В1+В2+В3)	1487,09	1000	1750	2500
Зеараленон	3,49	50	100	150
Фузарова кислота	604,46	1000	2000	3000
Інші мікотоксини Penicillium***	1,21	40	70	100
Інші мікотоксини Aspergillus****	0,8	40	60	80
Ерготоксини	0	500	1000	2000
REQ	33,96	5	10	20

* дезоксиніваленол (ДОН) + 15-ацетил ДОН + 3-ацетил ДОН + фузаренон Х + ніваленон+ ДОН-3-глюкозид.
** Т-2 + НТ-2 + діацетоскірпенол (ДАС) + неосоланіол.
*** патулін + пеніцилова кислота + рокфортин С + мікофенолова кислота + вортманін
**** гліотоксин + стрегматоцистин + верукулоген

Аналіз кормової сировини з України (вересень 2013-го — лютий 2014-го)

Зразки кукурудзи і пшениці з України містили середні рівні мікотоксинів. Показник токсичності, еквівалентний їх кількості (REQ) — фактор ризику, помножений на кількість мікотоксинів — варіювався від низького до високого.

Кукурудза

- Зразки кукурудзи з України містили кілька видів мікотоксинів одночасно — множинна контамінація (рисунок 3, 4).
- Загальний вплив мікотоксинів: високий REQ.
- Трихотецени типу В і А, фумонізини: помірний ризик.

Рисунок 4.

Виявлення мікотоксинів різних груп у зразках кукурудзи (6 зразків)

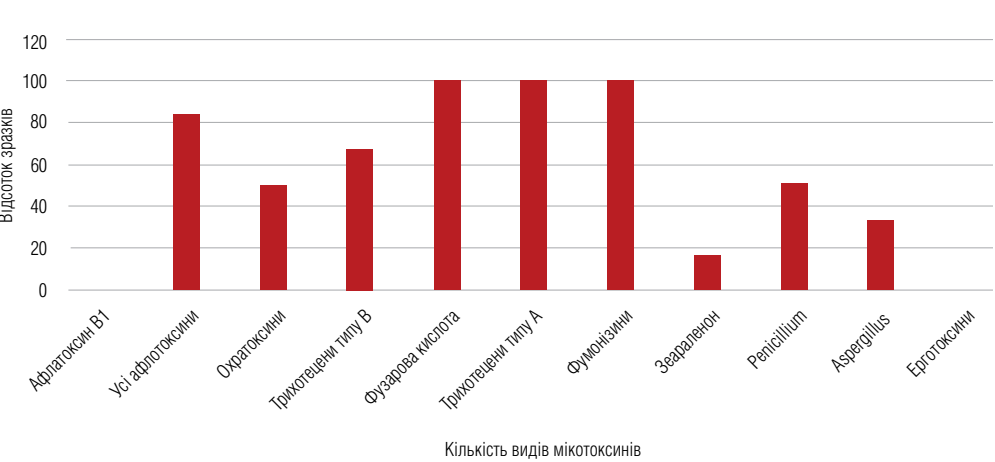

Рисунок 5.

Кількість різних видів мікотоксинів в одному зразку пшениці (6 зразків), середня кількість різних видів мікотоксинів у зразку — 4,5

Приберіть
Мікотоксини
за допомогою речовини, яка стала наступником
адсорбенту №1 в Європі

Додавання Мікосорбу А+ від Оллтек до раціонів зменшує всмоктування мікотоксинів в організмі тварин, нейтралізуючи тим самим шкідливий вплив мікотоксинів на здоров’я вашого поголів’я.

ДП "Оллтек-Україна"
вул. Іллінська 8 | 04070, м. Київ | Україна
Тел.: [044] 494-40-81 | Факс: [044] 494-40-82

Alltech.com/ukraine

AlltechNaturally

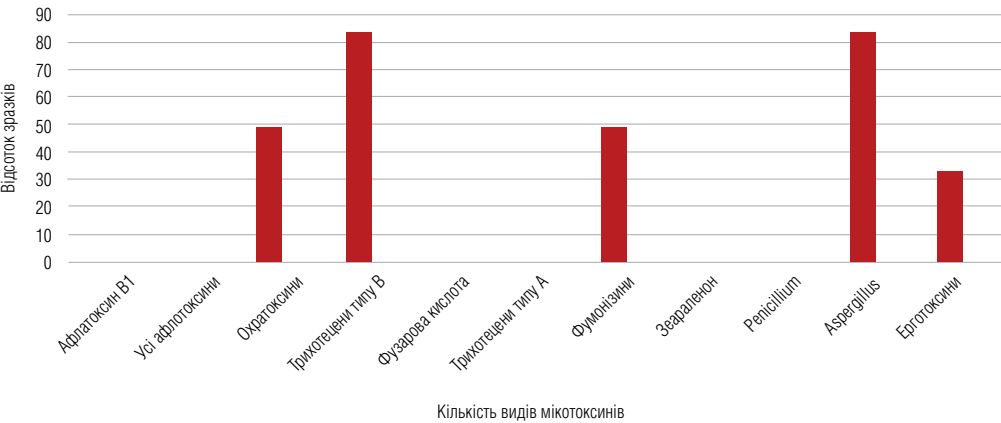
@Alltech

на правах реклами

почесний спонсор
Alltech FEI WORLD EQUESTRIAN GAMES.2014 IN NORMANDY

Рисунок 6.

Мікотоксини різних груп у зразках пшениці (6 зразків)

- Багато видів інших мікотоксинів: низький ризик. Однак треба розглядати вплив усіх мікотоксинів одночасно.
- Взаємодія мікотоксинів може посилювати їх токсичність. Відлученці найчутливіші до виявлених видів мікотоксинів (таблиця 1), за ними — свиноматки, на останньому місці — поросята

на дорощуванні та відгодівлі. Ці мікотоксини погіршують споживання і конверсію корму, прирости, репродуктивні якості і молочність свиноматок, порушують травлення, зменшують всмоктування поживних речовин, збільшують колонізацію кишечника патогенами, спричиняють пошкодження тканин тощо.

Пшениця

- Множинна контамінація пшениці. У середньому — 4,5 видів мікотоксинів у зразку (рисунк 5).
- Мікотоксини в дозах: низький ризик.
- Загальний вплив мікотоксинів: помірний REQ (таблиця 2).
- Взаємодія мікотоксинів може посилювати їх токсичність в організмі свиней. Важливо пам'ятати, що свині можуть контактувати з мікотоксинами щодня, найчастіше, споживаючи забруднені корми. Ступінь впливу цих сполук на свиней залежать від низки чинників: рівня контамінації сировини, комбінації мікотоксинів, тривалості годування забрудненим кормом, стану здоров'я свиней і їх продуктивності. Основний ризик — думати, що ця проблема не стосується власного господарства, а отже, не вживати жодних заходів. Результати аналізів сировини з України повинні змусити задуматися! [ПС](#)

Таблиця 2.

Ризик негативного впливу мікотоксинів, виявлених у зразках кукурудзи, на здоров'я ремонтних свинок і свиноматок (за даними програми управління мікотоксинами 37+)

Мікотоксини	Кількість, ppb	Незначний ризик	Помірний ризик	Великий ризик
Афлатоксин В1	0	5	10	20
Афлатоксини (В1+В2+G1+G2)	0	5	10	20
Охратоксини (А+В)	2,57	20	35	50
Трихотецени типу В*	82,4	250	500	750
Трихотецени типу А**	0	50	100	150
Фумонізани (В1+В2+В3)	80,7	1000	1750	2500
Зеараленон	0	50	100	150
Фузарова кислота	0	1000	2000	3000
Інші мікотоксини Penicillium***	0	40	70	100
Інші мікотоксини Aspergillus****	21,8	40	60	80
Ергостерини	2,27	500	1000	2000
REQ	23,09	20	35	50

ОРГАНІЧНІ ФОРМИ МІКРОЕЛЕМЕНТІВ — ЗАПОРУКА ЗДОРОВ'Я СВИНОМАТОК І ПОРОСЯТ

Вибраковування свиноматок і падіж поросят крадуть заробітки кожного господарства. Одна з причин — дефіцит мікроелементів в організмі свиней. Як цього не допустити та які форми мікроелементів забезпечують найкращий результат, розповів під час VI Міжнародного конгресу «Прибуткове свинарство» Алан Бордуне, технологічний спеціаліст зі свинарства.

Сучасне свинарство має кілька викликів:

- реалізація племінного потенціалу тварин;
- тривалість продуктивного життя свиноматок;
- здоров'я і виробничі показники поросят до забою.

Це, фактично, три умови прибутковості господарства. Хочете мати великі гнізда з міцними поросятами — розвивайте та реалізуйте племінний потенціал свиноматок, зокрема завдяки правильній годівлі та оптимальним умовам утримання. Чим довше така тварина залишатиметься у виробництві, тим швидше повернуться інвестиції, затрачені на її придбання та вирощування, і тим більший прибуток вона принесе підприємству. Крім того, чим менший відсоток ремонту стада, тим рентабельніше виробництво. Ще одна складова успішного бізнесу — здорові поросята, які швидко ростуть, і, врешті, перетворюються на якісні туші з високим виходом м'яса.

Щоб усе це стало реальністю, тварини повинні отримувати всі необхідні мікроелементи. Корми не забезпечують їхню потребу, проблему дефіциту можуть

вирішити добавки. Що в результаті отримає господарство? Здорових свиней, які мають добрі виробничі показники.

Неорганічні форми мікроелементів

Мікроелементи входять до складу всіх клітин і тканин організму, гормонів та ферментів. Вони забезпечують функціонування серцево-судинної, нервової, опорно-рухової та інших систем організму, беруть участь у синтезі важливих сполук, побудові тканин, обмінних процесах, кровотворенні, травленні, нейтралізації шкідливих продуктів обміну тощо. Деякі з них впливають на:

- ріст свиней: марганець (Mn), цинк (Zn), йод (I);
- відтворення: Mn, Zn
- кровотворення: залізо (Fe), мідь (Cu) , кобальт (Co).

Мікроелементи забезпечують роботу сотні ензимів в організмі свиней та підтримують імунну систему. Вони забезпечують цілісність скелета тварин. Цинк і мідь, наприклад, беруть участь в синтезі колагену, який зміцнює кістки та тканини (особливо сполучні).

Алан Бордуне, технічний спеціаліст зі свинарства, Novus International, Inc.

Таблиця 1.

Засвоєння неорганічних мікроелементів (цинк, мідь), доданих у корми поросят вагою 25 кг

	Zn	Cu
Уміст мікроелементів в організмі (мг/кг)	27,5	1,5
Мінерали: додані + основні (мг/кг корму)	100 + 17	150 + 7
Отримано з кормом на 1 кг ЖВ (мг/1,5 кг корму)	175	236
Засвоєно, %	16%	0,6%
Виведено, %	84%	99,4%

Таблиця 2.

Показники продуктивності свиноматок в умовах інтенсивного виробництва у Великобританії, США, Франції та Голландії (GILL, 2000).

	Великобританія	США	Франція	Голландія
Тривалість продуктивного життя (років)	2,4	1,8	2,0	2,3
Кількість відлучених поросят на свиноматку (за продуктивне життя)	52,8	36,8	37,6	39,3
Щорічний ремонт стада (%)	42	56	50	43

Через дефіцит цих мікроелементів розвивається кульгавість, що врешті призводить до вибраковування.

Брак мікроелементів спричиняє чимало негативних наслідків (оскільки вони неспецифічні, часто помилково визначають причину проблеми):

- репродуктивні проблеми (нерегулярне повернення в охоту/ неінтенсивні ознаки еструсу/ поганий відсоток запліднення/ прохолости тощо);
- проблеми з кінцівками (порушення локомоції, зокрема кульгавість);
- слабка імунна відповідь та сприйнятливість до інфекцій;
- погіршення виробничих показників.

Поширений засіб профілактики цих проблем — додавання в раціони неорганічних форм мікроелементів (НФМ), зокрема у вигляді солей. Основна їх перевага — низька ціна. Однак норми забезпечення потреб свиней були визначені ще в 60-80-х роках. Крім того, основний недолік НФМ — погана біодоступність (таблиця 1). Вони не містять вуглецю, тому організм свиней сприймає ці сполуки як токсини, не даючи їм розпастися і засвоїтися. Як наслідок, більша частка неорганічних мікроелементів виводиться з організму з водою.

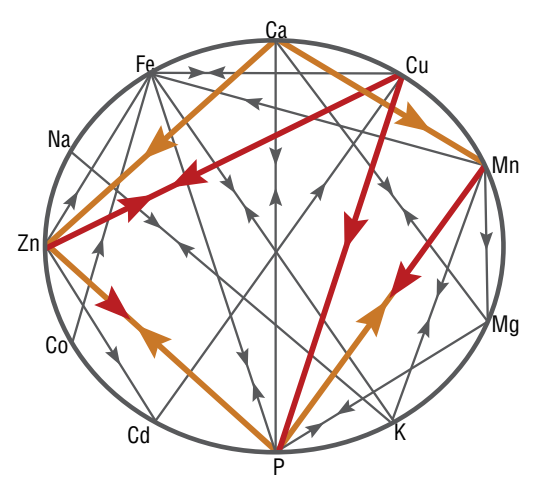
Ще одна поширена помилка: згодовувати більше НФМ, щоб усунути дефіцит. Однак це призводить до зростання кормового антагонізму (один мікроелемент цілковито або частково блокує інший), в результаті якого біодоступність мінералів тільки погіршується (рисунок 1). Так, сульфати погіршують засвоєння міді; надлишок кальцію (Ca), фосфору (P) та заліза (Fe) спричиняє дефіцит марганцю (Mn); між міддю та цинком відношення протидії.

Органічні форми мікроелементів (хелати)

На відміну від НФМ, органічні форми мікроелементів (хелати) мають кращу біологічну доступність: вони легко встановлюють іонний зв'язок із клітинами організму, розпадаються і повністю засвоюються. Щоб уникнути антагонізму, у структурі хелатів є фітинова кислота, яка зв'язує мікроелементи між собою.

Рисунок 1.

Кормовий антагонізм мікроелементів

Залежно від джерела походження, хелати поділяють на кілька видів:

- метал-амінокислотні хелати;
- метал-гліцинові хелати;
- ГМТБк-хелати (хелати гідрокси-метилтіобутанової кислоти).

Усі хелатні сполуки мають гетероциклічне кільце, яке забезпечує стабільність та захист під час травлення, а отже, оптимальне всмоктування мікроелементів. Це основна відмінність органічних та неорганічних форм мікроелементів.

Як хелати впливають на свиноматок

В умовах інтенсивного виробництва свинини навантаження на свиноматок дуже велике. Як наслідок, відсоток вибраковування та ремонту також більший (близько 50%), тваринам важче реалізувати потенціал продуктивності, їхнє репродуктивне життя менш тривале (менше п'яти опоросів) (таблиця 2).

Великий відсоток ремонту призводить до того, що більша частина стада — свинки. Це істотно збільшує виробничі витрати господарства. Основні причини ви-

браковування молодих свиноматок — проблеми з відтворенням і кінцівками (рисунок 2).

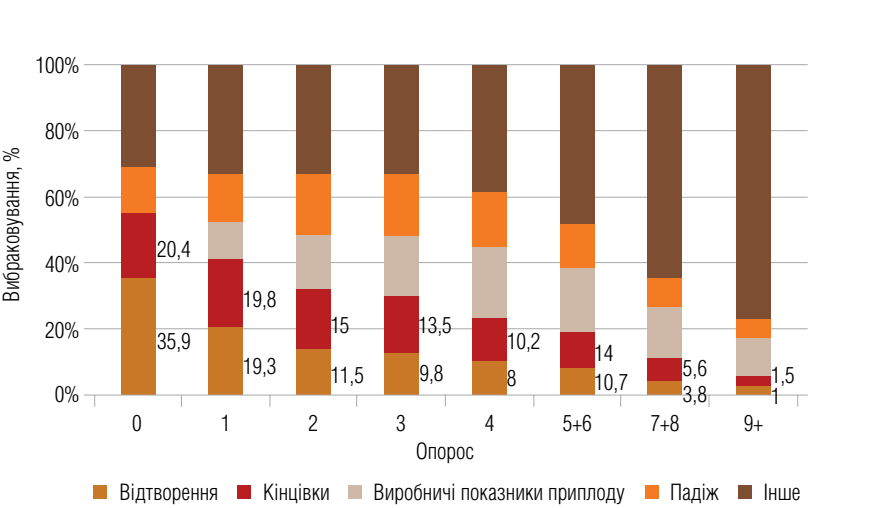
Один з ефективних способів зменшити відсоток вибраковування свиноматок — додавати в раціони ГМТБк-хелати. Це довели результати дослідів (Zhao et al., 2010), в якому взяли участь дві ферми. Маточне стадо кожної налічувало 6400 свиноматок (ремонтних свинок закуповували в тому самому репродукторі). На першій (контрольній) фермі у раціони тварин додавали лише неорганічні мікроелементи (100%), а на другій (дослідній) — неорганічні поєднали з органічними (50/50) (ГМТБк-хелати: Cu, Mn, Zn) (таблиця 3).

Результати дослідної групи були помітно кращими: порівняно з контрольною, рівень вибраковування свиноматок зменшився на 2,9% (10,56% проти 12,65%), в основному за рахунок меншої кількості випадків захворювання кінцівок (рисунок 3).

Свиноматки, у раціони яких додавали ГМТБк-хелати, краще реагували на вакцинавання, зокрема проти мікоплазми: титри антитіл були вищими, навіть через чотири тижні після щеплення, порівняно з тваринами, які отримували неорганічні мікроелементи (рисунок 4).

Рисунок 2.

Основні причини вибраковування молодих свиноматок (LUCIA ET AL., 2000).

Таблиця 3.

Дослід: додавання органічних та неорганічних мікроелементів у раціони свиноматок (Zhao et al., 2010)

	Zn			Cu			Mn		
Джерело	ГМТБк-хелати	НФМ	Всього	ГМТБк-хелати	НФМ	Всього	ГМТБк-хелати	НФМ	Всього
Контрольна ферма	—	165	165	—	16	16	—	38	38
Дослідна ферма	82,5	82,5	165	8	8	16	19	19	38

Таблиця 4.

Сумарні показники продуктивності свиноматок за 1—4 опорос на дослідній та контрольній фермі (Zhao et al., 2010)

Показник	Дослідна ферма (n=3994)	Контрольна ферма (n=4118)	Різниця	P
Новонароджені	41,61	38,89	2,71	0,04
Відлученці	36,39	34,64	1,73	0,07

ПРОГРАММА ПО УЛУЧШЕНИЮ ЗДОРОВЬЯ, САМОЧУВСТВИЯ И УВЕЛИЧЕНИЯ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТИ ЖИЗНИ СВИНОМАТОК

ПОВЫШЕНИЕ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ СТАДА

СТРАТЕГИЯ ЗАМЕЩЕНИЯ И СНИЖЕНИЯ КОЛИЧЕСТВА

- Максимальное использование генетического потенциала племенных свиноматок за счет повышения их продуктивности в течение всей жизни
- Получение здорового потомства, с большим весом при рождении
- Повышение рентабельности

• NOVUS and MINTREX are trademarks of Novus International, Inc. and are registered in the United States and in other countries. © 2012 Novus International, Inc.

Представительство акционерного общества «Новус Европа С.А./ Н.В.» (Бельгия) г. Москва • 127550, г. Москва, ул. Прянишникова 23А, офис 33 Тел + 7 495 660 88 96 • Факс +7 495 660 88 95 • www.novusint.com

Ще одна перевага застосування хелатних мікро-елементів — покращення продуктивності свиноматок, особливо до 4-го опросу (період максимальної реалізації потенціалу відтворення): більша кількість живонароджених та відлученців (таблиця 4). Так, новонароджені поросята свиноматок дослідної ферми важили більше: 1,358 проти 1,248 кг (середнє значення).

Одне з найважливіших питань: скільки органічних мікроелементів потрібно додавати в раціони свиноматок, щоб забезпечити позитивний результат (за умови, що їх не поєднують із НФМ). Рекомендації різняться. Дослідним шляхом довели, що оптимальний уміст ГМТБк-хелатів у кормі становить:

- Zn: 80–100 мг/кг
- Cu: 15–20 мг/кг
- Mn: 20–40 мг/кг

Рисунок 3.

Відсоток вибраковування свиноматок контрольної та дослідної ферм через проблеми з кінцівками (ZHAO ET AL., 2010)

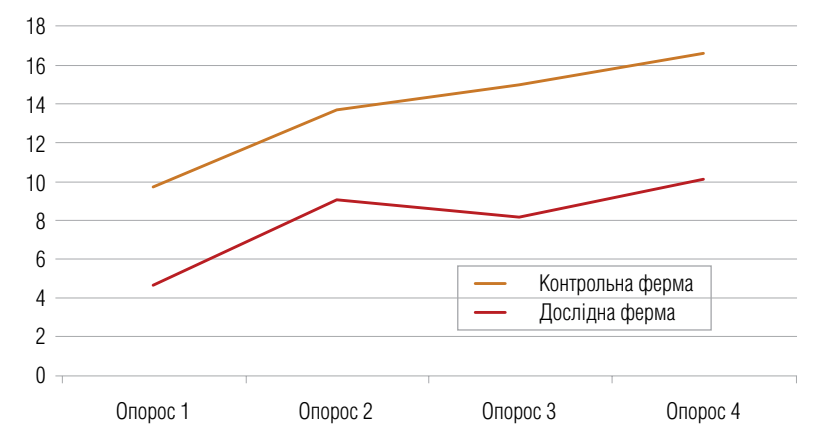
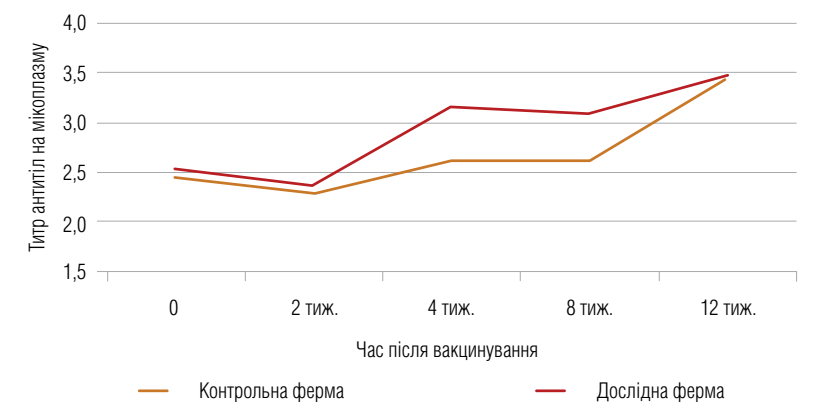

Рисунок 4.

РЕАКЦІЇ НА ВАКЦИНАЦІЮ СВИНОМАТОК ДОСЛІДНОЇ ТА КОНТРОЛЬНОЇ ФЕРМ (ZHAO ET AL., 2010)

Таблиця 5.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДУ ІЗ ДОДАВАННЯ МІДІ В РАЦІОНИ ПОРОСЯТ (PARKER ET AL., 2010)

Група	Середньодобові прирости (г/доба)	Споживання корму (г/доба)	Конверсія корму
I контрольна	346,3	534	1,54
II контрольна	346,4	510	1,47
Дослідна	377,6	544	1,44
Стандартна похибка	9,77	10,8	0,035

Поросята ростуть, як на міді

Мідь — природний стимулятор росту (зокрема, впливає на м-РНК шляхом експресії апетит-регулюючих генів у гіпоталамусі, або, простішими словами, покращує апетит тварин), проте її ефект залежить від абсорбції.

Щоб з'ясувати, як додавання міді в раціони впливає на розвиток поросят (середньодобові прирости, споживання та конверсію корму з 26-го по 68-ий день життя) іспанські науковці (Parker et al., 2010) провели дослідження. Тварин поділили на три дослідні групи, залежно від виду та кількості міді, яку додавали в раціон: I контрольна (6 мг неорг. Cu на кг корму); II контрольна (150 мг неорг. Cu на кг корму); дослідна (150 мг/кг Cu-ГМТБк -хелату на кг корму). Результати в таблиці 5.

Цікавим було порівняння результатів II контрольної та дослідної груп, які отримували по 150 мг/кг неорганічної та органічної міді відповідно. Прирости поросят, у раціони яких додавали Cu-ГМТБк-хелат, були на 9% більшими, а споживання корму — на 7%. Коефіцієнт конверсії істотно не змінився.

Результати на користь хелатних форм мікроелементів (Zn, Cu, Mn) отримали, коли порівняли їх із НФМ (у вигляді солей). Об'єктом досліду (Parker et al., 2007) стали 120 поросят (по 60 у дослідній та контрольній групах), яких відлучили на 28-му добу (початок експерименту, який тривав 34 доби). Дозування мікроелементів в органічній та неорганічній формах: Zn — 150, Cu — 170, Mn — 150 мг/кг. Тварини із дослідною групою мали кращі виробничі показники: середньодобові прирости більші на 30 г/доба (495 проти 465 г/доба), середньодобове споживання корму — на 16 г/доба (662 проти 646 г/доба), коефіцієнт конверсії корму — на 0,05 (1,34 проти 1,39).

Рекомендації щодо додавання ГМТБк-хелатів у корми поросят:

- Zn: 30–60 мг/кг
- Cu: 50–100 мг/кг
- Mn: 10–20 мг/кг.

Висновок

Додавання ГМТБк-хелатів у раціони свиноматок зміцнює опорно-руховий апарат і поліпшує їх загальний стан, про що свідчить менший відсоток вибраковування, зокрема через порушення локомоції. Крім того, кожна свиноматка народжує більше поросят, збільшується вага гнізд. Завдяки хелатним мікроелементам тварини споживають більше корму і швидше ростуть. Усі переваги навіч! **ПС**

СТАБІЛЬНІСТЬ ВІТАМІНІВ У ПРЕМІКСАХ І КОМБІКОРМАХ

Щоб свині добре росли, годівля повинна бути збалансованою. Досягають цього, зокрема, завдяки додаванню преміксів та кормових добавок, які містять необхідні мікроелементи та вітаміни. Однак забезпечити стабільність останніх, а отже, отримати бажаний результат, нелегко. Про особливості вітамінів, а також основні принципи збереження їх активності читайте в статті.

Взаємодія вітамінів і мінералів

Втрату активності вітамінів у преміксах переважно спричиняють реакції окислення й відновлення між ними та солями мікроелементів. Так, мідь, цинк і залізо — агресивніші по відношенню до вітамінів, ніж марганець і селен. Найсильніші окисники — сульфати металів (семи- та п'ятиводні), оксиди металів і карбонати. Особливо чутливі до взаємодії з ними вітаміни А, С, рибофлавін (вітамін В2), пантотенова кислота (вітамін В5), піридоксину гідрохлорид (вітамін В6) і фолієва кислота (вітамін В9). Окислення вітамінів у рази сильніше, якщо в солях мікроелементів є металеві ошурки, а вологість преміксу перевищує 10%: прискорюються окисно-відновні реакції, активізується життєдіяльність мікроорганізмів, погіршуються фізичні властивості преміксу (гірша сипучість, злежування).

Найменше на стабільність вітамінів впливають хелати (органічні сполуки) мікроелементів. Вони характеризуються низькою ката-

літичною активністю (властивістю прискорювати хімічні реакції), що запобігає окисленню і подальшому руйнуванню вітамінів під дією вільних іонів металів. Так, дослідним шляхом довели (G. C. Shurson et al, 2011), що використання органічних сполук мікроелементів з амінокислотами зменшило втрати активності ретинолу (вітамін А), менадіону (водорозчинний вітамін К), ціанкобаламіну (вітамін В12), тіаміну (вітамін В1), фолієвої кислоти (вітамін В9), піридоксину (вітамін В6) і холіну (вітамін В4) на 40–50% упродовж 120 діб зберігання. Використання хелатів співставне з ефектом роздільного зберігання вітамінів і мінералів.

Збереження активності вітамінів, особливо групи В, значною мірою залежить від рівня рН. Так, вітаміни В1 і В6 стабільніші в кислому середовищі, а пантотенова (вітамін В5) і фолієва (вітамін В9) кислоти — в стабілізуючому (тому присутність кислотних компонентів, зокрема нікотинової й аскорбінової кислот, погіршує їхню активність).

Антагонізм вітамінів

Вітаміни взаємодіють між собою. Так, тіаміну гідрохлорид (вітамін В1), окислюється під дією рибофлавіну (вітамін В2), внаслідок чого утворюються тіохром і хлорофлавін, які випадають в осад. Взаємодію тіаміну й рибофлавіну суттєво посилює нікотинамід (сприяє фотолізу рибофлавіну). Також встановлено, що фолієва кислота руйнується під дією тіаміну.

Окисно-відновні процеси у преміксі посилює тертя між складниками, що руйнує захисне покриття деяких вітамінів (наприклад, А та D3) і зменшує розмір їх часток. Як наслідок, збільшується площа контакту вітамінів з солями мікроелементів, вологою тощо.

Особливої уваги застосовують процеси хімічного руйнування вітамінів під дією світла (фотоліз). Найчутливіші: ретинол (вітамін А) та рибофлавін (вітамін В2), які руйнуються під дією ультрафіолетової складової спектру денного світла. Так, близько 90% ретинолу руйнується під дією сонячних променів упродовж 2–4 годин (M. C. Allwood et al, 1998). Штучне освітлення також має негативний вплив на вітаміни, проте процеси розпаду сповільнені. Інтенсивність фотодеградації ретинолу помітно зменшується в жировому розчині.

Рибофлавін також може втрачати свою активність під дією денного світла, хоча не так суттєво, як ретинол. Так, за 8 годин пря-

Стійкість вітамінів у преміксі значною мірою залежить від їх форми: кристалічні — прості у виробництві та дешеві, однак найслабші.

мої дії сонячних променів розпався склав 47%. Цей вітамін майже не втрачає свою активність під дією флуоресцентного світла (Chen et al, 2007).

Склад преміксів та умови зберігання — вирішальні чинники, що визначають стабільність вітамінів. Премікси «бояться» тепла. Під його дією вивільняється кристалізаційна вода з молекулами сульфатів металів (семи- та п'ятиводних), що збільшує вологість преміксів, а отже, прискорюється окисно-відновна взаємодія вітамінів і солей мікроелементів. Якщо вологість продукту понад 13%, термін зберігання не повинен перевищувати 1,5 місяця.

Руйнівний вплив підвищеної вологості посилюється, якщо премікс містить багато холіну хлориду (гігроскопічний, накопичує вологу). Науковці (G. Tavcar-Kalcher et al, 2007) вивчили стабільність вітамінів А, Е і К3 упродовж 12 місяців

зберігання. У преміксі без холіну хлориду їхня активність склала 53, 59 і 80% відповідно, а з холіну хлоридом — 39, 50 і 9% від початкової кількості.

Методи зменшення втрат вітамінів у преміксах

Основні методи, спрямовані на підвищення стабільності вітамінів у комбікормах та преміксах:

- наплення на гранули або екструдат;
- роздільне використання вітамінів і мінералів для приготування корму або використання менш концентрованих преміксів;
- зменшення інтервалу між виробництвом премікса та його використанням у комбікормах;
- зменшення температури грануляції і часу кондиціонування;
- якнайшвидше згодовування комбікормів з моменту виробництва;
- синтез стабільних похідних вітамінів;
- покриття захисними оболонками;
- додавання антиоксидантів та інших стабілізаторів.

Наплення вітамінів на кінцевий продукт (комбікорм). Цей метод має низку недоліків: у розчинах важче перешкодити взаємодії вітамінів, ніж у сухих продуктах;

препарати вітамінів знаходяться в розчинах (емульсіях) у незахищеній формі; вітаміни напильють лише на поверхню гранул (наплення на гарячі гранули може збільшити втрати вітамінів, а не забезпечити їх проникнення в товщу часток корму). До недоліків можна також віднести неоднорідність розподілу вітамінів в масі корму (коефіцієнт варіації складає 15–40%) та значні втрати активності за 2–6 тижнів зберігання.

Роздільне використання сумішей вітамінів, мікроелементів і холіну суттєво зменшує втрати активності вітамінів насамперед за рахунок уникнення руйнівного впливу надмірної вологості, адсорбованої холіну хлоридом, та реакцій з солями мікроелементів, які вона прискорює. Основний недолік цього прийому — погана однорідність розподілу вітамінів в масі комбікорму чи білково-мінерально-вітамінних добавок (БМВД), що обумовлено технічними характеристиками змішувача. З огляду на це, згаданий прийом краще використовувати для виробництва преміксів та БМВД, частка додавання яких до комбікорму — 5–10 %.

Використання преміксів з меншою концентрацією вітамінів і мікроелементів (0,5–1%) для виробництва комбікормів. Частка наповнювача в таких продуктах сягає 70–90%, що суттєво зменшує окислення вітамінів солями мікроелементів та антагонізм вітамінів. При цьому вітаміни і мікроелементи рівномірно розподіляються в масі комбікорму, а отже, зменшується взаємодія між ними. Ефективність цього методу збільшується, якщо вітамінно-мінеральний премікс та холіну хлорид додавати в комбікорм окремо.

Стійкість вітамінів у преміксі значною мірою залежить від їх форми: кристалічні — прості у виробництві та дешеві, однак найслабші (хоча деякі з них, наприклад, тіаміну моноксидат (вітамін В1) і піридоксину гідрохлорид, (вітамін В6) добре зберігають свою активність і в кристалічній формі).

Для вітамінів, що характеризуються високою стабільністю в розчинах (Е і В4), застосовують

адсорбцію на органічні (висівки, подрібнені кукурудзяні качани тощо) та неорганічні (переважно силікати) носії, щоб запобігти надлишковій вологості кінцевого продукту. Наприклад, покриття етилцелюлозою використовують для аскорбінової кислоти (переважно в фармакопії для таблетування). У виробництві кормових вітамінів завдяки такому прийому можна зменшити контакт з іншими компонентами преміксу, покращити з'єднання складників між собою, а також термостабільність вітаміну С. Основний недолік — погіршення сипучості суміші.

Захист жировими оболонками — один зі способів посилити стабільність вітаміну С. Однак, під дією високих температур (грануляція, екструзія) жирова оболонка руйнується і вітамін знову стає вразливим до окислення і термічного руйнування. Такий спосіб захисту більше підходить для виготовлення кормів для ВРХ.

Висушування розпилюванням (spray drying) поширене у фарма-

Роздільне використання сумішей вітамінів, мікроелементів і холіну суттєво зменшує втрати активності вітамінів насамперед за рахунок уникнення руйнівного впливу надмірної вологості, адсорбованої холіну хлоридом, та реакцій з солями мікроелементів, які вона прискорює.

цевичній індустрії: полегшує таблетування деяких вітамінів, хоча дуже витратне. Емульсію вітаміну розпилюють у сушарці баштового типу і висушують холодним повітрям. Зазвичай до її складу входить крохмаль для кращого склеювання часточок під час таблетування. Серед недоліків продуктів, які виготовляють за такою технологією (наприклад: вітамін Е 50%), — висока гігроскопічність, спікання й утворення грудочок. Погана сипучість ускладнює отримання однорідної суміші, що негативно позначається на якості

преміксу. Уникнути цього можна, не додаючи в емульсію крохмаль (цей прийом використовують для рибофлавіну та фолієвої кислоти).

Висновок

Ефективність преміксу — це не лише сумарна дія його компонентів, а й реакції між ними, що нерідко призводить до втрати їх активності. Тому особливу увагу треба звернути на особливості виробництва та зберігання преміксу. Саме ці моменти визначають, який продукт отримають ваші тварини. **ПС**

НАЙСУЧАСНІШИЙ ЗАВОД З ВИРОБНИЦТВА ПРЕМІКСІВ ПРОПОНУЄ

PROVITAN

Премікси за рецептами, що оптимізовані під потреби Вашого господарства

О ПОЛІПШЕННЯ ЗАСВОЮВАНOST КОРМУ ТА ПОКАЗНИКІВ КОНВЕРСІЇ

О ПІДВИЩЕННЯ ІМУНІТЕТУ ТА ЗБЕРЕЖЕНОСТІ ПОГОЛІВ'Я

О ОПТИМАЛЬНО ПІДБІРАНИЙ СКЛАД ІНГРЕДІЕНТІВ

О ВИСОКА ЯКІСТЬ ДОЗУВАННЯ ТА ЗМІШУВАННЯ

О ОПТИМАЛЬНІ ЦІНИ ТА СТРОКИ ПОСТАВКИ

ТОВ «ІНБЕЛ»
Комерційний відділ
тел.: (056) 790-87-89;
моб.: (050) 320-60-36;
e-mail: kkm@novacore.biz

www.novacore.com.ua

ЕПІДЕМІЧНА ДІАРЕЯ СВИНЕЙ — НОВА ЗАГРОЗА ДЛЯ НАШОГО СВИНАРСТВА

Навесні цього року лабораторії підтвердили кілька випадків епідемічної діареї свиней (ЕДС) у різних регіонах нашої країни. Ця новина шокувала наших свинарів, адже захворювання надзвичайно контагіозне, блискавично і масово уражає стадо, спричиняє 100-відсоткову смертність новонароджених поросят, спалах триває — 4–6 тижнів. Про випадок ЕДС на українському підприємстві, методи профілактики і лікування цього захворювання розповіли фахівці Консультаційного центру Асоціації свинарів України.

Віктор Еверт,
лікар ветеринарної медицини, к.в.н., координатор Консультаційного центру АСУ

Олексій Шептуха,
лікар ветеринарної медицини, консультант зі свинарства

Новітня історія

Новітня історія ЕДС почалася в середині 2000-го року в країнах Азії (Філіппіни, Тайвань, Таїланд). Після майже десятирічної перерви, хвороба з'являється в Китаї, де не вщухає впродовж кількох років (2010–2012 рр). 16 травня 2013-го року перший спалах зареєстрували в США. Нині там уражено більше 7 тисяч господарств у 30-ти штатах: ЕДС стала катастрофою національного масштабу. Втрати оцінюють у 2–3 поросят на свиноматку на рік. Учені встановили практично 100% збіг американського і китайського штамів вірусу. ЕДС ніколи раніше не зустрічалася в Україні, тільки «братній» коронавірус — трансмісивний гастроенте-

рит — ще за радянських часів. Втрати були чималими, тому для боротьби із захворюванням навіть створили мобільні бригади фахівців. Нині ЕДС є і в нас (перші випадки зафіксували навесні): це підтвердили лабораторні дослідження. **Чим страшний вірус ЕДС** Якщо вірус ЕДС потрапляє на господарство, воно несе чималі збитки: • середній час повернення в норму — 6 тижнів (від 4 до 7 тижнів); • середні втрати поросят на 100 свиноматок — 178 голів; • середній інтервал зупинки виробництва — 3,9 тижнів.

- Вірус добре виживає у довкіллі:
- у фекаліях 10–14 діб при 20–25 °С;
 - у біоматеріалі до 28 діб при температурному діапазоні від –20 до +4 °С;
 - у сухому кормі лише 7 діб (втрачає патогенність при +60 °С і вище, а корм, зокрема гранульований, готують при високих температурах).
 - нестійкий до дії різних, навіть не дуже сильних, дезінфектантів.

Патогенез

Зараження переважно орально-фекальними шляхом. Реплікація вірусу в цитоплазмі ворсинок епітелію тонкого відділу кишечника (фото 2) упродовж 12–36 год. після інфікування (поза межами шлунково-кишкового тракту вірус не розмножується, уражає в основному тонкий кишечник). Як результат, ворсинки укорочуються більше, ніж уполовину: норма — 7:1; інфекція — 3:1. У тонкому кишечнику катастрофічно падає активність ферментів. Антитіла, які поросята отримали з молозивом, захищають організм до 13 діб, а протективний імунітет у свиноматок (формується після одужання) триває упродовж року.

Клінічні ознаки

Діарея, блювота, відмова від корму, супресія загальна, летаргічний стан. (таблиця 1).

Лікування та профілактика захворювання

Ще раз наголосимо, що основний шлях зараження ЕДС (99,4%) — орально-фекальна передача збудника (безпосередній контакт з інфікованими свинями чи їх фекаліями). Тому першочергове завдання господарства — не допустити проникнення вірусу на ферму за допомогою жорсткого режиму біобезпеки. Гній — основне джерело зараження: вірус виділяється в дуже високих концентраціях, а для інтактних стад (таких 100% в Україні) достатньо малої дози. Щоб зменшити ризик передачі вірусу, контролюйте транспорт, який заїжджає на територію ферми: доставка реммолодняка, сировини/кормів, будівельних матеріалів; відвантаження на м'ясокомбінат; вивіз падежу; транспортування на відгодівлю тощо. Машини треба ретельно вимити, висушити (правильно — 20 хв. при температурі 60 °С).

Таблиця 1.

Клінічні ознаки ЕДС у різних технологічно-вікових груп

Форма	Технологічно-вікова група	Клінічні ознаки
Гостра	Поросята < 2 тижнів (фото 3)	Діарея; блювання; смертність до 100%; 1–2 доби — інкубування, 2–7 доба — загибель.
	Поросні свиноматки, дорощування (фото 4), відгодівля	Відмова від корму; діарея впродовж 1–3 діб; іноді блювання.
	Лактуючі свиноматки	Відмова від корму; агаляктія; блювання; діарея.
Хронічна	Поросята > 2 тижнів	Діарея білого кольору у віці 2–3 тижнів (схожа на блювоту) (фото 5)

Вірус епідемічної діареї свиней (ВЕДС) належить до родини коронавірусів разом із вірусом трансмісивного гастроентериту (ВТГЕ) та вірусом респіраторного коронавірусу (ВРКВ). ВЕДС та ВТГЕ антигенно різні. Клінічні ознаки схожі, але ВЕДС уражає все поголів'я. Поширюється повільніше, ніж ВТГЕ.

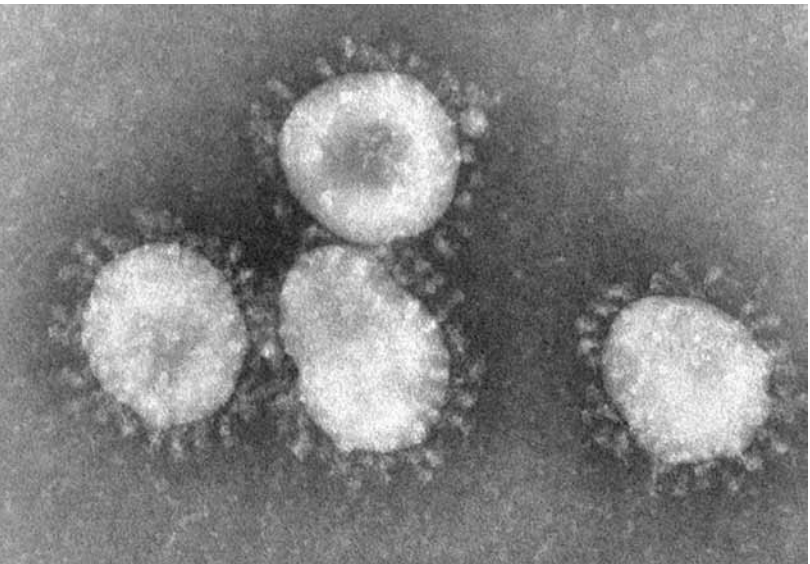

Фото 1.
Вірус епідемічної діареї свиней

Також важливо дотримуватися загальних правил біобезпеки. Наголошу на тому, про що часто забувають: персонал, який відвантажує свиней у скотово-зи чи приймає тварин, повинен, виконавши завдання, прийняти душ і перевдягнутися в комбінезон (а головне — чоботи), в яких працює в чистій зоні.

Ефективного лікування від ЕДС немає, лише підтримуюча терапія, щоб не допустити зневоднення організму, створювати оптимальні умови оточення (температура, вологість, повітрообмін).

Хоча від ЕДС є вакцини, й автогенні, й інактивовані — малоефективні. Розробка ефективного біопрепарату і досі триває. Водночас світова практика зосереджена на формуванні імунітету шляхом вироблення секреторних IgA в основних свиноматок до опоросу та передачі їх поросятим із молозивом. Так, тривалий імунітет можна отримати після планового зараження (інфікованим біоматеріалом: згодовувати кишечники поросят, які загинули від ЕДС).

Випадки в Україні

Кожен підтверджено результатами клінічного огляду, патологоанатомічного розтину та лабораторними аналізами. Типова картина:

Під час ранкового обходу цеху відгодівлі оператори побачили ознаки масової водянистої діареї зеленувато-жовтого кольору (без домішок крові) у всіх тварин (100%), чверть із них (25%) ще й блювала. Результат вибіркової термометрії: температура тіла свиней — 40,2–41,2 °C. Тварини пригнічені, погано споживають корм. Прийняли рішення не годувати свиней впродовж доби, відібрати зразки корму та кормових добавок для лабораторного дослідження. Почали терапію (додавали антибактеріальні препарати у воду), також індивідуально лікували клінічно хворих тварин (ін'єкції внутрішньом'язово): 100% голів у перший день, 50% — на другий, 25% — на третій. Після того, як стан свиней покращився, антибактеріальні препарати додавали в корм упродовж п'яти діб. Завдяки такій стратегії падежу не було, проте й клінічного одужання не відзначали.

Через дві доби після виявлення захворювання свиней на відгодівлі, у 20% поросних і 100% лактуючих свиноматок почалася водяниста діарея. Проте температура тіла не підвищувалася, не було падежу з ураженням шлунково-кишкового тракту.

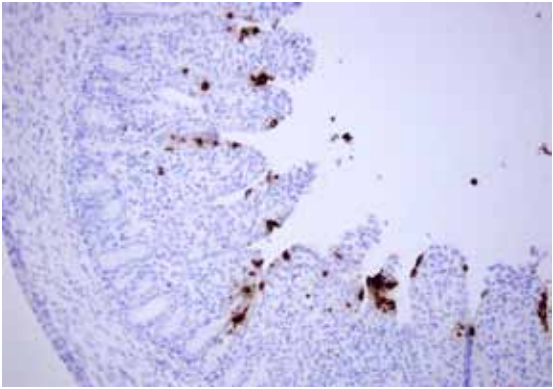

Фото 2.
Реплікація ВЕДС у цитоплазмі ворсинок епітелію тонкого відділу кишечника (36 годин після інфікування)

Водночас ознаки масової діареї відзначили у всіх (100%) підсисних поросят. Народжувалися вони цілковито життєздатними, однак упродовж першої доби життя починався профузний водянистий пронос, а вже через 4–6 годин їх організм зневоднювався. Як результат, 100-відсотковий падіж поросят віком 1–7 діб. Смертність старших сисунів не перевищувала 20%.

Результати патологоанатомічного розтину

У результаті декількох патологоанатомічних розтинів виявили ідентичні ознаки:

- гострий катаральний ентерит;
- катаральний гастрит;
- крововиливи в шлунку (в основному уражені тонка і клубова кишка);
- потоншені стінки тонкого кишечника (через атрофію ворсинок) (**фото 6**);
- жовтуватий водянистий уміст кишечника, помірне здуття;
- печінка в стані білкової дистрофії;
- нирки збільшені, набряклі;
- міокардіодистрофія;
- ліфоузли кишечника в стані гострого серозного лімфаденіту;
- основна зовнішня ознака: сильне зневоднення поросят, виснаження.

Фото 3.
ЕДС: 100-відсоткова загибель поросят віком менше тижня

Фото 4.
ЕДС: поросята на дорошуванні

Трупи поросят відібрали для бактеріологічного, вірусологічного та гістологічного дослідження і доставили в науково-дослідний центр Дніпропетровського аграрного університету.

Результати лабораторних досліджень

За результатами колегіального розтину трупів підсисних поросят, які доставили в лабораторію, прийняли рішення провести експрес-діагностику методом хроматографії на антиген до ТГС і ЕДС, гістологічне дослідження кишечника і дослідження методом ПЛР на ЕДС і ТГС. Хроматографія та ПЛР на епідемічну діарею свиней дали позитивний результат у всіх досліджених, а на трансмісивних гастроентерит — негативний.

Результати гістологічних досліджень так само вказували на ураження, характерні для гастроентеритів вірусної етіології. Належність вірусу до певного роду цей метод не визначає.

Бактеріологічне дослідження виявило *E. Coli* і *Streptococcus suis*. У цьому випадку бактеріальна мікрофлора була наслідком, а не причиною основного патологічного процесу.

Дослідження трупів поросят методом ПЛР на *Salmonella* не підтвердило наявності збудника. Результати перевірки падежу свиней на відгодівлі (дві голови) на *Salmonella*, збудників дизентерії та лавсонію також були негативними.

Дослідження кормів і добавок на бактеріальне забруднення, наявності сечовини, мікотоксинів, нітратів і нітритів виявило неякісну добавку у фінішному комбікормі: контамінація бактеріями роду *Salmonella*, високий уміст сечовини та нітратів. Крім того, рівень афлатоксину й охратоксину у кормі перевищував допустиму норму.

Лікування

Для стабілізації ситуації в цеху опоросу вжили терапевтичних заходів — оральне та парентеральне введення антибактеріальних препаратів різних груп, спрямованих на контроль секундарної мікрофлори в кишечнику. Основні зусилля спрямували на відновлення водного балансу: внутрішньочеревинне та підшкірне введення дифузійних розчинів з глюкозою, аскорбіновою кислотою, вітамінами; випоювання відварами трав, розчинів електролітів тощо. Тварин також лікували індивідуально як до, так і під час прояву клінічних ознак (внутрішньом'язові ін'єкції антибактеріальних препаратів).

Незважаючи на весь комплекс реанімаційних, лікувальних і профілактичних заходів, усі поросята віком до 7 днів загинули (мали ознаки сильного зневоднення).

Через дві доби після спалаху в цеху опоросу ознаки масової водянистої діареї зафіксували у всіх поросят на дорошуванні (15 відсотків ще й блювали). Їх лікували так само, як і свиней на відгодівлі (групова та індивідуальна терапія). Діарею вдалося зупинити на четверту добу, масового падежу не було. Наслідок: втрата 50–100 г середньодобових приростів.

Фото 5.
Хронічна ЕДС у поросят: діарея білого кольору

Фото 6.
Патанатомічний розтин свині, яка загинула від ЕДС: потоншені стінки тонкого кишечника

Характерна патологоанатомічна зміна — роздутий від газів тонкий відділ кишечника; кишки, як пергаментний папір, — дуже тонкі і прозорі (хвороба «з'їла» ворсинки).

За детальнішою інформацією звертайтеся в КЦ АСУ. Його фахівці вже мають практичний позитивний досвід боротьби зі спалахами ЕДС в різних українських господарствах і виходу з критичної ситуації з мінімумом втрат. **ПС**

ЕДС НА ФЕРМІ: НЕ РОБІТЬ ПОМИЛОК!

Із попередньої статті ви отримали вичерпну інформацію про епідемічну діарею свиней (ЕДС) та ознайомилися із типовою ситуацією на інфікованому господарстві. Автор цієї розвідки, відвідуючи ферми по всьому світу, звернув увагу ще на кілька проблем, які можуть спричинити неправильні дії фермерів. Погодьтеся, краще вчитися на чужих помилках!

Джон Карр, лікар ветеринарної медицини, міжнародний незалежний консультант зі свинарства

ЕДС у цеху опоросу. Поросята (<10 днів життя) слабкі, блюють, у всіх діарея.

Фото 1.

Патанатомічний розтин. ЕДС: кишки майже прозорі

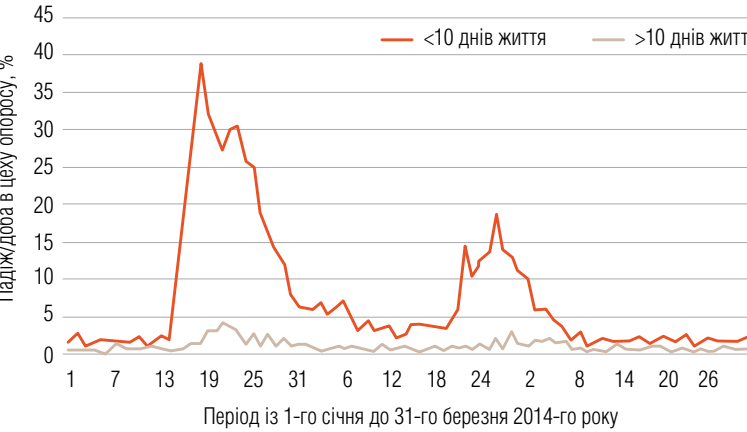
Фото 2.

Випадок 1. ЕДС у цеху опоросу: наслідки поганої програми «зворотного згодовування»

Ферма на 4500 свиноматок, що працює в тижневому циклі (партія — 200 свиноматок). ЕДС з'явилася на господарстві 15 січня. Всі поросята, молодші десяти днів життя, померли впродовж чотирьох діб після зараження (рисунки 1). У тварин на дорощуванні та дорослих свиней спостерігали діарею і блювання. Хоча летальні випадки можуть бути і серед них, особливо у випадках, коли організм ослаблений іншою інфекцією, наприклад, РРСС (репродуктивно-респіраторний синдром свиней). Відгодівля свиней, які перехворіли на ЕДС, триває у середньому на 10 днів довше.

Вірус виділяється з організму лише впродовж тижня після інфікування, тоді його концентрація в господарстві різко падає. Однак, оскільки ця ферма не змогла пра-

Рисунок 1. Вплив ЕДС на цех опоросу

вильно налагодити «зворотне згодовування» (свиноматкам дають кишечник поросят, які загинули від ЕДС), захворювання повернулося через місяць. Згідно зі статистикою, така ситуація має місце в 20 відсотках господарств.

Випадок 2. Вплив ЕДС на рух свиней

Ферма на 900 свиноматок, яка працює в тижневому циклі. Щотижнева партія: 49 запліднених тварин, 40 опоросів, 400 відлученців.

ЕДС уразила першу партію свиней (перший тиждень). Поросята, молодші 10 днів, загинули. Вони народилися від свиноматок, яких запліднили 16–18 тижнів до цього. Фермер одразу розпочав програму зворотного згодовування і «заблокував» збудник. Однак свиноматки, які втратили своїх поросят, повернулися в охоту. Замість того, щоб зберегти звичний потік свиней, виробник, прагнучи надолужити втрачене, запліднив усіх тварин, які проявили ознаки еструсу:

- відлучені свиноматки — 40 голів;
- свинки, а також свиноматки, які після прохолосту повернулися в охоту, — 10 голів;
- свиноматки, які щойно опоросилися і втратили поросят — 40 голів.
- свиноматки, які опоросилися минулого тижня і втратили поросят — 38 голів.
- свиноматки, які втратили поросят у цеху опоросу — 32 голови.

У результаті, фермер, який мав запліднити лише 50 свиноматок, додав до них ще 110: разом — 160 голів за тиждень (рисунки 2)!

Наслідки він відчув через місяць: цех опоросу — порожній і немає відлучених свиноматок.

Такої проблеми легко уникнути, якщо не порушувати плановий рух стада. За потреби можна використовувати альтернативу чи інші стимулюючі повернення в еструс препарати, щоб синхронізувати свиноматок. З іншого боку, непланове запліднювання створить хаос у потоку свиней на 18 місяців! **ПС**

Фото 3. ЕДС у цеху дорощування: діарея та блювота

Фото 4. ЕДС у цеху відгодівлі: діарея

Фото 5. Цех опоросу: у свиноматок, заражених ЕДС, діарея

Рисунок 2. Вплив ЕДС на рух стада: наслідки помилки фермера

ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ ДІАГНОСТИКИ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРОБЛЕМ У СВИНАРСТВІ

Сучасне свинарство, як механічний годинник, дуже важливо, щоб він працював без збоїв. У сучасній індустрії є низка показників, за якими можна оцінювати рівень роботи свиногомплексу, його прибутковість і перспективу. Всі ланки управління цим процесом тісно переплітаються між собою. Це менеджмент і управління фермою, раціони і якість кормів, ветеринарна медицина і персонал господарства. У статті пропонуємо розглянути найпоширеніші в свинарстві репродуктивні проблеми, пов'язані, в основному, з інфекційними патологіями чи патологіями, дуже схожими на них. А також як правильно діагностувати проблему, на що звертати увагу і як профілакувати...

Ольга Бех, лікар ветеринарної медицини, консультант зі свинарства

Найпоширеніші репродуктивні проблеми у свинарстві

Більшість сучасних свиногомплексів фіксують виробничі показники. Якщо говорити про репродукцію, то це щонайменше: кількість основних свиноматок і введених ремсвинок, кількість осіменіння, поросних свиноматок і тварин, які опоросилися (таблиця 1). Також оцінюють гніздо: кількість живонароджених, їх життєздатність, вага. Додатково фіксують кількість муміфікатів, мертвородів, слабких при народженні поросят (таблиця 2). Кожен свиногомплекс має свої цілі і свою реальність, коли ж ситуація в господарстві починає відхиляється від звичного робочого процесу і поставлених цілей, це називають проблемами.

Найпоширеніші репродуктивні проблеми в свинарстві:

- відсутність охоти у свиноматок і ремонтних свинок;

- «перегули» свиноматок (у циклі / хаотично);
- виділення зі статевих органів (метрити);
- прохолости;
- аборти на різних етапах поросності;
- мертвороди, муміфікати, слабкі/нежиттєздатні поросята;
- маленька кількість поросят в гнізді.

Етіологія репродуктивних проблем

Проблеми, описані вище, є наслідком певних причин, які можуть бути інфекційного та неінфекційного характеру. До неінфекційних належать: порушення в менеджменті і управлінні фермою, незбалансованість раціонів, сумнівна якість кормів, порушення графіків годівлі, зоогігієнічних і ветеринарно-санітарних норм тощо. До причин інфекційного характеру відносять репродуктивно-респіраторний синдром свиней (PPCC), циркові-

русну інфекцію (PCV2), парвовіроз, хворобу Ауескі, бешиху, грип свиней, лептоспіроз, хламідіоз.

Патогенез вище перерахованих захворювань різний, але клінічні прояви цих збудників часто можуть бути схожими (таблиця 3). Тому, щоб правильно поставити діагноз, треба розуміти, які діагностичні методики використовувати.

Лабораторії і діагностичні методики*

Для діагностики інфекційних патологій треба звертатися за допомогою до лабораторії патанатомії та бактеріології, лабораторії молекулярної діагностики (ПЛР), лабораторії серології, а також лабораторії гістології і імуногістохімії. Коли репродуктивні проблеми не спричинені інфекційними агентами, може знадобитися допомога лабораторії аналізу кормів, щоб перевірити на порушення якості комбікормів/їх складових, наявність у них мікотоксинів тощо.

Таблиця 3. Наслідки найпоширеніших інфекцій

	Безпліддя	Ембріональна смерть	Аборти	Мертвороди	Муміфікати
Інфекції					
PPCC			+	+	+
PCV2		+	+	+	
Парвовіроз		+		+	+
Хвороба Ауескі		+	+	+	+
Грип свиней	+		+	+	
Leptospira spp.	+		+		
Бешиха			+	+	

У лабораторію молекулярної діагностики надсилають такий патологоанатомічний матеріал:

- аборти, плаценту;
- муміфікати;
- мертвороди;
- нежиттєздатних (слабких) поросят;
- мазки з піхви свиноматок;
- виділення зі статевих органів (метрити);
- сперму.

Будь-який із перерахованого матеріалу можна досліджувати на наявність парвовірусу, PPCC, хвороби Ауескі, лептоспірозу, хламідіозу. Якщо свиноматок і кнурів вакцинували від цих збудників, то вакцинні штами в патологоанатомічному матеріалі не будуть виділені. Скоріше, навпаки, правильно застосована вакцина сприятиме високому імунному захисту репродуктивних свиней і їх потомства, а також зменшить виділення польового патогену в зовнішнє середовище. ПЛР виявить ДНК- або РНК-збудника в тканинах тварини, а також допоможе перевірити ефективність проведених вакцинацій.

Важко описати всі причини неефективні вакцинопрофілактики, адже їх чимало. Найтипівіша — ослаблена імунна система тварини, яка не здатна взаємодіяти з вакцинним антигеном або їх взаємодія слабка. Важливо пам'ятати, що ситуація в кожному господарстві індивідуальна.

Для лабораторії серології в якості матеріалу для досліджень потрібна сироватка крові свиней, у яких проявились будь-які репродуктивні розлади. Важливо пам'ятати, що:

- сироватка повинна бути придатною для дослідження (солом'яно-жовтого кольору, про-

зора, без домішок).

- важливо знати чітку схему вакцинавання тварин, які щеплення робили і скільки минуло часу з моменту останнього (йдеться про інфекції, на які хочуть перевірити сироватку).

У сироватці крові дивляться наявність і рівень антитіл до певних збудників. Частіше за все складно визначити, це поствакцинальна чи постінфекційна імунна відповідь, чи взагалі колостральна (в основному стосується парвовірусної інфекції).

У лабораторії серології можна діагностувати такі захворювання: парвовірус, PPCC, хворобу Ауескі, бешиху і грип свиней. Деякі збудники не мають прямого впливу на репродуктивну функцію тварини, але можуть спричиняти її порушення опосередковано. Наприклад, при грипі свиней чи бешисі спостерігають підвищення температури тіла тварини, що може спровокувати абортів свиноматок. Грип — явище масове, але аборти можуть бути спорадичними. При цьому методом ПЦР в абортів плодах і плаценті буде складно знайти збудника, який сприяв розвитку репродуктивної проблеми. А ось результати серологічних досліджень будуть значно інформативнішими для аналізу ситуації в стаді.

Для лабораторії патанатомії та бактеріології можна направляти на діагностику такий самий патматеріал, як і в лабораторію ПЛР. Частіше за все надсилають виділення зі статевих органів чи сперму. Бактеріальний посів дозволяє виявити неспецифічну для репродуктивних проблем мікрофлору (але характерну для виділень, які є наслідком запального процесу), а

також визначити чутливість до антибактеріальних препаратів. Тобто підказує, який антибіотик буде працювати ефективніше для цієї культури. Найчастіше з патологоанатомічного матеріалу виділяють патогенні штами E.coli. Закономірно, що треба встановити причину, яка сприяє розмноженню цієї бактерії і її впливу на організм тварини. Причин може бути багато, всі вони індивідуальні для кожного свиногомплексу і поголів'я, навіть якщо клінічні прояви схожі.

У випадках, коли складно визначити першопричину репродуктивних проблем, абортів у другій та третій фазі поросності, мертвородів, муміфікатів, нежиттєздатних поросят, можна скористатися допомогою лабораторії гістології. Ця лабораторія аналізує зміни в тканинах на мікроскопічному рівні. Характер порушень у тканинах органів вказує на природу виникнення патології, що дає можливість встановити вплив бактеріальних/вірусних збудників, внутрішньотрунних інтоксикацій чи порушення вітамінно-мінерального балансу раціону тварини. Гістологічне дослідження звузить спектр можливих причин проблеми. Це підкаже, які дослідження треба зробити в інших лабораторіях для остаточної постановки діагнозу або ж розставить по місцям результати всіх проведених раніше досліджень. Для діагностики цим методом потрібні всі внутрішні органи, а також частинки плаценти розміром 1 x 1 см² у 10% розчині формаліну. Практично, в умовах ферми дуже складно відібрати органи у мертвонароджених і нежиттєздатних поросят, тому краще відправляти в лабораторію цілі плоди. Важливо

* У якості прикладу використано ТОВ «Центр ветеринарної діагностики»

Таблиця 1. Виробничі показники цеху запліднювання (приклад)

№ тижня	Запліднені свиноматки, гол.	Запліднені ремсвинки, гол.	Усього запліднено, гол.	УЗД на 21–35 д.	Не запліднено, гол.	Свиноматки, які абортували, гол.	Вибракувані свиноматки, гол.	Кількість свиноматок, які опоросилися, гол.	% опоросу
26	25	6	31	27	4	1	—	26	83,8
27	24	7	31	29	1	—	1	29	93,5

Таблиця 2. Показники цеху опоросу (приклад)

№ тижня	Живонароджені/партія, гол.	Живонароджені/свиноматка, гол.	Слабкі поросята, гол.	Муміфікати, гол.	Мертвороди, гол.	Середня вага поросят у гнізді (кг/гол)
24	325	12,5	18	—	26	1,0
25	319	11,0	14	1	29	1,2

пам'ятати, що матеріал для гістологічного дослідження у жодному разі не можна заморожувати, оскільки вода руйнує структуру тканин і використання цього методу діагностики стає неможливим.

Якщо репродуктивні проблеми пов'язані з порушеннями в годівлі, тоді лабораторія аналізу кормів зможе виявити невідповідність стандартам і прописаним нормам,

перевірити якість кормів, їх поживність, наявність макро- і мікроелементів, вітамінів та інших необхідних компонентів у раціоні. А також перевірити сировину на наявність найпоширеніших мікотоксинів, та інших токсичних речовин.

Усе вище описане — це практичний досвід використання методик і можливостей лабораторій, які допомагають точніше визначити

причину дисфункцій репродуктивної системи. Головне пам'ятати, щоб позбутися проблеми, розробивши методику лікування та профілактики свиней, можна тільки тоді, коли є правильний діагноз. А тут роль лабораторії переоцінити складно!

«Мозкова атака»

Кілька практичних прикладів:

ПРИКЛАД № 1

Фото 1.

Мертворожене порося ([18:43:39] Оксана Юрченко: фото надане «Центром ветеринарної діагностики» лабораторія пат анатомії і бактеріології, Древаль Д.В.)

Свиноферма:

- 50 голів основних свиноматок;
- 50% опоросів — мертвороди (фото 1) та слабкі поросята;
- Свиноматок вакцинують тільки від класичної чуми свиней (КЧС).

Запитання:

1) Який матеріал відібрати на діагностику в лабораторію для постановки діагнозу?

- 2) У яку лабораторію і на яке дослідження його відіслати?
- 3) Яке лікування чи профілактику запропонувати?

ВІДПОВІДІ:

- 1) 3 мертвороди від різних свиноматок.
- 2) Направили в лабораторію молекулярної діагностики (ПЛР), щоб перевірити на парвовірусну інфекцію і лептоспіроз. Результати дослідження підтвердили парвовірус.
- 3) Для профілактики призначили комплексне вакцинування від парвовірусу і бешихи свиней.
- У наступному турі опоросу ситуація на фермі стабілізувалася.

ПРИКЛАД № 2

Свиноферма

на 300 голів основних свиноматок. Тварини (в основному свиноматки 2–4-го опоросу) повторно повертаються в охоту через 30–45 днів після запліднювання (УЗД підтвердило факт поросності), перегули сягають 25–30%. Така ситуація триває в господарстві вже впродовж шести місяців. Усіх свиноматок запліднюють спермою від різних кнурів. Проводилося комплексне вакцинування від парвовірусу і бешихи, а також профілактична обробка антибіотиками широкого спектру дії.

Запитання:

- 1) Який матеріал відібрати на діагностику в лабораторію для постановки діагнозу?
- 2) У яку лабораторію і на яке дослідження його відіслати?
- 3) Яке лікування чи профілактику запропонувати?

ВІДПОВІДІ:

- 1) Мазки з піхви у свиноматок другого і третього опоросу на 1–4 добу після опоросу, у відлучених свиноматок, у ремонтних свинок до і через 30–40 днів після запліднення.
- 2) Відібрані змиви (мазки з піхви) направили в лабораторію молекулярної діагностики (ПЛР) на РРСС, лептоспіроз, хламідіоз, хворобу Ауескі загальною пробою. Мазки також надіслали на бактеріальний посів.
- 3) За результатами ПЛР (лабораторії молекулярної діагностики) виявили хворобу Ауескі у всіх основних свиноматок (крім ремонтних свинок). Бакпосів виявив у різних групах Enterococcus spp., Staphylococcus spp., Enterobacteriaceae, Proteus spp., E. coli.
- 4) Для профілактики призначили масове вакцинування свиноматок від хвороби Ауескі раз на чотири місяці, а також обробляти свиноматок після відлучення антибіотиками (відповідно до підтвердженої чутливості патогенів до препарату). ПС

Офіційний постачальник ветеринарних препаратів, інструментарію та засобів гігієни

тел.: (067) 474 85 35
(067) 474 85 33
(067) 474 23 38

факс: (04744) 4 67 58
e-mail: info@dk-vet.com
сайт: www.dk-vet.com

АРТРИТ У ПОРОСЯТ

Артрит — захворювання суглобів — у людей зазвичай асоціюється з похилим віком, проте в світі свиней найуразливіший «елемент» — підсисні поросята. Це інфекційне захворювання, яке може уражати окремих тварин, або ж проявлятися як спалах у господарстві. Про наслідки артриту та превентивні заходи читайте в статті.

За матеріалами статті Марка Уайта «Хвороби суглобів у поросят» (Mark White «Joint ill in piglets»)

Збудник

Збудник артриту — бактеріальна інфекція, присутня на фермі (наприклад, E coli, Staphylococci, Streptococci тощо). Потрапляючи в організм тварини, вона «мандрує» кровотоком і врешті «осідає» в суглобах чи, зрідка, в інших органах (зокрема в головному мозку, тоді розвивається менінгіт). Деякі збудники можуть спричинити спалах: наприклад, Strep. suis тип 14.

В організм поросят інфекція зазвичай потрапляє через рани (фото 1). У перші дні життя ризик завжди більший: обрізана пуповина; неправильно обкусані зуби; обрізаний хвіст. Ще один шлях — через мигдалики (особливо Strep. suis).

Клінічні ознаки

Перші ознаки артриту — порося «тягне» ногу, сидить по-собачому (фото 2) або ж взагалі не може стояти (фото 3) — зазвичай проявляються вже в перші два дні життя. Уражені тварини неспроможні змагатися за сосок, а отже, через недоїдання швидко худнуть. Ще один негативний наслідок: багато хворих на артрит поросят душать свиноматка, адже вони переважно лежать і погано рухаються.

Нерідко набряки суглобів, які помітно чи можна прощупати, з'являються пізніше. Тоді орган (наприклад, коліно, п'ятка) зазвичай уже цілковито уражений (фото 4).

Якщо артрит не лікувати, інфекція прогресує. В особливо складних випадках абсцес може проривати.

Артрит стрептококової етіології (зокрема Strep. suis тип 14) уражає більшість суглобів: порося не може ходити, його судомить. Через сильний біль, який тварина демонструє, часто ставлять помилковий діагноз — менінгіт (рідко розвивається як ускладнення). Така форма артриту зустрічається переважно у поросят віком 10–14 діб.

Інколи артрит уражає відлученців. Це або «затримка» прояву інфекції, отриманої раніше, або наслідок неналежного лікування.

Артрит може уражати не тільки суглоби, але й кінцівки. Часто захворювання розвивається внаслідок тріщини ратиці (тому якість підлоги дуже важлива): так інфекція потрапляє у внутрішні тканини, а вже звідти поширюється на ближні суглоби. Якщо не лікувати, абсцесу кінцівки не уникнути (фото 5).

Фото 1. Рани на кінцівках можуть спричинити розвиток вторинної інфекції

Фото 2. Хворе на артрит порося сидить по-собачому

Фото 3. Через артрит порося не може стояти

Лікування

Головне — вчасно його почати. Найчастіше практикують антибіотикотерапію: пеніцилін, ампіцилін та лінкоміцин ефективні в боротьбі з артритом. За потреби можна застосовувати знеболювальне (наприклад, кетопрофен).

Навіть, якщо тварина одразу почуває себе краще, курс лікування повинен тривати 3–5 діб.

Якщо немає позитивної реакції на терапію і абсцес прориває, тварину забивають.

Іноді інфекція уражає кістки — епіфізарну пластинку або так звану зону росту (фото 6). Це може стати причиною переломів кінцівок у старшому віці.

Профілактика

Основний превентивний захід — гігієна в цеху опоросу. Якщо ж є випадки артриту, з'ясувати спосіб зараження та ліквідувати його.

1. Обрізання зубів

Зуби поросят шліфують або ж обрізають гострими чистими ножицями. В ідеалі, інвентар потрібно обробляти спиртом (занурювати) перед роботою з кожним поросям. Обрізати зуби поросят можна не раніше, ніж через шість годин після народження, щоб не перешкоджати споживанню молозива. Деякі виробники не обрізають зубів, бо переконані, що ця процедура може спричинити артрит. Проте ураження, які наносять «зубаті» свині одна одній під час бійки, набагато небезпечніші з точки зору розвитку цього захворювання.

Обрізання зубів не спричиняє артрит, а от неправильне обрізання — так!

2. Обрізання хвостів

Обрізати хвіст не можна тими самими інструментами, що й зуби. Краще використовувати термокаутер. Купірований хвіст обробляють йодом.

3. Пуповина

Коли пуповину перерізано, рану потрібно обробити йодом (занурити, бо спрей менш ефективний).

4. Дезінфектанти

Можна використовувати сухі дезінфектанти. Проте пам'ятайте, що це не альтернатива традиційному чищенню та миттю станка від фекалій.

5. Вапнування

Гашене вапно — ефективний дезінфектант. Після обробки треба зачекати чотири доби (якщо менше, можна наразити свиноматку та поросят на небезпеку: опіки й виразки на шкірі).

6. Антибіотики

Коли підозрюєте, що інфекція (наприклад, Strep. suis тип 14) потрапляє в організм поросят через мигдалики, можна вжити профілактичних заходів:

- Лікування новонароджених пеніциліном чи амоксициліном тривалої дії.
- Антибіотикотерапія свиноматок у цеху опоросу (ін'єкції препарату тривалої дії чи додавання у корми) до опоросу.

Варто уникати тривалої антибіотикотерапії новонароджених, оскільки це може розвинути резистентність до певних бактерій. Пам'ятайте, що основна

Фото 4. Набряк суглоба, помітний візуально

Фото 5. Абсцес кінцівок

Фото 6. Уражена епіфізарна пластинка

Обрізання зубів не спричиняє артрит, а от неправильне обрізання — так!

зброя проти різноманітних інфекцій — молозиво, яке поросята мають отримати якомога раніше після народження.

Перед застосуванням будь-яких препаратів, обов'язково проконсультуйтеся із ветеринаром.

7. Підлога

Підлога в цеху опоросу повинна бути якісною (без зазорів, з оптимальним розміром щілин тощо) — це запорука здоров'я поросят. Якщо з нею не все гаразд, ратиці вбереже солом'яна підстилка (її треба замінювати після кожного гнізда). **ПС**

ПІДГОТОВКА СПЕРМИ КНУРІВ

Мабуть, більшість пам’ятає пісеньку із мультика «Пригоди капітана Врунгеля»: «Як ви яхту назвете, так вона і попливе». Те саме зі спермою: яку використаєте для штучного запліднювання свиноматок, таких поросят, а згодом і прибутки, отримаєте. Тому питання якості спермопродукції — першочергове. У статті ви знайдете не тільки необхідний теоретичний матеріал, але й чимало практичних порад, які дозволять отримувати дійсно якісний «продукт»!

Олександр Бабань,
кандидат ветери-
нарних наук (Біло-
церківський НАУ)

Оцінка якості сперми

Для оцінки якості сперми використовують світловий монокулярний мікроскоп. Проводять візуальну (об’єм, колір, запах, консистенція) та лабораторну оцінку (рухливість, концентрація або кількість спермій в одному мл).

В Україні до використання допускають сперму кнура з такими показниками:

- об’єм: ≥ 125 мл;
- рухливість: ≥ 7 балів (сім балів означає, що з десяти спермійв прямолінійно-поступально рухаються сім);
- концентрація: ≥ 100 млн;
- колір: молочно-білий з сіруватим відтінком;
- запах: яєчного білка або відсутній;
- консистенція: водяниста;
- аномалії: не перевищують 25%.

Приготування середовища (розріджувач)

Один з основних чинників, який визначає якість сперми (хоча його часто ігнорують!) — осмотичний тиск розріджувача. Треба, щоб середовище було ізотонічним (його осмотичний тиск дорівнював осмотичному тиску всередині спермійв). Досягти цього можна завдяки правильному об’єму дистильованої води для його приготування. Наприклад, середовище треба розчинити в літрі дистильованої води, оператори ж допускають відхилення $\pm 50\text{--}100$ мл. Що отримуємо в результаті? Більша кількість дистильованої води зменшує осмотичний тиск у середовищі (гіпотонічний розчин). Унаслідок цього спермії швидко набрякають і гинуть (через високий внутрішньоклітинний тиск).

Зменшення об’єму дистильованої води, навпаки, збільшує осмотичний тиск (гіпертонічний розчин): сперматозоїди зморщуються і гинуть через зневоднення. Тому кількість дистильованої води для приготування синтетичних середовищ треба строго контролювати.

Приготування синтетичного середовища

Готувати синтетичне середовище треба за 15–20 хв. до отримання та розбавлення сперми, а використовувати не пізніше трьох годин з моменту приготування. Це важливо, оскільки є оператори, які, щоб зекономити час, готують розріджувач за добу до взяття сперми. Неважко здогадатися, якої якості вона буде!

Відкрити упаковку розріджувача можна використовувати впродовж двох-трьох днів, якщо збе-

рігати в холодильнику герметично закритою. Адже основне в складі середовища — глюкоза (це цукор, а цукор вбирає вологість).

Важливим у приготуванні розріджувачів є співвідношення солей (електролітів) та органічних сполук (неелектролітів), які потрапляють до сперми з секретами придаткових статевих залоз. Велика концентрація солей у спермі та кислотності середовища нейтралізують негативні електричні заряди спермійв, унаслідок чого вони аглютинуються (склеюються) (рисунок 1).

Аглютинація розвивається в кислому середовищі внаслідок накопичення іонів водню. Вміст солей в секретах придаткових залоз спричиняє їх кристалізацію — це, до речі, один з діагностичних тестів на ефективність використання сперми та експлуатації кнура в цілому.

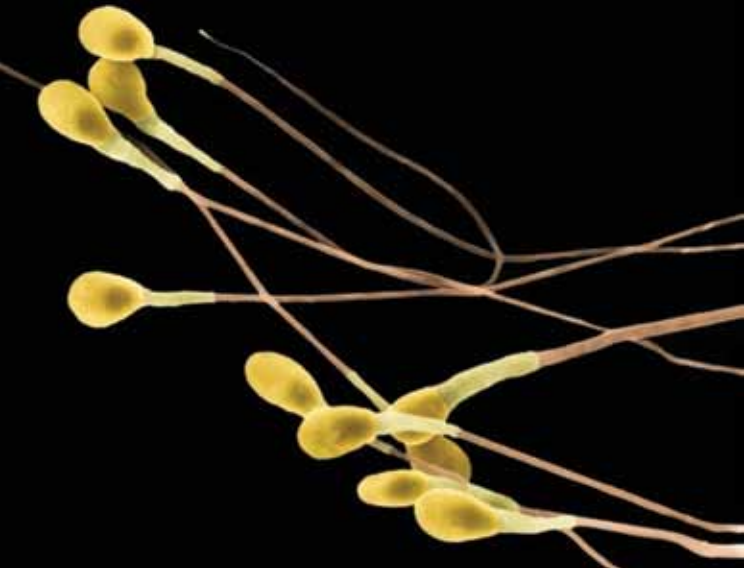

Рисунок 1.

Аглютинація спермійв кнура

Ще одна причина аглютинації — забруднення. На кожному з етапів роботи зі спермою (від забору до запліднювання) важлива гігієна: чисті приміщення, чисті кнури, стерильність у лабораторії. Також важливо правильно заливати розріджувач у ємність зі спермою. Якщо посередині посудини, а не по стінці, сперматозоїди можуть «лапатися», а мертві мають ефект клейкої стрічки.

Відомо, що сперма кнура має лужну реакцію, а розріджувачі — кислу. Тому в кислому середовищі рухливість спермійв погіршується, а в лужному, навпаки, покращується. Плазма сперми, яка складається переважно із секрету придаткових залоз (має лужну реакцію), полегшує еякуляцію, активізує сперматозоїдів, сприяє їх переміщенню статевими шляхами свиноматки. Однак під час зберігання сперми така активація шкодить сперміям, оскільки вони даремно витрачають багато енергії.

Розрідження сперми

Сперму розріджують, щоб «розмножити» дози та підтримати запліднювальну здатність спермійв упродовж усього терміну зберігання.

Під час розрідження сперми треба дотримуватись таких санітарно-гігієнічних правил:

- використовувати чистий стерильний посуд;
- готувати середовище не раніше, ніж за три години до використання, а сперму розріджувати впродовж 10 хв. після взяття еякуляту (синтетичне середовище, «старше» трьох годин, використовувати не можна);
- посудини зі спермою та готовим розріджувачем треба накривати кришками або марлевими серветками;
- температура середовища повинна відповідати температурі сперми, яку розріджують (нижча, порівняно зі спермою, температура розріджувача може спричинити холодний удар, а висока — викликає загибель спермійв);
- допустима різниця температур сперми і середовища — $\pm 1^\circ\text{C}$;
- для синтетичного середовища слід використовувати лише дис-

Таблиця 1.

СТУПЕНІ РОЗРІДЖЕННЯ СПЕРМИ КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ

Рухливість спермійв,бали	Концентрація спермійв, млн/мл				
	100	150	200	250	300
10	1:1	1:2	1:3	1:4	1:5
9	1:0,8	1:1,7	1:2,6	1:3,5	1:4,4
8	1:0,6	1:1,4	1:2,2	1:3	1:3,8
7	1:0,4	1:1,1	1:1,8	1:2,5	1:3,2

тильовану, бідистильовану або спеціально підготовану воду;

- під час розрідження сперми середовище треба підливати тонкою цівкою на стінку посуду, змішуючи коливальними рухами (якщо доливати сперму до розріджувача, то спермії, потрапивши в умови значного розрідження, можуть загинути);

Середовище для розрідження сперми повинно відповідати таким вимогам:

- збільшувати об’єм еякуляту;
- гальмувати обмінні процеси в сперміях, щоб подовжити термін їх зберігання (для цього середовище містить двооксид вуглецю, органічні кислоти, хелатон);
- забезпечувати спермійв поживними речовинами для метаболічних процесів (цукри-неелектроліти, глюкоза, лактоза, глікокол, гліцин, мед);
- створювати оптимальні умови для виживаності спермійв (буферні розчини і мінеральні речовини, лимоннокислий натрій, солі з багатовалентними аніонами, фосфатний буфер, трис-буфер, N-трисметил-2-аміноетан сульфанілова кислота, двонатрієва сіль етилендіамінтетраоцтової кислоти (ЕДТА, хелатон 3, трилон В);
- підвищувати стійкість спермійв до швидкого охолодження або заморожування (жовток курячого яйця, 7% лецитину, ліпопротейди, гліцерин);
- попереджувати розвиток мікроорганізмів (комбінація кількох антибіотиків (3–5), стрептоцид білий розчинний, пеніцилін, стрептомицин або комплексний препарат);

– покращувати заплідненість свиноматок (гіалуронідаза, F2-альфа, рилізінг-гормон, ЛГ). Нині найпоширеніші такі синтетичні середовища, як BTS, BTS 2A, BTSTOP, Gold, Premium, Stardiluent, SafeCellPlus, Medium, PRIMXcell, SUS, Gold Life, BIOSOLWENS PLUS, Androhip, Androstar MaxiGen та Magapor.

Сперму розріджують синтетичним середовищем у співвідношенні 1:1–1:5, залежно від рухливості (таблиця 1).

Зберігання сперми

Після розрідження сперму обов’язково треба перевірити на рухливість, тоді витримати при кімнатній температурі 20–30 хв. (з метою поступового охолодження) і скласти у клімат-бокс, де постійна температура $+ 17^\circ\text{C}$ (для подальшого зберігання). При цьому необхідно запобігати різким перепадам температури, особливо від позначки «+» до «–» і навпаки, а також пам’ятати про можливість холодного удару (температурного шоку спермійв), унаслідок якого вони гинуть.

Під час зберігання сперми не можна, щоб вона контактувала зі світлом (ультрафіолетове, інфрачервоне та яскраве електричне). Доведено, що прямі сонячні промені вбивають спермійв за 15–20 хв, а їх короткотриваліша дія спричиняє серйозні пошкодження.

Перед використанням (якщо сперма охолоджена), її не підігривають на водяній бані, як це написано в «Інструкції зі штучного осіменіння свиней», а лише витримують за кімнатної температури впродовж 10–15 хв. **ПС**

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Агро Плюс 2006».

Черкаська область, Кам'янський район,
село Тимошівка

2006-го року австрійська компанія «Бруннер і партнери» (куди також входили брат та батько Томаса Бруннера), придбали зруйнований свиноплекс, розрахований на 1300 свиноматок. Розвивати напрям почали 2011-го року: після реконструкції перших приміщень завезли 150 свиноматок австрійської генетики.

Нині на свиноплексі 360 свиноматок.

У планах власників збільшити поголів'я удвічі до кінця року.

Останні 2,5 роки підприємство працює за особливою системою, яку в Європі назвали «Система „Тимошівка“». Основний її постулат: забезпечивши правильний розвиток та здоров'я шлунково-кишкового тракту, вирощувати свиней можна без використання антибіотиків.

ТОВ «АГРО ПЛЮС 2006»: ВИРОЩУВАТИ СВИНЕЙ БЕЗ АНТИБІОТИКІВ — РЕАЛЬНО

Вже стало аксіомою, що три наріжні камені свинарства — генетика, корми і умови утримання. Однак практика доводить, що без правильного менеджменту успіху не досягти. Директор ТОВ «Агро плюс 2006» Томас Бруннер підійшов до бізнесу комплексно, переслідуючи глобальну мету — виробляти якісний продукт, не використовуючи у вирощуванні свиней антибіотики. Нині його підхід не просто відомий у Європі як «Система „Тимошівка“», а вже має послідовників. Приємно усвідомлювати, що в Україні теж є чого повчитися!

— Згідно з соціопитуваннями, третина українців прагне виїхати за кордон. А ви, Томасе, навпаки, змінили Австрію на Україну. Як сталося, що наша країна стала для вас другою Батьківщиною?

— Я живу в Україні вже більше десяти років. Переїхав сюди у роботі: працював директором із маркетингу у сфері побутової хімії в європейській компанії. Згодом до мене приєдналися батько і брат, щоб займатися тут рослинництвом. 2011-го постало питання про розширення їхнього бізнесу: вирішили розвивати тваринництво. Зупинилися на свинарстві, хотіли, щоб я очолив цей напрям у компанії. Вибір був непростий, бо тоді ж запропонували кращу посаду в Європі. Але

Розмову вела
Ксенія Сіроштан

ризикнув і залишився в Україні працювати в сільському господарстві.

— Як пройшла адаптація до українських умов?

— З українцями легко жити: вони відкриті. Проте є речі, які мені, як і будь-якому громадянину цієї держави, хотілося б змінити. Є надія, що нова влада поборе корупцію та гармонізує законодавство, щоб і жити, і розвивати бізнес було простіше.

— **Познайомте зі своїм господарством: із чого починали і чого досягли?**

— Ще 2006-го року придбали зруйнований свиноплекс, який у радянські часи належав колгоспу «Більшовик» і був одним із найбільших в області —

відгодовував 15 тис. свиней. У 1990-х господарство занепало: будівлі заросли бур'янами, почали розвалюватися. 2011-го, коли прийняли рішення розвивати свинарський напрям, реконструювали перші приміщення та завезли з Австрії 150 свиноматок. Коли переконалися, що робимо все правильно і є прибутки, вирішили збільшити маточне стадо до 360 свиноматок. У кінці цього року підіб'ємо підсумки і, якщо результати знову будуть позитивними, збільшимо поголів'я ще удвічі — до 700 голів. Взагалі, наш комплекс розрахований на 1300 свиноматок. Поступово його реконструємо і заповнюємо тваринами, вдосконалюючи систему вирощування. Наш підхід відомий і вже має послідовників у Європі (так працює 35 підприємств у Швейцарії). Його назвали «Система „Тимошівка“». Основна мета: організувати виробництво так, щоб вирощувати свиней без антибіотиків. Тоді споживач отримуватиме якісний і здоровий продукт. Ми не проти антибіотиків, але за те, щоб використовувати їх лише терапевтично, а не профілактично.

— Як цього досягаєте?

— «Система „Тимошівка“» — це комплексний підхід, де є два пріоритети — тварина та людина, яка за нею доглядає. Адже часто говорять про складові успішного бізнесу, а про самих свиней забувають. Однак, якщо знати природу тварини, особливості її поведінки, можна досягти значно кращих результатів. Наприклад, у житті дикої свиноматки (як і тієї, що вирощують у промислових умовах) найскладніший період — дві доби до і після опоросу. У цей час вона не виходить із гнізда і мало їсть, щоб уникнути зайвого навантаження на організм. Щоб підтримувати життєдіяльність, спалює жирові запаси. Однак що роблять у господарствах? Годують не менше, ніж в інші дні, ще більше навантажуючи свиноматку, якій і без того нелегко.

Те саме стосується маленьких поросят: у природі вони їдять землю, щоб стимулювати роботу шлунково-кишкового тракту. А в умовах промислового виробництва в них намагаються «запхнути» побільше

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІЇ

Томас Бруннер.

співвласник ТОВ «Агро Плюс 2006»

Народився 1975-го року в Австрії. Отримав освіту фінансиста. В Україні живе з 2004-го. До роботи у сільському господарстві обіймав посаду директора з маркетингу у сфері побутової хімії великої європейської компанії Henkel Ukraine.

2011-го року очолив підприємство «Агро Плюс 2006». Разом із консультантом Міхелем Кнохом розробив особливий підхід до вирощування свиней, який отримав назву «Система „Тимошівка“».

ДОСЬЄ–ПЕРСОНАЛІЇ

Міхель Кнох,

консультант ТОВ «Агро Плюс 2006»

Народився 1962-го року в НДР у сім'ї фермерів. Отримав ветеринарну освіту й унікальний практичний досвід роботи на найкращих (у той час) німецьких свиногосподарствах.

До того як 2012-го року обійняв посаду керівника дослідного відділу компанії Schaumann у Швейцарії, працював у Мюнхенському технічному університеті та кількох підприємствах, які спеціалізувалися на кормах і обладнанні для свинокомплексів. Також займався дослідною роботою, зокрема у царині генетики свиней.

Став співрозробником «Системи „Тимошівка“» на базі господарства «Агро Плюс 2006», яку вже впровадили під його контролем на 35 (у тому числі найкрупніших!) фермах у Швейцарії.

протеїнів: травлення не справляється, починають розвиватися захворювання кишечника, організм ослаблюється і стає чутливим до патогенів. Тоді, зрозуміло, без ін'єкції антибіотика не обійтись.

Насправді, вирощувати свиней легко. Головне знати, що для них природно і як працює їхній шлунково-кишковий тракт. Тоді можна уникнути більшості проблем зі здоров'ям та виробничими показниками тварин.

— Це суть «Системи „Тимошівка“»?

— Філософія нашого підходу така: не бити біологічні рекорди (наприклад, відлучати від свиноматки 35 і більше поросят), а вирощувати здорових свиней. Тому що 35 відлучених ще не означає 35 зданих на реалізацію. Цей показник нічого не говорить і про прибутки господарства. На нашу думку, краще отримувати від свиноматки 27–28 міцних однорідних поросят, втратити лише 1–2 і довести до забою 26 свиней, не марнучи грошей на антибіотики. Так і свиноматці легше: вона не виснажується, після відлучення має добру кондицію, що забезпечує високу продуктивність в наступному репродуктивному циклі. Тому, якщо розставляти пріоритети, на першому місці в «Системі „Тимошівка“» менеджмент (людський фактор), тоді годівля, за нею умови утримання і насамкінець генетика (адже сама по собі вона не забезпечує прибутку). «Дефіцит» людини в системі звичай і компенсують антибіотиками!

— Чим особливий менеджмент у вашому господарстві?

— Із тваринами працює чотири оператори, які водночас є і ветеринарами, і зоотехніками. Головна їхня робота — увага до тварин, особливо в цехах запліднювання та опоросу. Оператори постійно спостерігають за самопочуттям свиноматок, щодня чистять станки, щоб під тваринами не було фекалій. Після опоросу «доять» свиноматок, щоб «запустити» лактацію. Стежать, щоб кожне поросен отримало молозиво. Іншими словами, вони постійно з тваринами.

Міхель приїжджає раз на місяць: оглядає господарство, свиней. Після перевірки зрозуміло, які аспекти треба «підтягнути». Крім того, він щоразу ставить за-

дачі і перевіряє їх виконання під час наступного візиту. Я також виконую контролюючу функцію.

Ми не витрачаємо гроші на антибіотики, а отже, є резерв збільшувати зарплату. Головна умова: людині має подобатися працювати з тваринами. Щоб не було, як на Заході, де багато уваги приділяють використанню лікувальних препаратів, забуваючи про спостереження та звичайну діагностику.

— Другий пріоритет «Системи „Тимошівка“» — годівля свиней. У вас особливі корми?

— Не особливі, а якісні. Тварина не хворітиме, якщо в неї здоровий шлунково-кишковий тракт. Усі проблеми починаються через неправильну годівлю. Тому корми повинні максимально відповідати потребам свиней. Так, поросних свиноматок годуємо фазово. Використовуємо тільки рослинні інгредієнти (основні — пшениця, ячмінь та кукурудза) та добавки, зокрема підкислювачі. Раціони розробляє Міхель. Поросних свиноматок годуємо двічі, а лактуючих — тричі на добу.

Поширена помилка — не обмежувати доступ лактуючих свиноматок до корму (годілля досхочу). Мовляв, вони мають їсти, коли хочуть, для кращої молочності. Однак секретування молока починається тоді, коли припиняється травлення. Якщо тварина постійно їсть, ці процеси накладаються, організм перенавантажений, що врешті спричиняє проблеми з лактацією. Крім того, якщо «каша» (корм + вода) постійно присут-

Тварина не хворітиме, якщо в неї здоровий шлунково-кишковий тракт. Усі проблеми починаються через неправильну годівлю. Тому корми повинні максимально відповідати потребам свиней.

Лінія продуктів Шаумалак для високої продуктивності свиней

Програма годівлі, яка задовольнить найвищі вимоги щодо якості, продуктивності та рентабельності

ТОВ «Шауманн Агри УА»
м. Лубни, вул. І. Франка, 1 - тел. (05361) 700-10

e-mail: schaumann.ukraine@gmail.com
www.schaumann.info

SCHAUMANN
— Erfolg im Stall

ня в шлунково-кишковому тракті, вона може забродити. Це негативно позначається на якості молока та може нашкодити поросяткам.

Коли стратегія годівлі свиноматок правильна, вони добре підготовлені до опоросу (наші, наприклад, народжують 11–12 поросят (до 14), які важать 1–1,5 кг). Завдяки якісним кормам у жировій тканині більше бурих, а не білих клітин (останні переважають, коли в корми додають неякісні жири). Саме їх організм тварини використовує для секретування молока, коли вона не може (і не повинна) споживати багато корму впродовж однієї-двох діб після опоросу. Визначити, яких клітин більше, легко: якщо переважають бурі, у свині біла блискуча щетина і рожевувата шкіра (не йдеться про Дюроків та інші «кольорові» породи).

Свиноматка, яку правильно годували впродовж поросності і продовжують під час лактації, секретує багато молока, а значить, зменшиться падіж поросят. Адже доведено, що основна причина смертності новонароджених — голод. Якщо ми хочемо вирощувати поросят без антибіотиків, потрібно подбати про їх годівлю з моменту народження. Насамперед, кожне повинно отримати молозиво. На десяту добу починаємо давати рослинний підкорм, щоб шлунковий тракт поросят перелаштувався з молочного «модусу». Для цього організму потрібні спеціальні ферменти. Тому у престартерах молочні продукти в мінімальних дозах (лише для того, що поросята відчули звичний для них запах і привчалися до корму). Якщо їх частка велика, користі від такого прикорму мало, адже шлунково-кишковий тракт не тренується — не виробляються специфічні ензими, потрібні для перетравлення рослинних компонентів.

Престартер відіграє ще одну важливу роль — «береже» свиноматку, а отже, вона краще відновлюється після відлучення і вчасно приходить в охоту. Крім того, завдяки підкорму гнізда однорідні (адже навіть супермолочна свиноматка не може повноцінно годувати 12 поросят упродовж чотирьох тижнів). Ми відлучаємо поросят на 25–28 добу у вазі 7,5–8,5 кг. На дорослюванні та відгодівлі годуємо досхочу. Що ми помітили, то це «скажені» прирости без профілактики антибіотиками, додавання у корми вітамінів, гормонів тощо. Якщо шлунково-кишковий тракт здоровий, а корми — якісні, прирости збільшуються з кожним днем.

Використання антибіотика — це часто лікування наслідків, а не викоренення причини. І якщо свині хворіють, у більшості випадків «винні» не патогени, а проблеми шлунково-кишкового тракту.

— А умови утримання свиней суттєво впливають на результат?

— Безперечно. Хоча ми не встановлювали системи мікроклімату. Повітря потрапляє в приміщення через перфоровану стелю, відпрацьоване витягає вентилятор. Улітку не охолоджуємо. За рахунок залізобетонних стін створили ефект «термосу». Головне, щоб не було протягів і вологості — свині їх «бояться». У приміщеннях світло, проте прямі сонячні промені не потрапляють, щоб тварини не відчували дискомфорту.

— Томасе, а чому за мету поставили вирощування свинини без антибіотиків?

— Через резистентність помирають люди. Згідно зі статистикою, у Європі 2012-го — 25 тис. (стільки ж, скільки і в ДТП). Там усвідомили, що це серйозна проблема, одна з причин якої — використання антибіотиків у тваринництві, зокрема свинарстві. Найгірше те, що більшість господарств не вміє вирощувати свиней без антибіотиків (застосування в профілактичних цілях). Як на мене, вагоміших аргументів не потрібно.

Крім того, використання антибіотика — це часто лікування наслідків, а не викоренення причини. І якщо свині хворіють, у більшості випадків «винні» не патогени, а проблеми шлунково-кишкового тракту. Треба не антибіотики використовувати, а передбачити і не допустити «збоїв». «Система „Тимошівка“» доводить, що свинину можна виробляти, не використовуючи антибіотики. А результати скажуть самі за себе: здорові свині, менші затрати, краща якість продуктів! [ПС](#)

Довідник із ЛІКУВАННЯ та ДІАГНОСТИКИ ХВОРОБ СВИНЕЙ

Джон Карр

Перша
частина

Друга частина
вийде
незабаром

ВЕТЕРИНАРІЯ ДЛЯ ВСІХ!

Цей довідник має практичне застосування на будь-якій фермі: стане в пригоді і ветеринару, і пересічному робітникові.

Замовити та отримати додаткову інформацію можна за телефоном +38 098 5931735

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ НУКЛЕУС НА КІРОВОГРАДЩИНІ: КАНАДСЬКИЙ ПРОЕКТ, НІМЕЦЬКЕ ОБЛАДНАННЯ, ІРЛАНДСЬКЕ ПОГОЛІВ'Я, УКРАЇНСЬКІ СПЕЦІАЛІСТИ

Останніми роками в Україні помічено позитивну тенденцію до відновлення племінного свинарства. У попередніх номерах ми вже писали про кілька вітчизняних високосучасних ферм-нуклеусів, які за своїми виробничими показниками можуть скласти достойну конкуренцію найкращим європейським. Цього разу розкажемо про ще одного потужного гравця у царині промислового виробництва свинини, іноземне підприємство «Ліга», що зважилося розвивати напрям, новий для себе і вкрай важливий для сектора, — племінну справу.

Розмову вела
Ірина Музиченко

Новозбудований нуклеус ІП «Ліга» розміщений «у чисто-му полі» поблизу с. Компаніївка Кіровоградської області. Відстань до найближчого населеного пункту — 4 км. Раніше на території розташовувався панський маєток, від якого залишився лише пустир, обкопаний траншеєю.

Наразі приміщення поділене на бокси таким чином, щоб забезпечити оптимальний рух стада. Для кнурів у проекті передбачено два приміщення: 60 голів у кнурівнику (фото 1) з лабораторією (його не було в оригі-

нальному канадському проекті, добудували за власною ініціативою, щоб реалізовувати спермопродукцію), та невеличкий бокс на 16 кнурів-пробників між цехами запліднювання та очікування.

У комплексі утримуватимуть GGP-свиноматок порід Велика Біла й Ландрас ірландської селекції, що знаходяться на вершині генетичної піраміди. Свинок рівня GP тих самих порід розмістять окремо: їх реалізовуватимуть як племінних, а також використовуватимуть для отримання гібридів (F1). Із огляду на те, що поголів'я вклю-

100% кнурів, які працюють у системі «Гермітаж», відбирає одна людина — власник ферми.

чено у систему компанії-постачальника генетики (Hermitage Genetics), племінну роботу проводитимуть спільно. Оцінка якості тварин відбуватиметься за системою BLUP та комп'ютерною програмою Farm для оперативного обміну інформацією в режимі онлайн із головним офісом генетичної компанії.

Вартість проекту сягнула майже 60 млн грн, які ІП «Ліга» планує окупити за 5–7 років. Кошти позикові. Спочатку нуклеус планували як цілковито канадський проект: обладнання, генетика, супровід. Однак після тривалих роздумів та аналізу схилилися в бік «інтернаціональності»: проект — канадський, обладнання — німецьке (компанії Big Dutchman), поголів'я з Ірландії, а спеціалісти — українці.

Фото 2. Їмності для зберігання річного запасу гною

«Людський» фактор у виборі генетики

Поголів'я обирали між багатьма компаніями, вирішальним фактором у господарстві називають людський. «Ми купуємо не тільки свиней, а й отримуємо можливість подальшої співпраці, — каже директор господарства Костянтин Чумаченко. — Спілкувалися із керівником компанії-постачальника тварин, бачили його ставлення до справи. Думаю, якщо людина самостійно бере участь у селекції, це багато про що говорить».

І продовжив: «Цілі, які перед собою ставили, обираючи партнера, — отримати задоволення від співпраці, знання, надати працівникам ферми доступ до найновіших підходів у питаннях селекції, годівлі. Після відвідин ферми зрозуміли, що обрана компанія дозволить успішно конкурувати у цьому сегменті українського ринку».

За словами директора господарства, обговорювали кілька програм відтворення, щоб отримувати туші з різними м'ясними якістьми і у такий спосіб задовольняти потреби кожного покупця та переробника. Додатковим аргументом у виборі генетики стала можливість доступу до «ноу-хау» у питаннях селекції та вирощування свиней.

Технологічні рішення Зберігання та видалення гною

Зважаючи на віддаленість комплексу від полів господарства (близько 200 км), питання утилізації гною було для власників ви-

рішальним. Рішення заклали в сам канадський проект, що стало одним з аргументів на його користь: система взаємопов'язаних гноезбірних каналів, глибиною від 1,6 до 3 м (залежно від секції, фото 2), що дозволяє накопичувати гній упродовж року. Для його видалення застосовано так званий принцип реверсу (зміна напрямків потоку). За рахунок цього при викачуванні гною майже весь осад вививатиметься.

Раз на рік стоки викачуватимуть у дві приймальні ємності (фото 3). Звідти вони потраплятимуть у сепаратор. Рідка фракція зберігатиметься у лагунах, що вмістять до 9 тис. м³ кожна. Відпрацьовано систему внесення гною у радіусі до 6 км (котушки із трубами, фото 4), тож рідку фракцію вноситимуть розпиленням на поле, розташоване поблизу комплексу. Тверду фракцію вивозитимуть на майданчик тимчасового зберігання, звідки, після компостування, також вноситимуть на поля.

Біобезпека

До неї в господарстві підійшли особливо серйозно.

По-перше, для транспорту, що потраплятиме на територію ферми (а це, звичайно, дуже обмежений перелік ТЗ), побудували спеціальну зону миття. Його тривалість в середньому 40 хв., ще 40 автовка відстоюватиметься на території і лише тоді зможе заїхати в господарство.

Це ж приміщення (фото 6) слугуватиме своєрідною зоною контро-

Hermitage Genetics пропонує українським виробникам:

1. Елітний молодняк з високим статусом здоров'я (GGP/GP порід Ландрас і Велика Біла по Материнських лініях і Макгро, Петрен, Дюрок по Термінальних лініях) з Ірландії, Німеччини та України.
2. Високопродуктивні гібридні свинки F1 з репродукторів в Ірландії, Німеччині та Україні.
3. Спермопродукція - свіжа та заморожена (з Ірландії та України).
4. Програми розведення BLUP для закритих стад, створені за індивідуальними вимогами клієнтів.
5. Генетичний моніторинг за допомогою програми BLUP.

Геннадій Червоткий - представник компанії Hermitage Genetics в Україні.
Т. +38 050 555 222 7
E-mail: hermitage-ukraine@ukr.net
Call: www.hermitagegenetics.in

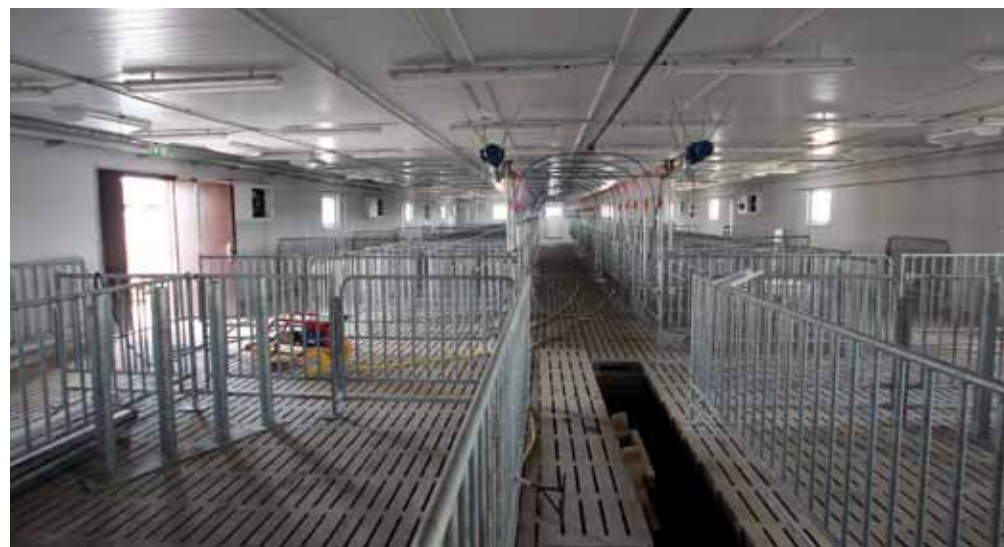
Фото 3. Їмності для перекачування гною, на яких встановлюють сепаратор

Фото 4. Котушки для внесення гною на поля

Кнурівник із двома вільними майданчиками, що мають систему захисту оператора.

Фото 1.

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ІП «Ліга»,
Кіровоградська обл.

Нуклеус ІП «Ліга» — продовження розвитку свинарського напрямку ГК «Креатив». Будівництво нового комплексу почалося у вересні 2013-го року. Проект розрахований на 600 свиноматок і 7–8 тисяч голів одночасного утримання.

Тварин із найвищим статусом здоров'я завезуть із Ірландії. Свинки прибудуть на господарство на початку липня цього року (генетика компанії Hermitage Genetics).

У маточнику утримуватимуть GP та GGP-свиноматок порід Велика Біла й Ландрас для виробництва чистопорідних тварин високої племінної цінності та гібридних свинок F1 для товарного вирощування. Кнурівник наповнять 60-ма головами порід Велика Біла, Ландрас, П'єрен, та термінальними хряками (використовуватимуть у власній програмі відтворення та реалізовуватимуть спермопродукцію).

Продаж племінного поголів'я почнуть 2015-го року: чистопорідні ремонтні свинки Велика Біла й Ландрас, гібридні свинки F1. На початковому етапі половину використовуватимуть для ремонту діючого свиногокомплексу «Ліги» потужністю 2500 свиноматок.

На планову потужність господарство вийде вже в кінці 2015-го року.

Будівництво у розпалі

Фото 6. Пункт дезінфекції транспортних засобів

лю для персоналу, що не контактуватиме із тваринами.

По-друге, персонал, який працює із поголів'ям, проходить санпропускник із обов'язковим душем всередині ферми. Для цих людей навіть призначений інший вхід.

На ферму привозитимуть харчі для персоналу, нададуть усі зручності для комфортної роботи: пральня та сушильна машини, туалети, умивальники для дезінфекції рук, ємності для очищення взуття тощо. Згідно з задумом, ферму розділять на «чисту» та «брудну» зони. Верхній одяг та особисті речі залишатимуться у «брудній», а працівник приступатиме до виконання обов'язків у «чистій».

Обладнання

Бетонні конструкції (стіни, решітчасті підлоги) замовляли в українського виробника, який останнім часом дуже добре зарекомендував себе на ринку, — світловодський «Завод залізобетонних виробів». Цікаве рішення запропонували для стін свиногокомплексу: власне бетонні стінки доволі тонкі (4 см), а між ними 6-сантиметровий шар термоізолюючого «сендвічу». Така конструкція створює ефект термоса: повітря не охолоджується та не прогрівається надто сильно.

Окрему увагу на фермі приділили лабораторії, доступ до якої має виключно персонал, який не контактує з тваринами.

Виділили приміщення також для проведення контрольного

патанатомічного розтину, що дозволить додатково перевіряти здоров'я стада. У випадку виникнення сумніву, зразки тварини відправлятимуть у незалежну лабораторію.

Мікроклімат

Регулювання мікроклімату у приміщенні повністю автоматизоване. Двигун за командою комп'ютера відкриває/закриває спеціальні двосторонні клапани (фото 8), повітря із вулиці потрапляє у піддаховий простір, прогрівається (для цього використовують спеціальні обігрівачі) і тоді рівномірно опускається у бокси.

Для економії енергоносіїв і дах, і стелю утеплили сендвіч-панелями товщиною 100 мм (для стелі) і 150 мм (для даху, ще й поєднали з мінеральною ватою). Крім того, для кращої теплоізоляції на нижню частину зовнішньої стіни нанесли шар піни, який засипали землею.

Для додаткового обігріву виробничих приміщень у холодні періоди року використовуватимуть газові пушки.

Годівля

Згідно з канадським проектом, тварини перебувають на фермі до реалізації на забій (повний цикл). Але господарство внесло корективи. Поросят догодовуватимуть до 77 днів. Тоді кнурців перевозитимуть на «стару» ферму, а свинок залишатимуть для подальшого вирощування та селекційно-племінної роботи.

Деякі корективи у проект внесли також і в оснащення загонів. Щоб полегшити доступ поросят до води, замість планових двох поїлок у клітках змонтували по три.

Щоб мінімізувати втрати корму, годівниці розмістили безпосередньо на бетонних плитах.

У господарстві планують чітко дотримуватися схеми годівлі, яку компанія-постачальник надала для кожної фізіологічної групи. **ПС**

Фото 7. До проектних двох у господарстві встановили додаткову поїлку

Фото 8. Двосторонні клапани для подачі повітря у бокси

ПРИРОДНИЙ СТИМУЛЯТОР РОСТУ

Натуральний стимулятор росту свиней відкрили вчені університету Данкук (Південна Корея). «Чарівні» властивості має здавна відома приправа фенугрек (гуньба сінна, грецьке сіно, сіре зілля, пажитник). Зерна цієї рослини містяться діосгенін, стероїдну речовину, що стимулює гіпофіз продукувати гормони росту. Крім того, оскільки діосгенін — складова сапонінів, які пригнічують активність уреаз, у шлунково-кишковому тракті, споживання гуньби сінної зменшує виділення аміаку, а отже, свині краще «пахнуть».

Наукові припущення перевірили на практиці, додаючи в раціони лактуючих свиноматок, відлученців і поросят на дорощуванні пудру із зерен фенугреку. У дослідних тварин, порівняно з контрольними, покращилася конверсія корму (засвоєння поживних речовин) і, відповідно, помітно збільшилися добові прирости. Проте набагато важливіше, що «приправа» при цьому позитивно впливає на здоров'я свиней і нешкідлива для споживачів!

www.pigprogress.net

ЛІКИ ВІД СТРЕСУ ДЛЯ СВИНЕЙ

Відомо, що стрес, спричинений невідповідними умовами утримання та транспортування, негативно впливає на свиней: вони худнуть, слабне імунна система, змінюється колір м'яса (ексудативна свинина PSE) тощо. Канадські вчені знайшли вихід — розробили антистресовий препарат: кормову добавку, до складу якої входять тільки натуральні інгредієнти (тому вона дуже смачна!). Добавка доступна у формі крихти. Її рекомендують давати свиням під час стресових ситуацій: тривале транспортування, після відлучення тощо. Нині дослідники працюють над її водорозчинною формою.

www.pigprogress.net

ПРОКАТІТЬ ПОРОСЯТ ІЗ ВІТЕРЦЕМ!

Колі господарство працює з гіперпродуктивними свиноматками, нарощуючи потужності, переводити відлученців у цехи дорощування стає все складніше: забирає більше часу і спричиняє більше стресу для тварин. Щоб уникнути небажаного дискомфорту, науковці розробили допоміжний пристрій — візок для поросят. Його розмір: 0,7 м (ширина) x 1,5 м (довжина). Завдяки двом зафіксованим та двом рухомих колесикам, він легко маневрує навіть у незручному проході. Візок можна використовувати не тільки для транспортування тварин, але й для їх сортування й утримання під час вакцинації та інших процедур.

Ось так звичайні речі «відкривають» для виконання нетипових завдань, полегшуючи робочі будні та покращуючи благополуччя тварин!

www.pigprogress.net

«ПРИБУТКОВЕ СВИНАРСТВО», червень 2014

ЯК ЩІЛИННА ПІДЛОГА СТАЄ ЗВИЧАЙНОЮ

У Європі законодавство чітко регламентує роботу свиного-подарств, нерідко ускладнюючи життя фермерів. Так, наприклад, у Данії з'явилися нові вимоги: потрібно збільшити площу суцільної підлоги в загонах. А це не просто і недешево!

Розв'язання проблеми запропонував данський інженер-ливарник, який винайшов накладку для щілинної підлоги. Вони розраховані на щілини діаметром 18–22 мм та 15–17 мм, мають гладеньку та ребристу поверхню. Останні краще встановлювати в місцях скупчення свиней (наприклад, біля поїлок та годівниць).

Винахід покращує добробут тварин: у приміщенні зникають протяги.

Данський дослідний центр свинарства протестував накладки на господарстві. Результатами задоволені всі: і свині, і працівники.

www.pigprogress.net

ХАЙ БУДЕ СВІТЛО!

Більше світла в цеху опоросу — більше поросят. У цьому переконалися працівники племенного господарства АСМС, що у Східному Йоркширі, Англія.

Приміщення опоросу традиційно освітлювали лампами денного світла. Однак вирішили поекспериментувати, розмістивши їх на висоті 60 см над головами тварин. Завдяки такому рішенню відсоток опоросу збільшився з 90 до 92, а кількість поросят на гніздо — на 10%. Крім того, у свиноматок скоротився інтервал від відлучення до повернення в охоту. Та й працівникам стало простіше помічати зміни, що стаються з тваринами.

Основне правило: свиноматки потребують 100 люкс світла впродовж 14–16 годин на добу. З метою економії в англійському господарстві використовують світлодіоди. Відтак освітлення становить лише 17% від загальної кількості електроенергії, використаної на потреби господарства.

www.pigprogress.net

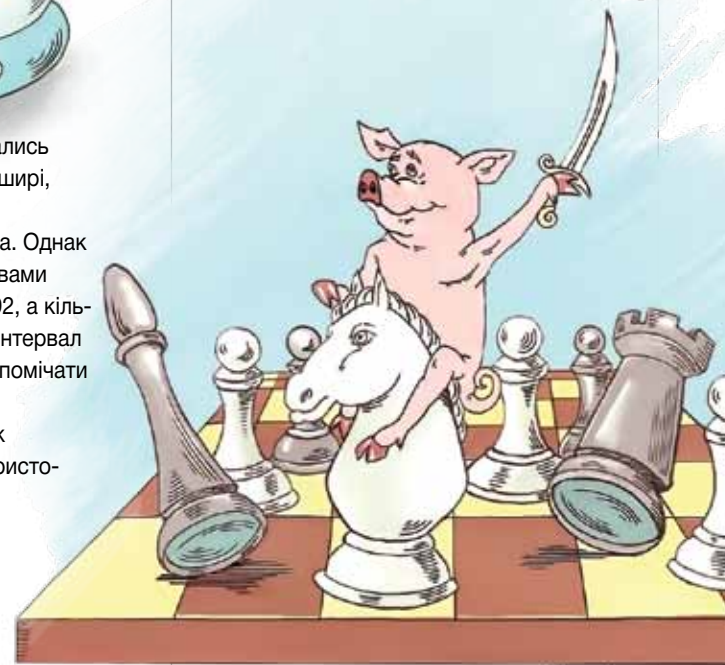
ШАХ І МАТ CLOSTRIDIUM DIFFICILE

Діарея новонароджених поросят — проблема актуальна, але ненова. На думку дослідників, одна з основних причин захворювання — бактерія Clostridium difficile. Зазвичай інфекція, спричинена цим збудником, уражає поросят віком 1–7 днів. До класичних клінічних ознак відносять діарею, здуття живота та набряк мошонки.

Засіб від недуги винайшли вчені університету штату Айова (м. Еймс, США) — кінський антитоксин. Його ефективність перевірили дослідним шляхом.

Об'єктом експерименту стали 36 поросят. Вони отримували антитоксин орально чи методом введення у черевну порожнину. Через чотири години після цього їх інфікували Clostridium difficile. Гістопатологічний аналіз проводили через 72 години після навмисного зараження. Результати були набагато кращими у поросят, які отримали антитоксин.

www.pigprogress.net

«ПРИБУТКОВЕ СВИНАРСТВО», червень 2014

ЛЮДСЬКЕ ЖИТТЯ

У перший день Бог створив корову і сказав їй: «Ти будеш усі дні проводити в полі, давати молоко, годувати своїх телят і сім'ю фермера. За це я подарую тобі 60 років життя». «За що мені таке пекельне життя на 60 років?!» — обурилася корова, — «Мені вистачить і двадцяти, а решту сорок залиш собі!» І Бог погодився.

На другий день Бог створив собаку і сказав їй: «Ти будеш увесь час сидіти біля воріт свого будинку і обгавкувати всіх, хто проходить повз тебе. Дарую тобі 20 років життя». «Щось забагато для гавкання», — засмутилася собака, — «І десяти років достатньо, а решту забори». Бог знову погодився.

І ось на третій день Бог створив людину і сказав їй: «Їж, спи, розважайся і насолоджуйся життям, але на це даю тобі 20 років». Людина обурилася: «Що?! Тільки 20 років!! Я беру свої 20 років, також 40 років, які тобі повернула корова, і ще 10 років, від яких відмовилася собака. Сімдесяти років мені вистачить. Домовилися?» «Хай буде за твоїм бажанням...!» — зітхнув Бог.

Ось так і сталося, що перші 20 років життя ми спимо, їмо і розважаємося, наступні 40 років гаруємо, щоб прогодувати сім'ю, а впродовж останніх 10 років сидимо на ганку і обгавкуємо кожного, хто проходить повз нас... **ПС**

DYKUN

ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТ, КОНФЕРЕНЦ-СЕРВІС та BUSINESS TRAVEL ДЛЯ ВАШОЇ КОМПАНІЇ

Компанія DYKUN — консультативна компанія в сфері інвестицій та інновацій, професійна згуртована команда з розгалуженою мережею партнерів по всьому світу, яка націлена на досягнення результату в кожному проекті. Ми організуємо і проведемо захід будь-якої складності та напрямку, враховуючи при цьому всі необхідні вимоги та специфіку діяльності Вашої компанії.

Конференц-сервіс

Повний спектр конференц послуг для проведення:

- Конференцій;
- Семінарів;
- Офіційних презентацій;
- Ділових зустрічей;
- Банкетів;
- Фуршетів та гала-вечерь.

Ми пропонуємо найкращі конгрес-холи та конференц-зали по всій Україні

Збори менеджерів
200 учасників

Biomin
Семінар
100 учасників

Boehringer Ingelheim
Семінар
100 учасників

День Голандської Ферми
300 учасників

POTTINGER JOHN DEERE
День поля
Понад 300 учасників

Business Travel Service

Наша команда має багаторічний досвід в організації ділових поїздок. Ми проконсультуємо та оптимізуємо Ваш Business Travel бюджет та надамо наступні послуги:

- Бронювання готелів
- Організація трансферу на автобусах євро-класу
- Замовлення залізничних та авіа-квитків

Зателефонуйте або напишіть нам:

+38067 470 17 90

Максим Кривоніс - m.kryvonis@dykun.com.ua

Сергій Олійник - so@dykun.com.ua

НОВИЙ ЛОГОТИП // БІЛЬШЕ ПОСЛУГ // ДОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ

Племінне поголів'я DanBred – Наші знання – Ваш успіх

GenePro – Програма генетичних переваг

- Максимальний генетичний результат
- Вдосконалені селекційні стратегії

Програма технічного управління

- Рішення, що враховують всі потреби наших клієнтів
- Оптимізація високоприбуткового/високорентабельного виробництва

Міжнародна освітня програма

- Стажування на фермах Данії
- Секрети управління від DanBred Genetics

DanBred INTERNATIONAL

ЛІДЕР В ЕФЕКТИВНОМУ СВИНОВИРОБНИЦТВІ

Заощаджуйте затрати на корми з поголів'ям ДанБред

- Економте більше 20 кг на відгодівлі
- Отримайте більше 1 кг середньодобового приросту

Найвище багатопліддя з племінним поголів'ям ДанБред

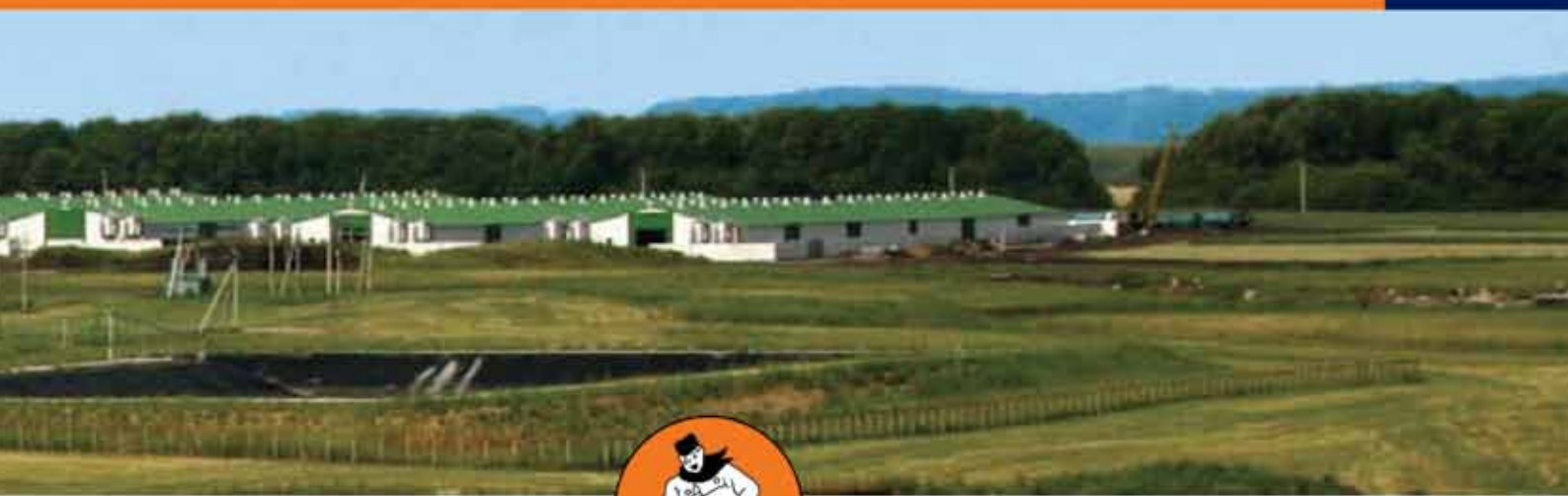
- Досягніть більше 30 поросят на свиноматку в рік
- Отримайте більше 14 живонароджених поросят на одну свиноматку — 12,3 відлучених

Відповідні консультації

- Консалтинг з управління
- Технічне обслуговування
- Рекомендації з годівлі
- Ветеринарні послуги
- Оптимізація виходу продукції
- IT підтримка
- Підтримка зі штучного осіменіння

DanBred International • Lyskær 3EF, 1st floor • DK-2730 Herlev • Tel.: +45 3841 0141 • dbi@danbredint.dk • www.danbredint.dk

Big Dutchman.

PIG EQUIPMENT

Унікальні можливості. Найвища якість.

Витяжна вентиляція

Рідка годівля

Приточна вентиляція з опаленням

Обладнання для виробництва кормів

Очистка повітря

Групове утримання свиноматок

www.bigdutchman.ua

ТОВ «БД АГРІКАЛЧЕ (УКРАЇНА)» вул. Новокосятинівська, 13/10, оф. 306, м. Київ, 04080, Україна
тел.: +38 (044) 494-25-35; +38 (044) 390-62-20; факс: +38 (044) 390-62-21; big@bigd.kiev.ua